

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ PROGRAMI**

**TARİH ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMDE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONUNA
İLİŞKİN ALGI ve GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahmut TAŞ

Ankara, Ağustos, 2017

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ PROGRAMI**

**TARİH ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMDE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONUNA
İLİŞKİN ALGI ve GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahmut TAŞ

**Danışman: Prof. Dr. İsmail GÜVEN
II. Danışman: Prof. Dr. Yasemin GÜLBAHAR**

Ankara, Ağustos, 2017

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

Mahmut TAŞ'ın hazırladığı "Tarih Öğretmenlerinin Eğitimde Teknoloji Entegrasyonuna İlişkin Algı ve Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : Prof. Dr. Yasemin Fıca.....



Üye : Prof. Dr. İsmail Güven.....



Üye : Doc. Dr. E. Özlem D. İ. İ......



Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından .../.../20... tarihinde uygun gör¼lm¼ş ve Enstitü Yönetim Kurulunca .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail GÜVEN

Eğitim Bilimleri Enstitü M¼d¼r¼

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağını eksizsiz atıf yapıldığını bildiririm.

Mahmut TAŞ





Anneme...

ÖZET

TARİH ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMDE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONUNA İLİŞKİN ALGI ve GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Taş, Mahmut

Yüksek Lisans, İlköğretim Anabilim Dalı

Tez Danışmanları: Prof. Dr. İsmail Güven & Prof. Dr. Yasemin Gülbahar

Ağustos 2017, xiv + 89 sayfa

Bu çalışmada, tarih öğretmenlerinin teknoloji entegrasyonuna ilişkin algılarının ve öğretimde teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma kapsamında tarih öğretmenlerinin yazılım kullanımları, öğretim araçları ve malzemelerinin kullanımı, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili mesleki gelişim için bilgi ve destek kaynaklarını, teknoloji kullanımını teşvik eden faktörleri, bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı ile ilgili algıları ve teknoloji kullanımına ilişkin engelleri tespit etmektedir. Bu çalışma, hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem desenlerinden olan açılımlayıcı karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi, 2016- 2017 eğitim öğretim yılında Isparta, Antalya, Konya, Ankara illerinde ortaöğretim okullarında görev yapan tarih öğretmenleri ve Google Form üzerinde ulaşılan tarih öğretmenlerinden oluşmaktadır. Yapılan çalışma sonucunda 406 adet anket formu değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmayı derinleştirmek için uzman görüşü alınarak altı sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanıp 15 tarih öğretmenine uygulanmıştır. Çalışmada tarih öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım düzeylerinin belirlenmesi için öğretmenler için geliştirilen 78 maddelik “Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Kullanım Anketi” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre tarih öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanım sıklıkları orta düzeyde çıkmıştır. Tarih öğretmenleri teknoloji entegrasyonu kavramını insan hayatını kolaylaştıran ve her alanda faydalı bir araç olarak görürken, yaşadığımız çağa uyum sağlamak için teknolojinin eğitime entegre edilmesi gerektiğini ve bunun beşeri bilimlerin öğretilmesinde büyük kolaylık sağlayacağını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler *Teknoloji entegrasyonu, tarih öğretmenleri, ortaöğretim*

ABSTRACT**INVESTIGATION OF HISTORY TEACHERS' PERCEPTION AND VIEWS
ABOUT TECHNOLOGY INTEGRATION IN EDUCATION****Taş, Mahmut****Master Thesis, Elementary Education****Thesis Advisors: Prof. Dr. İsmail Güven & Prof. Dr. Yasemin Gülbahar Güven****August 2017, xiv + 89 Pages**

In this study, the History Teachers' perception towards technology integration and their opinions related to the use of technology in education are aimed to determine.

In this context the aim of this study is to detect the obstacles related to the software usage of history teachers, the usage of teaching aids and materials, information and support resources for professional development related to ICT, the incentive factors for technology usage obstacles the perception and use of technology related to the use of ICT. In this study, both quantitative Illustrative mixed method, one of the pattern using a combination of qualitative research methods were used mixed method. The sample of the research is composed of history teachers working in secondary education institutions located in the provinces of Isparta, Ankara, Antalya, Konya in 2016-2017 academic year and the history teachers who were reached from google form. As a result of the study, 406 scale forms were evaluated. In order to deepen the research, semi-structured interview form consisting of six questions was prepared and applied to 15 history teachers. In the study, 78 items "Information and Communication Technology (ICT) Usage Scale" developed for teachers were used to determine the level of use of information and communication technologies by history teachers. According to the results obtained as a result of the research, the frequency of use of technology in education the history teachers is moderate. History teachers have come to the conclusion that the concept of technology integration is important to facilitate the teaching of the humanities that facilitate the human life and see the use of technology as a useful tool in every field,

Keywords *technology integration, history teachers, secondary school*

ÖN SÖZ

Sosyal bilimlerin önemli disiplin alanlarından biri olan tarihin, günümüzde ortaöğretim kademelerinde öğretmen merkezli bir yöntem ile öğretilmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle bu dersin öğretiminde ve öğrencinin öğrenim sürecinde problemler yaşanmasına sebep olmaktadır. Öğrencilere anlatılan olayların yaşadıkları zaman diliminden çok önce yaşanmış olması ve bunun yanında öğretmenlerin dersi sunuş yoluyla ve soyut bir şekilde anlatması öğrencilerin derse karşı olan ilginin azalmasına neden olmaktadır.

Öğretmen merkezli yöntem ile öğrenci pasif hale getirilerek sadece bilginin aktarıldığı bir rol üstlenmiştir. Ancak Türkiye’de 2004 yılında yapılandırmacı yaklaşımın okullarda uygulanmaya başlanması ve buna paralel olarak öğretim programlarının bu anlayış doğrultusunda hazırlanmaya başlanmasıyla öğrenci merkezli bir anlayışın benimsenmesini meydana getirmiştir. Bunun yanı sıra teknolojinin hızla gelişiyor olması eğitimde büyük roller üstlenmesini kaçınılmaz kılmıştır. Teknoloji çeşitli projelerle eğitimde ve tarih dersi öğretim programında yerini almıştır. Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi eğitime olan etkisinden dolayı en basit öğrenme-öğretme ilişkisini değiştirmiştir. Diğer bir ifadeyle öğretmen merkezli geleneksel yöntemin yerine öğrenci merkezli bir anlayış benimsenmiştir.

Bu çalışma tarih öğretmenlerinin eğitimde teknoloji entegrasyonuna ilişkin algılarını ve öğretimde teknoloji kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Eğitimde büyük bir rol üstlenen öğretmenin nitelikleri çok önemlidir. Bu yüzden Yaşadığı çağa uygun hareket eden, eğitim ile ilgili her konuda donanımlı, alanında uzman ve entelektüel öğretmenler yetiştirmelidir. Bu nitelikler tarih öğretmenleri için önem arz etmektedir çünkü tamamen soyut temelli kavramlardan oluşan tarih dersini teknolojiyi entegre ederek en iyi şekilde kullanan ve öğrenciyi merkeze alarak bilgiyi yapılandıran bir öğretmene ihtiyaç vardır.

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan, çalışmada bana yol gösteren, değerli bilgilerini ve zamanlarını benden esirgemeyen değerli danışmanlarım Prof. Dr. İsmail GÜVEN ve Prof. Dr. Yasemin GÜLBAHAR GÜVEN hocalarıma teşekkürlerimi saygılarımı sunarım. Ayrıca çalışma sürecinde değerli fikirlerini benimle paylaşan Dr. Merve MÜLDÜR’e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Mahmut TAŞ
Ağustos,2017

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
SEMBOLLER DİZİNİ	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	5
1.3. Önem	6
1.4. Sınırlılıklar	7
1.5. Tanımlar	7
BÖLÜM II	8
KURAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Eğitim ve Öğretim, Teknoloji	8
2.1.1. Eğitim ve Öğretim	8
2.1.2. Teknoloji	10
2.1.3. Eğitimde Meydana Gelen Yenilikler ve Değişimler	11
2.1.4. Dünya’da ve Türkiye’de Teknolojiyi Eğitimle Bütünleştirme Süreçleri	12
2.1.5. Eğitim-Öğretim Teknolojileri	14
2.1.6. Eğitim Teknolojisinde Kullanılan Materyallerin Önemi	15
2.1.7. Eğitim Teknolojisinin Önemi	16
2.1.8. Eğitim Teknolojisinin Sağladığı Yararlar	16
2.1.9. Teknoloji Entegrasyonu	17
2.1.10. Bilişim Teknolojileri ve Yapılandırmacı Yaklaşım	18
2.1.11. Öğretmen Eğitiminde Teknoloji Entegrasyonu	19
2.1.12. Tarih Öğretimi ve Önemi	20
2.1.13. Öğretmen Yeterlikleri ve Tarih Öğretmenlerinin Teknoloji Pedagojik Alan Bilgisi	24
2.1.14. Tarih Öğretiminde Teknoloji Entegrasyonu	29

2.1.14.1. Benzeşime Dayalı Problem Çözme Uygulamaları	30
2.1.14.2. Grafik Sunumları	30
2.1.14.3. Sanal Geziler.....	31
2.1.14.4. Öğrenci Çevrimiçi İşbirliğine Dayalı Öğrenme	31
2.1.14.5. Dijital Öyküleme	31
2.1.14.6. Dijital Bilgi Eleştirisi.....	31
2.1.14.7. Elektronik Araştırma	32
2.1.14.8. Elektronik Görüntüleme Sistemleri (GPS).....	32
2.1.14.9. Olgusal Bilgiye Dayalı Uygulama.....	32
2.2. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar	32
2.2.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	32
2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	35
BÖLÜM III.....	38
YÖNTEM	38
3.1. Araştırmanın Modeli.....	38
3.2. Çalışma Grubu.....	40
3.3. Veri Toplama Araçları.....	41
3.3.1. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanım Anketi	41
3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	42
3.4. Verilerin Toplanması.....	43
3.5. Verilerin Analizi	43
BÖLÜM IV	46
BULGULAR	46
4.1. Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanımlarının Yaşa Göre Dağılımı.....	46
4.2. Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanım Düzeylerinin Mezun Olunan Okul Türüne Göre Dağılımı	47
4.3. Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanım Düzeylerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Dağılımı	48
4.4. Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanım Düzeylerinin Çalışılan Kuruma Göre Dağılımı	49
4.5. Tarih Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma Düzeylerine İlişkin Bulgular	50
4.6. Araştırmanın Nitel Verilerine İlişkin Bulgular.....	57

BÖLÜM V	69
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	69
5.1. Sonuç	69
5.2. Öneri	71
KAYNAKLAR.....	74
EK.A. Anket Formu.....	84
EK.B. Görüşme Soruları.....	87
EK.C. İzin Dilekçesi.....	88
ÖZ- GEÇMİŞ	89



ÇİZELGELER DİZİNİ

<i>Çizelge</i>	<i>Sayfa</i>
1. Açımlayıcı Desenin Uygulama Sıralanışı.....	39
2. Katılımcıların Kişisel Bilgilerinin Yüzde ve Frekans Dağılımı	41
3. Tarih Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	46
4. Tarih Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	46
5. Tarih Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Okul Türüne Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	47
6. Tarih Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Okul Türüne Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	47
7. Tarih Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	48
8. Tarih Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	48
9. Tarih Öğretmenlerinin Çalıştığı Kurumlara Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin İlişkisiz Örneklem T Testi Sonuçları	49
10. Tarih Öğretmenlerinin Yazılım Kullanımı İle İlgili Betimsel İstatistik Sonuçları	50
11. Tarih Öğretmenlerin Öğretim Araçları ve Malzemelerinin Kullanımı ile ilgili Betimsel İstatistik Sonuçları	51
12. Tarih Öğretmenlerinin BİT ile ilgili Mesleki Gelişim için Bilgi ve Destek Kaynakları Betimsel İstatistik Sonuçları	52
13. Tarih Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımını Teşvik Eden Faktörlerin Betimsel İstatistik Sonuçları	53
14. Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanımı İle İlgili Algıları Betimsel İstatistik Sonuçları	54
15. Tarih Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımına İlişkin Engelleri Belirten Betimsel İstatistik Sonuçları	56
16. Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Teknoloji Entegrasyonu” Kavramı Sizin İçin Ne Anlama Geliyor? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Temalı Çizelge	57

17. Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Pedagojik Açıdan Teknoloji Entegrasyonunu Nasıl Değerlendirirsiniz”? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Temalı Çizelge.....	59
18. Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Sizce Teknolojinin Öğretim Sürecindeki Rolü Nedir”? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Çizelge.....	61
19. Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Ders Öncesinde, Sırasında Ve Sonrasında Teknolojiden Ne Şekilde Yararlanıyorsunuz”? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Çizelge	62
20. Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Ders Öncesinde, Sırasında Ve Sonrasında Öğrencileriniz Teknolojiden Ne Şekilde Yararlanıyor”? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Çizelge.....	64
21. Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Sistemde Nasıl Bir Değişiklik Olsa Teknolojiyi Daha Verimli Kullanırdınız”? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Temalı Çizelge.....	66

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
TPAB ve etkileşimli olduğu bilgi türleri	27



SEMBOLLER DİZİNİ

BIT Bilgi ve İletişim Teknolojileri



BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

Günümüzde teknoloji, giderek artan bir ivme ile sosyal hayatımızı kuşattığı gibi eğitim süreçlerini de kuşatmaktadır. Teknolojinin insan hayatına insanlık tarihinin hiçbir döneminde olmadığı kadar egemen olması toplumsal değişimleri göğüslemede birincil kurumlar olan okullara büyük sorumluluklar yüklemektedir. İçinde bulunduğumuz bilgi çağının okullarından, toplum hayatında ortaya çıkan ani değişim ve dönüşüm dalgalanmalarına ayak uydurabilen, bilgiye zaman ve mekândan bağımsız olarak ulaşabilen ve bilgiyi etkili kullanabilen, teknolojik gelişmeleri takip eden ve bu gelişmelerin ürünlerini günlük yaşamda kullanabilen bireyler yetiştirmeleri beklenmektedir.

Bu durumun bir gerekliliği olarak karşımıza çıkan eğitimde teknoloji entegrasyonu kavramı da teknolojik ürünlerin sınıfları doldurmasıyla daha fazla önem kazanmaktadır. Kaya ve Yılayaz'ın (2013) belirttiği gibi, eğitimde teknoloji entegrasyonu, öğretmenlerin alanlarına özgü bilgileri ile pedagojik bilgilerinin oluşturduğu Pedagojik Alan Bilgisinin teknolojik bilgi ile anlamlı biçimde bütünleştirilmesidir. Bilici ve Baran'ın (2015) yaptığı bir diğer tanıma göre Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB); teknoloji bilgisi, pedagoji bilgisi ve öğretmenlerin branşlarına özgü alan bilgisinin bir bütün oluşturacak şekilde bütünleştirilmesini ve bireysel öğrenme, yaratıcı düşünme ve anlamlı teknoloji entegrasyonu kararları alınmasını sağlayan bir bilgi bütünüdür.

Teknolojinin eğitim sürecini etkili hâle getirebilmesi için süreçte tek başına yer alması yeterli olmaz. Ancak öğretmenler teknolojiyi doğru bir şekilde, öğretim içerikleri ile bütünleşik olarak kullandıkları zaman etkili bir eğitim öğretim süreci sağlanabilir.

Bu da öğretmenlerin bu konuda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmasına bağlıdır (Koehler & Mishra, 2005).

Teknoloji entegrasyonunun etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için öğrencilerin bilgiyi yapılandırma süreçlerinde teknolojiyi kullanmaları gerekir. Teknolojinin entegre edildiği sınıflarda öğrencinin merkeze alındığı ve öğretmenin rehberlik ettiği teknoloji destekli bir öğretim sürecinde öğrencinin akademik başarısı üst seviyeye çıkacaktır. Orta öğretim sınıf ortamlarına bakıldığında yeterince teknolojik materyallerin olmadığını ve çoğu okulun bu konuda yetersiz olduklarını görmekteyiz. Bu nedenle tarih öğretmenlerin projeksiyon cihazı dışında bir teknolojik araç alternatifi olmadığını görmekteyiz. Bu da derste sağlıklı teknoloji entegrasyonu gerçekleştirilemediğinin göstergesidir. Bu durum öğretmenlerin ders süreçlerini tasarlarken teknolojiyi derslerde kullanma olanaklarını kısıtlamaktadır. Eğitim ile ilgili teknolojik araçların yeterli olduğu okullarda öğretmenlerden beklenen ise bir konu alanını öğretirken o konuya ilişkin gerekli pedagojik yöntemler ve teknolojik araçları seçme, öğrencilerin konuyu yapılandırırken aşması gereken zorlukları teknoloji yardımıyla ortadan kaldırma, öğrencilerin bilgi birikimi ve anlayışlarını teknoloji ile uygun biçimde destekleyebilmeleridir (Alazcıoğlu, 2016).

Eğitimde güncel teknolojilerin entegrasyonu, öğrenme ortamının yeniden tasarlanmasına olanak tanır ve geleneksel yöntemin aksine öğrencilerin daha fazla duyu organına hitap eder. Böylelikle öğrenilenlerin kalıcılığı artmakla beraber öğrenme de daha eğlenceli hale gelir (Yanpar, 2006, Mishra ve Koehler, Aktaran: Bilici ve Baran, 2013, Perkmen, S. ve Tezci E. 2011).

Teknolojinin sürekli olarak kendini geliştirerek yenilemesi insan hayatının her alanına nüfuz etmesiyle beraber eğitimi de etkilemiştir. Öğrencilerin teknolojiye yönelik ilgileri ve teknoloji ile iç içe olmaları eğitimde teknoloji entegrasyonunu bir zorunluluk haline getirmiştir. Bu bağlamda teknoloji eğitimde her alana entegre edilmeye çalışılmıştır. Teknolojiyi entegre etmede en isteksiz alanların başında beşeri bilimler gelmektedir. Araştırmalar beşeri bilimlerin yüksek öğretim düzeyde çoklu ortamları öğretime adapte etmede de çok gerilerde kaldığını göstermektedir. En yaygın olarak kullanılan teknolojik uygulama power point sunularıdır (Güven ve Gülbahar,2008). Bununla birlikte son yıllarda teknolojinin her alanda büyük gelişme göstermesi ile genç kuşağın yeni teknolojilere olan ilgisi ve tarih alanında çalışanların da yeni dijital teknolojileri kullanmaya daha fazla istekli oldukları görülmektedir. Kişisel web sayfaları, e-posta, kurumsal elektronik veri tabanları, makalelerin elektronik ortamda yayımlanması, uzaktan öğretim gibi olgular tarih öğretimine teknolojilerin uyarlanmasını

kolaylaştırmış ve teknoloji açısından zengin olanaklar sunmuştur. Yeni teknolojik ortamlar ve kayıtlar tarih konularının araştırılması, sunumu ve öğretimini olumlu yönde etkilemiştir. Buna rağmen yeni teknolojilerin öğretimde ve özellikle sınıf içinde kullanılması da oldukça yavaş ilerlemektedir (Güven, vd., 2014).

BİT'nin eğitim ortamında kullanılmasının temel sebebi derse ve öğretime sağladığı faydalardır. Öğrencilerin beklentilerini olumlu yönde etkilediği için, öğrenmeye karşı öğrencinin akademik olarak motivasyonu arttırabilmektedir. Özellikle BİT'nin sunduğu zengin olanaklar öğrencilerin öğretime daha fazla katılmasına, etkili ve aktif öğrenme yaklaşımlarının öğretime adapte edilmesine yardım eder. BİT öğretmenler için önemli bir yardımcıdır ve diğer öğretim teknikleriyle bütünleştirildiğinde daha da etkili olur. Fakat derslerde kullanılacak uygun materyalin seçilememesi durumunda ve entegre edilemediği zaman derse olan katkısından çok dersin verimini düşürebilir. Bunun yanında tek boyutlu bir teknoloji kullanımı yerine, uygulamalarda çeşitlilik arttırılabilir ve kelime işlemciler, çalışma sayfaları, veri tabanları, sunumlar ve masa üstü yayıncılık gibi uygulamalar birlikte kullanılabilir. Öğretme ve öğrenme sürecine bakıldığında teknoloji ile ilgili ileri seviyede uygulamalar orta öğretim kademesinde yapılabilir. Örneğin, kelime işlemciler (Word, Excel vb.) öğrencilerin topladıkları bilgiyi tekrar tekrar gözden geçirmelerine, öncelikli olanı belirlemelerine, yazdıkları metni yeniden oluşturup, düzeltip son halini vermelerine yardım eder. Dil derslerinde sözcük dizini vb. çalışmaları yeniden yapmaya olanak verirken tarih derslerinde de birincil kaynakların kullanımına ve birincil kaynaklardan yararlanarak asıl metni düzeltmeye ve yanlışlığı belirlemeye yardım edebilir (Güven, vd., 2014).

Güven ve Gülbahar'a (2005) göre teknolojinin son yıllarda büyük gelişme göstermesi, özellikle internetin sunduğu olanakların çok çeşitli hale gelmesi, eğitimin en önemli rollerini üstlenen öğrenci ve öğretmenler arasındaki geleneksel öğrenme-öğretme ilişkisini değiştirme yoluna gitmiş ve özellikle de tarihsel olaylara ilişkin birincil kaynak kullanımı gibi konular hızla değişmiştir. Öğretmenler, tarih dersinde bir araştırma için öğrencilerden eskiden gazete ya da dergilerden bir şeyler kesip sınıfa getirmelerini isterken son yıllarda ise internette araştırma konularıyla ilgili bilgileri araştırıp sentezleyip ortaya bir bilgi çıkararak sınıfa getirip paylaşmasını beklemektedir. Bu yüzden birçok öğretmen her kademedede medya okur yazarlığının geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Okullarından da öğretim programlarının elektronik ortamlarla

teknoloji bütünleştirilmesinin sağlanması beklenmektedir. Teknolojik araç ve uygulamalar, tarih dersinin birçok konu ve başlığına yönelik öğrenmeleri daha da fazla desteklemekte ve farklı öğrenme-öğretme stratejilerini kullanmaya yöneltmektedir. İnternet hem öğrenciler için hem öğretmenler için verilere ulaşma, farklı biçimde kullanma ve her an bilgiyi elde etme olanağı verir öğretmenlerin çevrimiçi ortamları yeterince ve etkili bir biçimde kullanmaları onların günün her saatinde öğretimi gerçekleştirme olanağı verir. Örneğin İnternet sitesinde içerik oluşturabilir, bu içeriğe link, ses, fotoğraf ve video ekleyebilme, içeriğin paylaşılmasına olanak sağlayabilir. Yani öğretmen internette bulunan veri tabanları ve kaynaklar ile derslerini zenginleştirerek öğrenmede kalıcılığı sağlayarak öğrenme - öğretme bakımından önemli bir potansiyeli bünyesinde barındırır. Öğretmen bunu beşeri alanlar da çok rahat entegre edebilir. Örneğin öğretmenin Tarih derslerine teknolojiyi entegre etmesi derslerin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazandırmada yardımcı olabilir. Tarihsel olayları yeniden oluşturup benzerlerini dijital olarak üretmek, çok fazla veri arasında uygun olanı belirlemek, tarihsel düşünmeyi geliştirip, organize ederek yeni formata koyma konusunda da önemli ipuçları sağlar.

Tarih öğretmenleri, öğrencilerini sınıfta küçük bir modeliyle yaşadıkları sosyal dünyaya hazırlamakla yükümlüdürler. Ancak teknolojinin etkili bir şekilde entegre edilmediği sınıflara gerçek dünya problemlerini taşımak mümkün değildir. Çünkü teknoloji çağında her şeyi daha etkili ve yerinde görüp öğrenebiliyoruz. Öğrencilere tarihte önemli bir olayı veya kişiyi anlatırken öğrencinin bu durumu nasıl algıladığını bilmeniz pek olası bir şey değildir. Tarihte bir olay video destekli olarak sunulduğunda veya önemli bir kişinin resmini teknoloji aracılığıyla gösterildiğinde bu durum öğrenmeyi kolaylaştırır ve kalıcılığını sağlar. Öğretmenler, öğrencilerden proje olarak tarihin belli dönemlerinde yaşanmış bir tarihi olayı veya bir şahsiyeti, dönemin şartlarına uygun kılık kıyafetlerini sosyo-kültürel olarak tiyatro ile sahnede canlandırmalarını veya tarihi olayı bir kısa film şeklinde hazırlamalarını ve sınıf arkadaşlarına izletmelerini sağlayıp bilginin kalıcılığını sağlayabilir. Bunun yanı sıra öğretmen konu ille ilgili sanal posterler hazırlamalarını isteyebilir ve projenin gelişim sürecini teknoloji sayesinde bunu nasıl yapabileceği de açıklanmalı. Böylece sadece tarih bilincine sahip vatandaşlar değil, küresel bir dünyada dijital vatandaşlar yetiştirilebilir. Çünkü tarih dersinin genel amacı; geçmiş, bugün ve gelecek algısında tarih bilinci kazandırmak, Öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait

toplumlararası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak ve Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamaktır (MEB, 2007). Bu amaç ve ilkeler doğrultusunda Teknoloji desteği ile sınıf duvarlarını ortadan kaldırarak öğrencilerin gerçek dünyaya açılmalarına şans verilmelidir. Bu nedenle, eğitimcilerin ve öğrencilerin teknolojinin bu hızlı gelişimi karşısında bütün eğitsel kaynaklar gibi teknoloji kullanımının da, tarih dersini zenginleştirmesine izin verilmelidir (Kaya ve Barış, 2008).

Bu çalışmada tarih öğretmenlerin teknoloji entegrasyonuna ilişkin algılarının ve görüşleri incelenmektedir. Türkiye'de Bu alanda yapılan kapsamlı araştırmaların olmamasından dolayı bu çalışma uygulama ve alanyazına katkı sağlaması açısından önemlidir. Öğrencilerin okullarındaki Tarih derslerindeki imkânları ve gerçek hayat deneyimleri arasındaki uçurumun yok edilmesi açısından gerekli bir çalışmadır.

1.2. Amaç

Bu çalışmada, Tarih Öğretmenlerinin tarih öğretmenlerinin teknoloji entegrasyonuna ilişkin algılarının ve öğretimde teknoloji kullanımına yönelik görüşlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma kapsamında tarih öğretmenlerinin derslerinde teknolojiyi kullanım sıklıkları ve kullanım amaçları incelenerek, yeterlik düzeyleri ile teknolojik araçları kullanım amaçları arasında ilişki ortaya konulmuştur.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Tarih öğretmenleri teknoloji kullanımı
 - ◆ Yaş
 - ◆ Mezun olduğu okul
 - ◆ Mesleki Kıdem
 - ◆ Çalıştığı kuruma göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Tarih öğretmenlerinin yazılım kullanımları ne düzeydedir?
3. Tarih öğretmenlerinin öğretim araçları ve malzemelerinin kullanımı ne düzeydedir?

4. Tarih öğretmenleri BİT ile ilgili mesleki gelişim için bilgi ve destek kaynaklarını hangi düzeyde tercih etmektedir?
5. Tarih öğretmenlerini teknoloji kullanımını teşvik eden faktörler nelerdir?
6. Tarih öğretmenlerinin BİT kullanımı ile ilgili algıları nelerdir?
7. Tarih öğretmenleri teknoloji kullanımına ilişkin hangi engellerin olduğunu düşünmektedir?

1.3. Önem

Günümüzde öğretmenlerin niteliği, alan bilgisine bağlı olmakla birlikte bu bilgi birikimini artırmaları ve bilgiyi öğrencilerle paylaşırken onlara bilgiye ulaşma yollarını da öğretmeleri önemlidir. Bilgi çağında yaşanan hızlı gelişmelerin ürünü olan bilgisayar teknolojileri, birçok toplumsal alanda olduğu gibi eğitim alanında da önemli gelişmelere neden olmuştur. Bu gelişmelerden en önemlisi bilgiyi üretmede ve paylaşmada önemli kolaylıklar getirmesi nedeniyle, eğitimcilerin yeterliklerine teknoloji kullanımının eklenmesi sayılabilir (Burmabıyık, 2014).

Tarih diğer bilim alanlarına göre farklı çalışma anlayışı olan bir bilimdir. Tarih ders içeriğine bakıldığında biz dizi olay ve kişilerle karşılaşıyorsunuz bu nedenle öğrenci bir karışıklığın içinde buluyor kendisini bu sorunu ortadan kaldırmak için teknoloji ile birlikte görselliği ön plana koyup zaman yolculuğuna çıkıp tamamen ezber mantığından uzak tüm olay ve olguları yaşayarak gözlemleyerek öğretme öğrenme yoluna gidilmeli çünkü tarih dersi olaylara ilişkin bir dizi karmaşık olayı bir araya getirip inceleme gerektirir. Tarihçiler ve öğretmenler öğrencilere tarih okuryazarlığı ile ilgili öğrencilere araştırma ve yorumlama becerisini de kazandırmalı Tarihçiler parça parça, birbirleriyle ilişkileri zayıf olan ve yorumlanması güç olan bir dizi kanıt kullanarak tarihsel olayları yeniden oluştururlar Tarihsel olaylara yönelik anlayış geliştirmek ve kanıtlara yönelik kaynakları kullanılabilmek için deneyim ve bilgilerine dayanırlar oysa ki aynı şeyi ön bilgisi ve deneyimi yeterli olmayan öğrenciler kolayca yapamazlar. Teknolojinin entegre edildiği bir tarih dersinde öğrencinin kendi tarihi dışında dünya tarihine hakim olur hem de akademik bilgi birikimini geliştirir.

Tarih öğretmenleri, öğrenme-öğretme süreçlerine teknolojiyi doğru bir şekilde entegre etme becerisine sahip olmalıdırlar. Bu gerekliliğin nedeni; teknoloji entegrasyonu ile tarih dersinin kendine has soyut bilgilerden oluşan içeriğinin daha anlaşılabilir ve kalıcı kılınabilme olanağının mevcudiyetidir. Tarih öğretmenlerinin

teknolojiye yönelik yeterlik düzeyleri, yetiştirecekleri yeni kuşağın bilgi-okuryazarı vatandaşlara dönüştürülmesi özelinde de önemlidir

Çalışma, Tarih öğretmenlerinin TPAB yeterlikleri ve Teknoloji araçlarını kullanma durumları hakkında akademisyenlere, konu ile ilgili uzmanlara ve yetkililere fikir vermesi bakımından önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma, 2016- 2017 eğitim öğretim yılında Isparta, Antalya, Konya, Ankara illerinde ortaöğretim okullarında görev yapan tarih öğretmenleri ve Google Form üzerinde ulaşılan tarih öğretmenler ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Teknoloji Entegrasyonu: Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin öğrenmesini güçlendirmek için teknolojinin öğretim programlarında uygun bir şekilde kullanılmasıdır (Alazcıoğlu, 2016).

Bilgi ve İletişim Teknolojileri: (BİT)'nin öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonu, BİT araçları, öğretmenler, öğrenciler, eğitim programları ve okul kültürü gibi birçok dinamiği içinde barındıran çok boyutlu bir süreçtir. Teknolojik araç ile öğrencilerin öğrenmelerinin zenginleşmesine ve artırılmasına katkı sağlayan ve teknolojinin öğretim programının bir parçası haline getirilme sürecidir (Demiraslan, Usluel, 2006).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim ve Öğretim, Teknoloji

2.1.1. Eğitim ve Öğretim

Eğitim, insanın doğumundan başlayıp yaşam boyu devam eden bir süreçtir. İlk çağlarda bireyin varlığını devam ettirebilmesi için doğayla mücadele etmeyi öğrenmesi, günümüze doğru geldikçe bireyin kendini tanıması ve kendinde var olan bir takım özellikleri geliştirerek yaşamını sürdürmesi biçiminde değişmiştir. Birey bu süreçte davranışlarını çevreden almış olduğu uyarılar doğrultusunda değiştirme çabası içerisinde hareket etmektedir. Eğitim kavramının tam anlamıyla gerçekleşmesi için bireyin davranışlarında istendik anlamda bir değişim zorunluluğu bulunmaktadır. Ertürk (1972) ve Demirel (2006) eğitim bağlamında bireyin süreç içerisinde davranışlarını istendik anlamda değiştirmesi gerekliliği üzerinde durmaktadırlar. Tezcan (1981) ise eğitim sonunda bireyin toplumsal yeteneğinin olumlu anlamda değişmesine ve bireyin kişisel gelişimini sağlayacak uygun bir ortama değinmektedir.

Eğitim kavramının birey açısından çok önemli olduğu bir gerçektir. Bu noktadan hareketle eğitim bireyin doğuştan getirmiş olduğu yeteneklerin geliştirilmesi ve toplum tarafından beklenen yeterliliklere sahip hale gelmesinde son derece önemlidir. Varışa (1991)'a göre eğitim bireylerin insani özelliklerinin beslenmesinde ve bireyin donanımlı bir hale getirilmesinde büyük bir öneme sahiptir. Eğitim aynı zamanda bireyi toplumun beklediği davranışlarla donatma süreci olarak da karşımıza çıkmaktadır. Buradan hareketle eğitim bireyin doğuştan getirmiş olduğu kabiliyetlerinin geliştirilmesi ve kültürel anlamda topluma adapte olma süreci olarak tanımlanması mümkündür (Senemoğlu, 2012).

Başka bir açıdan bakıldığında eğitim davranış değiştirme, yani davranış kalıpları oluşturma amaçlı yapılan faaliyetleri kapsamaktadır. Bu tanıma bakıldığında bireydeki eğitim düzeyini gösteren en önemli göstergenin insan davranışları olduğu görülmektedir (Erden,1998).

Bütün bu tanımlar göz önüne alındığında eğitim kavramının ortak noktalarının olduğu göze çarpmaktadır. Bunlar;

Eğitimde istendik davranışların sergilenmesi için belirli bir zamana ihtiyaç vardır.

Eğitimdeki en kritik kavram davranış kazandırmadır.

Eğitim bireyde olumlu anlamda bir değişime sebep olmalıdır.

Eğitimin istenilen seviyede olup olmadığı kontrol edilebilir, değiştirilebilir ve geliştirilebilir.

Bireyde değişimin sürekliliği göz önünde bulundurulduğunda eğitimin aslında ömür boyu devam eden bir süreç olduğu görülmektedir (Tosun, 2006).

Eğitimin uygulanma biçimleri göz önüne alındığında iki farklı kavramın karşımıza çıktığı görülmektedir. Bunlardan ilki formal eğitimidir. Formal eğitim önceden hazırlanan ve belirli bir plan çerçevesindeki amaçlı eğitim faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu tanıma göre tüm okulların formal eğitim kavramına dahil olduğu görülmektedir. İnfomal eğitim ise yaşam içerisinde kendiliğinden gelişen ve herhangi bir planlaması olmayan eğitim çalışmalarını kapsamaktadır. İnfomal eğitimde temel öğrenme kaynağı bireyin yaşamış olduğu sosyal çevredir. Toplum içerisinde bireyin kazanmış olduğu her türlü davranış infomal eğitim kapsamına girmektedir. İnfomal öğrenmelere baktığımızda birey yaşam içerisinde öğrenmelerini kendiliğinden gerçekleştirmektedir (Fidan, 2012).

Bireyler hayatı boyunca formal yâda infomal olarak eğitime bir şekilde tabi olmaktadır. Eğitim süreci içerisinde temel amaç istendik davranışların kazandırılması ve istenmedik davranışların ise en aza indirilmesini sağlamaktır. Eğitim sürecinin beklentileri karşılmasını sağlamanın en önemli şartı eğitim olanaklarının ve eğitim ortamının uygun şekilde düzenlenmesi ve eğitim sonunda amaçlanan davranışlara ulaşılmasıdır (Senemoğlu, 1997).

Öğretim eğitimin amaçları doğrultusunda planlı bir biçimde bireylere bilgi verme ve öğretme kavramlarını kapsamaktadır. Öğretim, merkezde öğrencinin bulunduğu ve amaç, metod, konu, öğretmen gibi farklı kavramları içinde barındıran karmaşık bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyde belirli davranışların ortaya çıkarılması adına yapılan her türlü faaliyeti öğretim kavramı içerisinde ele alabiliriz. Belirli bir amaca yönelik olarak gerekli olan bilgi, beceri ve değerleri verme, uygun

eğitim ve öğrenme ortamını sağlama, öğrenmeyi klavuzlama gibi farklı kavramların tamamını öğretim içerisinde görmekteyiz (Alicıgüzel,1979).

Bireylerde davranış değişikliğini ortaya çıkarmak istiyorsak belirli bir amaca yönelik, belirli planlamalar ışığında hareket etmek zorundalığı karşımıza çıkmaktadır. Yani öğretim amaçlı ve planlı etkinliklerden oluşan bir süreçtir (Açıköz,1996).

Öğretimin hedeflerine ulaşmasını sağlamak istiyorsak buna uygun bir öğrenme ortamı ve uygun öğretim materyallerini seçmek gerekir. Öğretimin tam anlamıyla gerçekleşmesi için mevcut eğitim öğretim araçlarından rantabl şekilde ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı biçimde ortamın hazırlanması gerekmektedir. Birey belirlenen hedefler doğrultusunda ve öğretmen rehberliğinde bilgi, beceri ve tutum değişikliğine uğrayacaktır. Bütün bu tutum, beceri, bilgi ve davranışların kazandırılması adına yapılan faaliyetlere öğretim, bu sürecin sonunda bireyde meydana gelen davranış değişikliğine ise eğitim adı verilmektedir. Bu iki kavram arasındaki ilişki göz önüne alındığında öğretimin eğitimin aracı olduğu görülmektedir (Büyükkaragöz & Çivi, 1999).

Bireylerin yaşamları boyunca öğrenme faaliyetleri içerisinde yer almaları onların mesleki ve bireysel gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Bütün bu olumlu kazanımlar göz önüne alındığında bireyler eğitim sürecini ömür boyunca devam ettirmek zorundadırlar. Yaşam boyunca öğrenme felsefesi bireyin yaşam standartlarının artması noktasında son derece önemlidir (Demirel, 2007).

Öğretimin istenilen seviyede olması noktasında en önemli kriterler uygun yöntem ve tekniğin seçimi ve uygun öğrenme ortamının oluşturulmasından geçmektedir. Öğrenme ortamlarının öğrenen ve öğretene iletişim olumlu anlamda desteklemesi öğrenmeyi olumlu anlamda etkilemektedir (Knapper, 2008).

Bütün bu tanımlamalar göz önüne alındığında öğretimin eğitim süreci içerisinde yer alan bilgi verme adına yapılan faaliyetleri kapsadığı görülmektedir.

2.1.2. Teknoloji

21. yüzyıldaki değişim göz önüne alındığında teknoloji kullanımının gerekliliği daha kolay anlaşılacaktır. Bilginin hızlı ve güvenilir bir biçimde yayılması ve bilgiye kolay ulaşma gibi kavramların günümüzde öneminin artması beraberinde teknolojinin yaygın bir biçimde kullanılmasının önünü açmıştır. Teknoloji genel anlamda donanım

ve araç gereç olarak tanımlanmaktadır. Teknoloji herhangi bir probleme çözüm üretmek, belirli bir amaca ulaşmak adına bir sistem üretme, insanları yönetme, kontrol altına alma ve doğaya uyumunu sağlama noktasında fayda sağlamaktadır. İnsanlık tarihine baktığımızda karşılaşılan problemlerin çözümünde teknolojinin kullanılmış olduğu görülmektedir. Teknoloji insanın elde ettiği bilgiler doğrultusunda doğaya üstünlük kurma çabasının en önemli sonuçlarından (Simon, 1983).

Teknoloji bireyde var olan kuramsal bilgilerin uygulamaya konulmasıdır (Alkan, 1984). Birey insanlık tarihi boyunca kuramsal, kâğıt üzerinde kalan bilgilerini yaşamını kolaylaştırma adına uygulamaya geçirmeyi seçmiştir. Ortaya çıkışından günümüze değin insan, hayatını kolaylaştırma ve doğaya hükmetme noktasında her çağda teknolojiye başvurmuştur. Çünkü teknoloji bütün insanlığın ihtiyacını ve rahatını karşılamak adına kullanılmaktadır (Earle,2002). Teknolojinin özellikle 21. yy ile birlikte insan yaşamının her noktasında yer alması beraberinde eğitimde de teknolojinin etkilerinin artmasını sağlamıştır. Hayatımızın hemen hemen her alanında kullanmış olduğumuz teknoloji eğitim anlayışında farklılaşması noktasında önemli katkılar sağlamıştır. Özellikle bilgiye güvenilir ve hızlı bir biçimde ulaşma noktasında öncelikle teknolojiye başvurulmaktadır. Bilginin baş döndürücü bir şekilde artması ve teknolojinin bilgiye ulaşmada sağlamış olduğu olanakları düşündüğümüzde teknolojinin eğitim için vazgeçilmezi haline getirmiştir.

Bütün bunlar göz önüne alındığında teknoloji etkileşimi sağlayan ve eğitimi olumlu anlamda etkileyen bir vasıta olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknoloji noktasında ne kadar ileride olmaktan ziyade teknolojiyi eğitimi destekler nitelikte kullanma becerisi daha büyük bir öneme sahiptir.

2.1.3. Eğitimde Meydana Gelen Yenilikler ve Değişimler

Teknolojinin hızlı bir biçimde gelişme gösterdiği günümüzde bu değişim insanların kültürünü ve eğitim sistemini de önemli oranda etkilemiştir. Bireyin bilgi ve toplumla etkilerini niteliklerini ve yeterliklerini de değiştirmiştir. Bilginin hızlı bir biçimde artması bilginin elde edilme şekillerinin de değişimini beraberinde getirmiştir. Bilgi kaynakları bilginin hızlı bir biçimde artmasıyla birlikte değişime uğramıştır. Değişimin dayanak noktası eğitim olduğu düşünüldüğünde eğitim sisteminin öneminin ne derece arttığı daha iyi anlaşılmaktadır. Özellikle 21. yy ile beraber iyi yetişmiş donanımlı insana olan ihtiyaç ön plana çıkmıştır. Böyle bir gerekliliğin ön plana

çıkmasındaki en önemli etkenlerden bir tanesi teknolojinin sürekli bir biçimde gelişmesi ve insan hayatının ayrılmaz bir parçası haline gelmesidir (Alkan, 1977).

Nitelikli eğitim öğretim ortamlarının hazırlanmasında güncel teknolojinin eğitime entegrasyonu kaçınılmaz bir hal almıştır. Özellikle geçmiş yıllarda AB ile olan ilişkilerimizin arttığı günümüzde eğitim sisteminde Yapılması gereken reformlar şu şekilde belirlenmiştir (DTM, 1999:188; TURKAB 2002: 38):

Gelişen teknolojik olanaklara uyum sağlanması ve buna paralel olarak eğitimin iyileştirilmesi ve aynı zamanda eğitime erişim olanaklarının artırılması, yine 2000 yılındaki Lizbon Deklarasyonu'na baktığımızda eğitim öğretim kalitesinin artırılmasına yönelik önemli hareketler belirlenmiştir.

Bütün eğitim öğretim kurumları 2001 yılı sonu ile birlikte internette ve multimedya kaynaklarına ulaşabilmeli

Eğitimde teknoloji entegrasyonu noktasında öğretmenlere gerekli yeterliklerin kazandırılması gerekliliği vurgulanmıştır.

Günümüzdeki şartlar göz önüne alındığında eğitim noktasında internetin katkısının olduğu kabul gören bir gerçekliktir. Araştırmacılar eğitim alanındaki bu katkılarının ne düzeyde olduğu noktasında farklı çalışmalar yapmaktadır. Teknolojinin eğitime nasıl entegre edileceği ve teknoloji noktasında öğretmen yeterlikleri, tutumları, teknolojiyi entegre etmede özyeterlikleri üzerinde durulmaktadır. Bu iki konu üzerinde yapılan araştırmaların en önemli nedenleri teknoloji destekli öğretme öğrenme yaklaşımlarında elde edilen başarının öğretene ve öğrenenin psikolojik özellikleriyle yakından ilgisi olduğuna dair olan düşüncedir (Tuncer & Özüt, 2012).

2.1.4. Dünya'da ve Türkiye'de Teknolojiyi Eğitimle Bütünleştirme Süreçleri

BİT'nin eğitim ile ilişkisine dair yapılan çalışmalar hem öğretmen hem de eğitim sisteminin diğer argümanları açısından son derece önemlidir. Bu alanda yapılan çalışmalar beraberinde gelişmekte olan ülkelerin eğitim ve bilgi teknolojilerini birleştirme çalışmalarını olumlu anlamda etkilemiştir. Gelişmiş ülkelerin birçoğunda teknolojiyi eğitime entegre etmede birçok projeler yürütülmüştür. Okulların alt yapıları bu yönde değiştirilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri özellikle bu noktada en fazla yatırım yapan ülke olarak dikkat çekmektedir (Quality Education Data, 2004). Yine bu konuda Kanada da anaokulundan 12. sınıfa kadar bilgi teknolojilerinin eğitime entegre etmesine yönelik önemli çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca Kanada teknolojinin eğitime

entegrasyonu noktasında okulların eksikliklerinin de tamamına yakını gidermiştir (Chow, 2013).

BİT’ni eğitime entegre etme noktasında eğitim kurumlarına yapılan yatırımlar önemli rol oynamaktadır. Bu noktada bakıldığında eğitimin kötü yönetilmesi, programın gecikmesine ve projenin istenilen sonuca ulaşmasına engel olmaktadır. Araştırmacılar, BİT’nin eğitim ile bir bütün haline gelmesi noktasında farklı stratejiler benimsenmektedir. İlk strateji kurum yönetiminin süreci benimsenmesidir. İkincisi kurumların ortaklığıdır. Burada amaç süreç devam ederken kurumların ellerinde olan bilgileri birbirleriyle paylaşması noktasında hareket etmelidirler. Üçüncüsü ise başarılı olan eğitim kurumlarının bu başarılarının altında yatan nedenleri paylaşımına dayanmaktadır.(Brown ve Renwick, 1996; Giacomazzi, Panella, Pernici ve Sansoni, 1997; Robbins ve Stylianou, 1999).

Bilgi temelli bir toplum sağlamanın en önemli yollarından bir tanesi çocukların dijital okuryazarlık yeterliklerinin geliştirilmesi amacıyla bilgisayar öğretiminin öğretim programlarında özerk bir ders olarak yer almasıdır. Diğer bir yaklaşıma baktığımızda ise bilgisayar dersi pedagojik bir anlayış çerçevesinde öğretim programlarının içeriğine yerleştirilerek öğrencilerin hizmetine sunulmalıdır. Bu iki anlayışa paralel olarak çeşitli ülkeler öğretim programlarında değişim yolunu seçmişlerdir.

BİT’ nin Türkiye’deki gelişimine baktığımızda ise özellikle son yıllarda önemli değişikliklerin olduğu göze çarpmaktadır. MEB bu konuda çeşitli projeler yürütmüş ve eğitimi bu noktada desteklemiştir. Bu noktada yapılan çalışmaların 1984 yılına kadar uzandığı görülmektedir. Türkiye bu noktadaki uygulamalara ise 1998 yılında geçmiştir. Özellikle 2002 yılından itibaren ülkemizde FATİH gibi birçok proje uygulanmaya başlanmıştır. Türkiye’nin farklı bölgelerinde 3000 ilköğretim okulunun 4002 sınıfına bilgisayar sınıfları kurulmuştur. Yine FATİH projesi kapsamında çeşitli okulların teknoloji alt yapılarına dair eksiklikler giderilmeye devam edilmektedir. Ancak bu tür donanımların sağlanmasının yanı sıra öğretmenlerin de bu noktada yeterli becerilere sahip olması gerekmektedir. Fakat ülkemizde bu amaçlar doğrultusunda yapılan eğitimlerin yetersiz kaldığını görmekteyiz. Yine öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimden çok hizmet içi eğitimlerle açıklarını kapattıklarını gözlenmiştir (MEB, 2007). Bütün bu eğitimlere rağmen öğretmenler BİT kullanımında çoğunlukla sunum aracı olma ve derse hazırlanmanın ötesine geçememişlerdir.

2.1.5. Eğitim-Öğretim Teknolojileri

Teknolojinin son yıllarda büyük gelişmeler göstermesi yaşamında çok büyük kolaylıklar sağlamıştır. Buna paralel olarak eğitim de teknolojinin hızlı gelişim ve değişiminden etkilenmiştir. Öğretim kavramı eğitim kavramının bir alt kavramı olduğu için öğretim teknolojisini, eğitim teknolojisinden ayrı düşünemeyiz.

Bu düşünceden hareketle öğretim teknolojisi ile ilgili çeşitli tanımlar yapılabilir. Örnek olarak öğrencilerin kullandığı en ufak materyal öğretim teknolojisidir diyebiliriz. Kalem, kâğıt, interaktif videolara kadar her şeyi kapsadığı sonucuna varabiliriz.

Uşun (2000)'a göre öğretim teknolojisi tespit edilen hedeflere ulaşmak için, yani etkili bir öğrenmeyi gerçekleştirmek adına insan gücü dışındaki materyalleri kullanarak öğretme-öğrenme sürecinin daha sistemli bir hale getirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Genel olarak öğretim teknolojisi tanımına bakıldığında, öğretimde yapılacak etkinliklerin sistemli hale getirilme süreci, öğrenmeyi gerçekleştirmek için uygun ortamı hazırlama kılavuzluk etme eylemi diyebiliriz.

Eğitim teknolojisi ile ilgili çalışmalara bakıldığında; eğitim teknolojisi, bireyin eğitim vasıtasıyla belirlenen hedefe ulaşılabilmesi ve nitelikli öğrenme ortamları sayesinde, eğitimdeki problemleri çözebilmek için teknolojiden yararlanması demektir.

Yukarıda belirtildiği gibi eğitim teknolojisi elverişli öğrenme ortamlarının oluşabilmesi için büyük faydalar sağlamaktadır. Bu faydaları şöyle sıralayabiliriz: öğrenci açısından birinci elden kaynaklara ulaşabilme, eğitimde fırsat eşitliği sağlama, eğitimde alternatif ve kaliteyi artırma, öğrenci merkezli öğretime zemin hazırlama sürekli gelişen ve üreten olması diye sıralayabiliriz.

Eğitim teknolojisinin öğretmen- öğrenci ilişkisi açısından ele alınması gerekir. Öğretmenlerin eğitimde teknolojiyi entegre etmelerinde bilgi ve beceri yeterliklerine sahip olmaları gerekir. Öğrencilerine de bu konu da beceri kazandırmaları çok önemlidir (Usta ve Korkmaz,2010). Akpınar'a göre (2003) öğretmenler ders dışında da eğitim teknolojilerini kullanabilmeli, öğretim etkinliklerini düzenleyip uygulamak için bilgisayar teknolojisinden yararlanmalıdır. Öğrenciler açısından bakıldığında ise eğitim teknolojilerinin kullanımı öğrencilerin motivasyonunu ve derse yönelik ilgisini artırarak farkındalık oluşturur.

2.1.6. Eğitim Teknolojisinde Kullanılan Materyallerin Önemi

Son yıllarda eğitimde meydana gelen teknoloji temelli gelişmeler eğitimde kullanılan materyalleri de etkilemiştir. Ülkemizde 1990'lı yıllara kadar eğitimde materyal kullanımı öğretmenin insiyatifine bırakılırken günümüzde ise eğitimin olmazsa olmazları haline gelmiştir. Örneğin yapılandırmacı yaklaşım ile beraber ve teknolojinin de eğitime entegre edilmesi ile öğretmen merkezli anlayışın yerine bilgiye ulaşmada öğrenci merkezli bir anlayışın benimsenmesi yani keşfeden, sürekli bir arayış içerisinde bilgi atmosferiyle iç içe aktif olan ve bununla birlikte bilişim teknolojilerini kullanan bir öğretim anlayışı gelmiştir. Özellikle ilköğretimde kullanılacak teknolojik araçlar öğrenme için büyük önem taşımaktadır. Çünkü öğrencilerin hala soyut düşünme becerilerinin gelişmemiş olması, öğretmenlerin de somut yaşantılara dayalı olarak ders işleme yani teknolojik materyalleri kullanması öğrencilerin öğrenme aşamasını kolaylaştıracaktır.

Odabaşı ve Namlu (1998)'ya göre nitelikli bir öğretim için öğrenme ortamlarının çeşitli araç-gereçler ile zenginleştirilmesi gerekmektedir. Eğitimde materyal kullanımı öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen-öğrenci açısından da büyük önem taşımaktadır. Öğretmenin Öğretim sürecinde materyal kullanması öğrencide anlatılan konunun daha iyi gösterilmesi, öğrencinin öğrenmesi için kolaylaştıran ve gözlemin ön planda olması hatta birkaç duyu organına hitap edilmesi gibi fırsatlar sunar. Sınıf ortamında kullanılan araç gereçler Öğretmen olmadan bir anlam ifade etmemektedir. Öğretmenin çabasıyla, bilgi birikimiyle materyaller işlevsel olabilmektedir.

Sınıf ortamında kullanılan materyallerin çeşitliliği öğretme-öğrenme sürecinde çok önemlidir. Öğretme-öğrenme sürecinde sürekli farklı materyal kullanılıyor ise bu öğretmenin sürekli kendisini geliştiren ve sürekli üreten bir eğitmen pozisyonu kazandırır. Ancak önemli olan çok sayıda materyalin kullanılması değil doğru materyallerin kullanımınıdır. Eğer yanlış materyal kullanıyorsanız öğrenme-öğretme sürecini başarısız kılarırsınız ve öğrenme ulaşılması gereken hedefe ulaşmaz. Kısacası öğrenim-öğretim sürecinde doğru materyali kullanmak hem öğretmene hem öğrenciye büyük katkı sağlar. Eğitimde materyal kullanımının öğrencide farkındalık oluşmasına ve öğrencilerin amaçlarına daha kolay ulaşmasını sağlar. Ayrıca öğretim programlarının başarıya ulaşmasında büyük rol oynar (Şahin ve Maden, 2011).

Genel olarak bakıldığında öğretmenler mümkün olduğunca farklı ve amaçlarına uygun teknolojik materyaller kullanarak öğrenme-öğretme sürecini daha verimli hale getirebilirler (Aksoy, 2005).

2.1.7. Eğitim Teknolojisinin Önemi

Günümüzde teknolojinin büyük bir güce sahip olması eğitimi de etkilemiştir, yeni ortam ve zengin yöntemler meydana çıkarmıştır. Eğitimin insanın hayat standartlarına olan katkısını geniş kitlelere daha iyi bir şekilde gösterebilmek için çağdaş eğitim teknolojisinin tüm olanaklarından yararlanmak gerekir. Bunun için eğitimin kalitesini arttırmak öğretim ortamlarını teknoloji entegrasyonu ile yükseltmek, eğitim hizmetinin kalitesini arttırmak gerekir.

Eğitimde teknoloji entegrasyonu öğretmen ve öğrencide farkındalık oluşturmaktadır. Örneğin öğretimde materyal kullanımı öğrencide öğrenmeyi daha kalıcı hale getirir. Derslerde kullanılan teknolojik materyal kullanımı öğretmen ve öğrenciye fayda sağladığı düşünülmektedir. Günümüz sınıf ortamlarına bakıldığında kullanılan materyaller daha çok görsel ve işitsel duyu organlarına hitap eden materyaller kullanılmaktadır. Öğrencide kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi için daha çok duyu organına ulaşan ve bunu görsel olarak destekleyen öğrenme ortamlarına ihtiyaç vardır. Ortaöğretim kademesindeki öğrencilerin derslerinde teknolojik materyallere sık sık yer verilmeli Çünkü gelişim düzeylerinden dolayı daha somut öğrenme yaşantıları istemektedirler. Bunun için çok ortamı, hedefine uygun araç gereçlere yer verilmelidir (Ozan, 2009).

2.1.8. Eğitim Teknolojisinin Sağladığı Yararlar

Eğitimde teknoloji entegrasyonu ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında teknoloji kullanımının eğitim ortamların zenginleştirdiği görülmektedir. Eğitim teknolojisinin yararlarını şöyle sıralayabiliriz (İşman, 2005).

Eğitimde teknoloji entegrasyonu:

Eğitime olan talebin artmasını sağlar.

Bilginin daha kaliteli, daha hızlı, daha geniş kitlelere ulaştırmasına yardımcı olur.

Teknolojik ortamların artmasını sağlar.

Öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerini geliştirmelerinde etkili olur.

Eğitimde fırsat eşitliği sağlar.

Yukarıdaki maddelere bakıldığında yaşadığımız bilişim çağında eğitim için teknolojinin gerekli olduğu görülmektedir.

2.1.9. Teknoloji Entegrasyonu

Entegrasyon kelimesi Fransızca bir kelimedir. “Bütünleşme”, “uyum” anlamına gelmektedir (TDK, 2017). Entegrasyon, parçaları bir bütün halinde bir araya getirmek yeni sistem ile daha uyumlu çalışmayı sağlamak, farklı bireylerin uyumunu sağlamak olarak tanımlanmıştır (Demiraslan & Usluel, 2005).

21. yüzyılda teknolojinin baş döndürücü bir şekilde gelişmesi ile birlikte teknoloji entegrasyonu giderek merak uyandırmış ve alanyazında bilgi ve iletişim teknolojileri entegrasyonu (BİT) olarak da ele alınmış ve farklı tanımlar yapılmıştır. Bir diğer tanıma bakıldığında teknolojinin öğretici tarafından kullanılması gerektiği ve öğretim programların bir parçası haline getirilmesi gerektiği belirtilmiştir (Mazman ve Usluel, 2011).

National Center for Education Statics (2002) teknoloji entegrasyonunu teknolojik materyallerin ve web tabanlı uygulamaların günlük hayatta, okul, iş yönetimine bütünleştirilmesi olarak tanımlanmıştır. Çalışmalar incelendiğinde teknoloji entegrasyonu ile öğrencilerin öğrenme kapasitesini arttırmak, öğrenme-öğretme etkinliklerini gerçekleştirmek ve BİT'nin öğretimsel amaçlı kullanılması tanımları üzerinde durulmuştur (Hew ve Brush, 2007; Lim, 2007; Mazman ve Usluel, 2011).

Perkmen ve Tezci (2011) 'ye göre eğitimde teknoloji entegrasyonu kavramında iki tip bakış vardır. Bunlar: Tip I ve Tip II adını alırlar. Tip I kullanımı öğretmen merkezli, öğrenciye bilgi aktaran geleneksel öğretim yöntemini kullanan yöntemdir. Tip II kullanımı ise yapılandırmacı yaklaşımın ilkelerini taşımaktadır. Öğretmenin rehber olduğu, öğrencinin bilginin merkezinde bulunduğu ve aktif rol aldığı yöntemdir. Öğrenci kendisine verilen materyali kullanır. Teknolojiyi kullanarak yeni bir şey tasarlar. Tip II bakış açısında, "teknoloji sınıfta öyle bir şekilde kullanılmalı ki o sınıfta teknoloji olmadan hiçbir şey öğretmek mümkün olmasın" mantığı vardır.

Öğrenme-öğretme sürecinde teknolojiyi eğitime entegre etmede iki önemli öğe vardır. Bunlar önceden de belirtildiği gibi öğretmen ve öğrencidir. Bu iki öğe eğitimde

büyük etkiye sahiptirler. Eğitimde farklı roller üstlenmişlerdir. öğretmen açısından bakarsak öğretmen teknolojiyi hem kullanmayı hem de teknolojiyi öğretme amacıyla öğrencilere nasıl kullanmaları gerektiği konusunda teknoloji yeterliliğine sahip olmalıdır (Fidan, 2008).

Hayatın her alanında teknolojik gelişmelerin yaşanması eğitime teknolojinin entegre edilmesini kaçınılmaz kılmıştır. Alkan (2011)'a göre; eğitimde teknoloji entegrasyonu, daha kaliteli eğitim hizmeti sağlayan, insanların ihtiyaç ve taleplerini karşılayan, eğitimde fırsat eşitliği sağlayan bir araç olarak düşünülmektedir ve teknolojinin eğitime bakan bir başka yüzünde teknolojinin sınıf ortamında kullanılması gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

2.1.10. Bilişim Teknolojileri ve Yapılandırmacı Yaklaşım

2004 yılında Türk eğitim sisteminde uygulanmaya başlanan yapılandırmacı yaklaşım beraberinde birçok yenilikleri getirmiştir. Gelişen teknoloji ile öğrenme ortamlarında değişimler meydana gelmiştir. Teknoloji öğretim programlarında ve öğretmen yeterliliklerinde yer almaya başlamıştır. Roblyer (2006) Öğretim programları, Öğrenme ortamları, bilişim teknolojilerini gerekli kılmışsa bilişim teknolojilerinden fazlasıyla yararlanılmalıdır demiştir.

Yapılandırmacı anlayışta teknolojinin kullanılması öğrencinin aktif öğrenmesine ve problem çözme becerilerini geliştirilmesine katkı sağladığı belirtilmektedir (Tezci, 2003). Yine aynı şekilde yapılandırmacı yaklaşımın hiper ortamı ve sanal gerçeklikleri önemsedikleri belirtilmiştir (Alessi, ve Trollip, 2001, Tor ve Erden'den, 2004).

Bundan hareketle teknoloji ve yapılandırmacı yaklaşım gerçekte birbirini besleyen, tamamlayan ve günümüzde eğitime tartışmasız fayda sağlayan iki kavramdır. Çünkü 2004 'te Türk eğitim sisteminde de yansıması görülen öğretim programının sekiz temel beceri maddelerinden bir tanesi "bilgi teknolojilerini kullanabilme" dir (MEB, 2009).

Şahin'e (2010) göre; yapılandırmacı yaklaşıma baktığımızda öğretimi öğretmen merkezli bir anlayıştan çıkarıp, öğrenciyi merkeze alan ve bilgiye ulaşma sürecini önemseyen, öğretmenin rehber olduğu bir anlayış getirilmiştir. Günümüzde öğrenenin bilgiye ulaşmasında ise BİT'ni kullanması önemli rol oynar.

Tezci (2003)'ye göre; yapılandırmacı yaklaşımda teknolojiyi kullanan öğrenciler bilgiyi oluştururken işbirlikli süreçten geçecek ve bu süreçte deneyim sahibi olacaklardır. Yani bu yaklaşım ile beraber ders kitaplarının yanında alternatif kaynakların kullanılması ve teknolojiden yararlanılması öğrenme sürecini daha keyifli ve kaliteli kılmaktadır. Bunun için sınıflar en uygun öğrenme ortamıdır ve sınıfların yapılandırmacı yaklaşıma göre oluşturulması gerekir. Bu bağlamda ise teknolojik araç-gereç zenginliğine önem verilmelidir (Dönmez, 2008).

2.1.11. Öğretmen Eğitiminde Teknoloji Entegrasyonu

2004 yılında yapılandırmacı yaklaşım ile beraber bilişim teknolojilerinin de eğitimde desteklenmesi akıllara şu soruyu getirmiştir; öğretmenler teknoloji entegrasyonu konusunda ne kadar yeterlidirler? Çünkü artık günümüz eğitim sisteminde öğretmenin rolü büyük değişime uğramıştır. Artık öğretmen otoriteyi kendisinde toplayan, öğrenciye sadece bilgi aktaran rolünden çıkıp öğrenciyi bilginin merkezine alan bir rehber pozisyonu almıştır. Tüm bunlar ile beraber öğretmen yeterlikleri de değişmiştir (Yılmaz, 2007).

Teknoloji açısından bakarsak günümüzde öğretmenlerden teknolojiyi sınıf ortamında etkili bir şekilde kullanmaları beklenmektedir. Çünkü teknolojide her geçen gün değişim ve gelişim meydana gelmektedir. Bu yüzden öğretmenlerin teknoloji bilgilerini sürekli güncellemeleri gerekir. Bu da gösteriyor ki teknoloji yeterlikleri öğretmenler açısından bir zorunluluk haline gelmiştir.

Gülbahar ve Güven (2008)'e göre sınıfları teknolojik materyallerle donanımlı hale getirerek ve daha kaliteli öğrenme ortamları oluşturarak öğretimin kalitesi arttırılamaz. Çünkü oluşturulan ortam ve donanımdan çok öğretmenin teknoloji yeterliğine sahip olması daha önemlidir. Bunun için öğretmen yetiştirme programlarının teknoloji entegrasyonu konusunda önemli bir role sahip olması beklenir.

Ülkemizde eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenlerin teknoloji yeterliklerine bakıldığında eksikliklerin olduğu görülmektedir. Çalışmanın kapsamı gereği tarih öğretmenlerinin lisans programlarına bakıldığında BT ile ilgili sadece “temel bilgi teknolojileri” dersinin yer aldığı görülmektedir. Bu dersin içeriğine bakıldığında donanım ve yazılım ile temel kavramlar yer almaktadır. Türkiye’de tarih öğretmenleri için mezunu türüne bakıldığında fen edebiyat fakültesi çok büyük sayıda mezun vermektedir pedagojik formasyon eğitiminde altı ay kadar teorik olarak kısa ve

yetersiz olarak verildiği görülmektedir. Bu da öğretmen adaylarının teknoloji yöntem olarak yeterli düzeyde olmadan göreve başladıkları anlamına gelmektedir.

Artık günümüzde öğrenciyi daha ön planda tutan, somut öğrenme ortamları oluşturan, öğrencilerin yaratıcılıklarını ortaya çıkaran, akademik olarak donanımlı, bilişim çağına entegre olmuş çağdaş öğretmen nitelikleri desteklenmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi bilişim çağında olduğumuz için öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerini iyileştirmek için öğretmen yetiştirme programlarında teknoloji entegrasyonu etkinliklerine yer verilmelidir.

2.1.12. Tarih Öğretimi ve Önemi

Sosyal bilimlerin önemli disiplinlerinden olan tarih geçmişteki olaylara ait bilgilerin keşfi, toplanması, bir araya getirilmesi ve sunulması bilimidir. Tarih bilimi; günümüzdeki toplulukların nerede ortaya çıktıklarını ve tarihi süreç içerisindeki faaliyetleri açıklamak gibi son derece önemli bir misyona sahiptir. Bu önemden dolayı tarih araştırmaları toplumların yaşadığı çevre ile ilgili bilgi sahibi olup ona göre hayatlarını dizayn etme yoluna gitmişlerdir (Yücel & Yediyıldız 1990).

Tarih sözcüğü batı dillerinde şu şekilde geçmektedir; (Latince; Historia, İtalyanca: Storia, Fransızca: Historie, İngilizce: History, Almanca: Historie) Kavram Grekçe, İstoria, İstorien sözcüğünden gelir. İyon lehçesinde "bildirme", "haber alma yolu ile bilgi edinme" anlamlarında kullanılmıştır. Attika lehçesinde ise sözcüğün görerek, tanık olarak bilme anlamlarının yanı sıra çok daha kapsamlı bir anlam içeriğiyle fizik, coğrafya, astronomi, bitki hayvan bilgisi ve hatta giderek doğa bilgisini kuşatacak biçimde kullanıldığı görülür. Aynı zamanda; tarih kelimesi müşterek sami v-r-h köküne dayanmaktadır. Buna göre tarihin anlamı, hakikatte "ay"ın tarihi demek oluyor, bu mana bir taraftan, bir hadisenin, bir tarihi olayın zamanını tayin ve tespiti, öteki taraftan da bir olayın meydana geliş anını zaman devresini ifade etmektedir (İslam Ansiklopedisi).

Tarihin tanımı ile ilgili olarak Edward Hallet Carr (2005)'in "Tarih Nedir?" sorusuna verdiği ilk cevap şudur: tarih, "tarihçi ile olgular arasında sürekli bağlantı içinde olan karşılıklı etkileşim süreci, bugün ile geçmiş arasında bitmeyen bir diyalog" tur. Carr'a göre tarihçi, olguları olmaksızın köksüz ve boş, olgular da tarihçiler olmadan cansız ve anlamsızdır. Tarihçi olgularının ne aciz bir kölesi ne de zalim bir efendisidir.

Tarihçi ile olgular arasındaki ilişki bir eşitlikten yana, bir alışveriş ilişkisinden ibaret bulunmaktadır. Bu bakımdan tarih biliminin insan hayatında önemi çok büyüktür.

Tarih sadece geçmişe ait bilgi sahibi olmak değildir. Tarih geçmişin ortaya çıkmasında kullanılan içerik aracılığıyla bilimsel düşünce kazandıran, kişide bilimsel çıkarımlar yeteneği kazandıran bilimsel bir alan olarak görülmektedir (Demircioğlu, 2005). Tarih bilinci ile yetiştirilen bir öğrenci zamanlar arasında bağlantı ve muhakeme kuran, yaşanmışlıklardan deneyimler kazanan birey olma yolunda ilerleyecektir. Çünkü tarih geçmişte yapılan hataları gün yüzüne çıkartarak ve insanların o tekrara düşmemeleri için birer ibret tablosu niteliği taşımaktadır. Tarih öğretiminin en önemli amaçlarından bir tanesi kişinin benliğini ve davranışlarını belirleyen tarihsel bilgi mirasının kökenlerini bulup çıkarmak açısından çok önemlidir. Daha geniş olarak bakacak olursak tarihin nesnel bir anlayış çerçevesinde kişiye vatandaşlık ve kimlik aktarımı amacıyla öğretilmesidir. Bu amaçla yola çıkarak, tarih öğrencilere geçmişten bilgiler vererek kişinin tarihini, geldiği toplumu, değerlerini ve mensup olduğu kültürü hakkında bilgi vererek iyi bir birey yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Genel olarak bakıldığında tarih, toplumlarının zaman içindeki gelişme aşamalarını belirleyen, insanın kendi toplumu ile iletişim kurmasını ve bir araya gelmesini sağlayan, bireylerde toplum şuurunu sürekli aktif tutan bir kültür hazinesidir (Turan, 2002).

Demircioğlu (2005) tarih biliminin amaç ve faydalarını şöyle sıralamaktadır:

İnsanın ahlaki gelişimine önemli katkı sağlar.

Toplumların, değerlerin, kültürlerin zaman içerisindeki değişimleri hakkında bilgi verir

Günümüzde yaşanmış olayları daha iyi değerlendirip çıkarımda bulunmak için ihtiyaç duyulan temel bilgilerin öğretilmesini kolaylaştırır.

Kişiyeye deneyim kazandırır

Empati bakış açısını kazandırır.

Kişide hoşgörü anlayışını kazandırır

Kişide dil öğrenme ve kullanma becerisi ve tarihi düşünme becerisini geliştirir.

Süreç içerisindeki değişimin nasıl gerçekleştiğini ve insanı nasıl etkilediğini öğretir.

Tarih öğretimini kaliteli ve objektif bir mantalitede almış birey insan haklarına duyarlı bir demokratik vatandaş kimliğini kazanır.

Günümüzde meydana gelen siyasal, sosyal, ekonomik sorunların sebeplerini geçmiş ile sentez oluşturup meydana gelen sorunu daha akılcı çözüme kavuşturma becerisi kazandırır.

Tarih dersi insanlarda sorgulama becerisini kazandırır.

Türkiye’de tarih öğretimi cumhuriyet ile birlikte büyük bir ilerleme göstermiştir. Bunun yanında tarih öğretiminde çeşitli soruları beraberinde getirmiştir Bu konuda Gazi Mustafa Kemal Atatürk genç neslin tarih dersi ile geçmişi hakkında bilgiye sahip olacağını ve bununla beraber ulusal bir kimlik kazanacağını düşünmektedir. Bu amaç doğrultusunda 1931 yılında Türk Tarih Kurumu'nun açılması tarih öğretimi açısından çok önemli bir gelişmedir.

Geçmişten günümüze çeşitli öğretim programları değişiklikleri ile tarih dersi sürekli olarak ortaöğretim kurumlarında okutulmuş ve günümüze kadar gelmiştir. 1973 yılından beri Türk milli eğitim sistemi, milli eğitim temel kanununa göre yapılmaktadır. Bu doğrultuda eğitimde, tüm öğretim programlarının bu yasada belirtilen amaçlara yönelik hazırlanması gerekmektedir. Bu esaslar ilköğretimde tarih konularının da yer aldığı disiplinler arası bir ders olan sosyal bilgiler programında da yer almaktadır. Buna göre; Türk milli eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,
8. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,
9. İlgililik ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır (METK, 1973).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre belirlenen tarih dersinin genel amaçları şunlardır (MEB, 2009);

1. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak.
2. Geçmiş, bugün ve gelecek algısında tarih bilinci kazandırmak.
3. Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak.
4. Millî kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve millî kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak.
5. Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak millî birlik ve beraberliğin önemini kavratmak.
6. Tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak.
7. Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak.
8. Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek.
9. Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirerek hayatın içinden insanların da tarihin öznesi olduğu bilincini kazandırmak.
10. Tarih alanında araştırma yaparken tarih biliminin yöntem ve tekniklerini, tarih bilimine ait kavramları ve tarihçi becerilerini doğru kullanmalarını sağlamak.
11. Öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlararası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak.

12. Barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavratarak bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak.
13. Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak.
14. Kültür ve uygarlığın somut olan ya da olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak.
15. Öğrencilere, tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifade ederken Türk dilini doğru ve etkili kullanma becerisi kazandırmak. Milli Eğitim Temel Kanununda verilen tarih dersinin genel amaçlarına göre; tarih öğretmenlerinin yalnızca tarih öğretene değil, onları ezbercilikten uzak tutan, geçmişine saygı duyan, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, demokratik, çevresindeki meselelere duyarlı vb. gibi kültürel özelliklere sahip bireyler yetiştirmeleri hedeflenmektedir.

2.1.13. Öğretmen Yeterlikleri ve Tarih Öğretmenlerinin Teknoloji Pedagojik Alan Bilgisi

Tarih, hakkında birden çok anlamı olan geçmişi anlamaya yönelik yapılan araştırmalar ve varış noktası olmayan bir süreçtir (Güven, 2014). Tarihçiler tarihi oluştururken geçmişe ait olayları yorumlar ve geçmiş ile bağlantılı çalışma yaparlar. Bu da kendimizi ve yaşadığımız evreni anlayıp yorumlayabilmemizi sağlayan en önemli unsurdur.

Bu doğrultuda tarihçiler geçmişi objektif bir şekilde bilimsel bir süzgeçten geçirerek yorumlayan ve bunları çalışmaları ile destekleyen insanlardır. Bununla beraber tarihçiler diğer meslek gruplarından farklı çalışırlar (Güven, 2014). Bazen müzede bazen kütüphanede, bazen arşivlerde veya devlete bağlı merkezlerde, okullarda ve akademik kurumlarda çalışırlar. Bundan dolayı tarih öğretmenleri yeterlik bakımından akademik olarak donanımlı bir özgüvene sahip olması gerekir..

Öğretmen yeterlik kavramı Bandura'nın Sosyal öğrenme kuramındaki Öz yeterlik kavramından geldiği belirtilmektedir (Bandura, 1986: 391; Akt: Senemoğlu, 2007: 230). Bandura'ya göre öz yeterlik "Bireyin, herhangi bir performansını göstermek için gerekli uygulamaları organize edip başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin yargısı

olarak tanımlanmıştır. Başka bir ifadeyle bireyin ileride karşılaşması muhtemel meselelerin üstesinden gelmede ne kadar başarılı olabileceğine ilişkin kendi hakkındaki fikridir.

Eğitimi etkileyen birçok etmen vardır. Bu etmenlerin içinde en önemli yere sahip olan ise öğretmenlerdir. Öğretmenler eğitimi pratiğe döken, eğitimi sistemli hale getiren, aracı ve üretken bir kimliğe sahiptir. Çünkü eğitim faaliyetlerini planlayan; öğretim gerçekleştiren ve öğretim programlarını, öğretim materyallerini, ders kitaplarını ve diğer materyalleri uygulayan öğretmenlerdir. Bu nedenle öğretmenlerin yeterlik ve nitelikleri eğitim açısından çok önemlidir. Bu özellikleri ile öğretmenler eğitimde başarının kilit noktasını oluşturmaktadır.

Milli eğitimin genel hedeflerine ulaşmada öğrenci başarısında ve okul yönetiminde en önemli unsur öğretmenlerdir (Oktay & Unutkan, 2008). Donanımlı bir öğretmen planlı gerçekleşen eğitim sürecini direkt etkilemektedir. Bu da öğretmenlerin niteliğini arttıracak çalışmaların, reformların yapılmasını zorunlu kılmaktadır (Sağlam & Kürüm, 2005).

Ülkemiz öğretmen yetiştirme konusunda uzun bir tecrübeye sahiptir ve bu konuda milli eğitim bakanlığı farklı çalışmalar ele almıştır. Bu çalışmalar günümüzde daha çok yoğunlaşmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı 2002 yılında öğretmenlik meslek niteliklerini MEB ve üniversite akademik temsilcilerinden oluşan “öğretmen yeterlik komisyonu” aracılığıyla değerlendirmiştir. Bu yeterliliklerin içeriği öğretmenlerin eğitime-öğretme yeterlikleri, genel kültürleri, bilgi becerileri ve özel alan bilgisi ve becerileri yeterliklerinden oluşmaktadır (Demiral, Baydan & Gönen, 2010; Seferoğlu, 2004).

MEB ve YÖK’ün ortak yürüttüğü çalışma neticesinde 2006 yılında öğretmenlik mesleğinin genel ve özel alan yeterliklerini belirlemek için çalışmalar başlamış ve 2008 yılında “Öğretmenlik Yeterlikleri” olarak son şeklini almıştır. MEB bu yeterlikleri hazırlarken 21. yy da öğretmen niteliği nasıl olmalıdır ve hangi nitelikte öğrenci-öğretmen istiyoruz sorularını temel almıştır. (MEB, 2008).

“Öğretmen Yeterlikleri” kitabında bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler şunlardır (MEB, 2008):

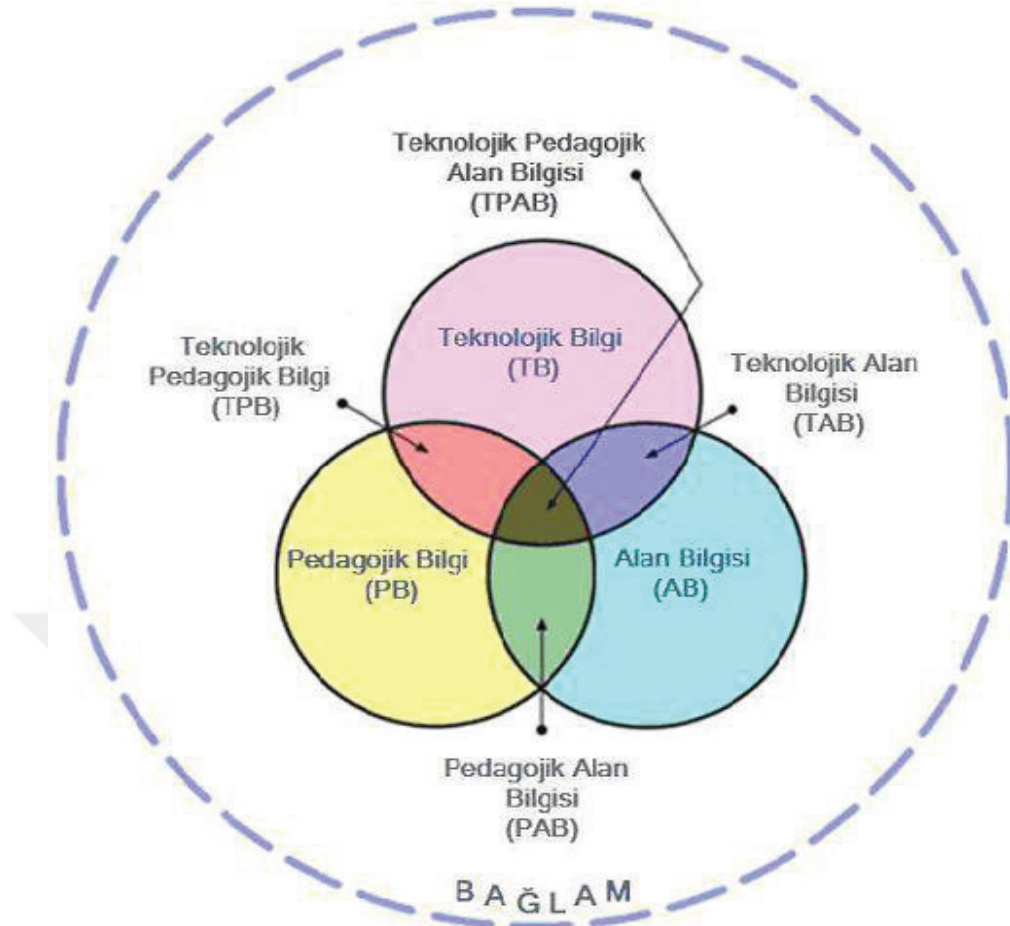
Öğretmenlerin öğretme öğrenme sürecinde öğretim programları ve konu alanını çok iyi bilme ve anlaması,

Öğretimi planlaması ve uygulama,
 Öğretimin etkililiğini ve öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirme,
 Öğretim sürecini ve öğrenci davranışlarını yönetme,
 Öğretimi öğrenci özelliklerine göre uyarlama,
 Bilişim teknolojilerini etkili biçimde kullanabilme,
 Öğretme öğrenme ortamında etkili bir iletişim sağlayabilme,
 Bireysel ve mesleki gelişimi planlama ve gerçekleştirme,
 Diğer öğretmenler, veliler ve okul çalışanları ile işbirliği içinde çalışabilme,
 Etik kurallar çerçevesinde, sorumlu ve eleştirel davranabilme.

Bu yeterlik içinde yer alan “bilişim teknolojilerini etkili biçimde kullanabilme” maddesi çok önemlidir. Çünkü teknolojinin hayatın her alanında gelişmesi eğitimi de değişime zorlamıştır. Teknolojinin gelişmesi ile beraber dersliklerde teknolojik ihtiyaç giderek artmaktadır. Teknolojiyi eğitime entegre etmede öğretimde farklı modeller ortaya çıkmaktadır. Bu modeller teknoloji merkezli modellerden pedagoji merkezli modellere doğru gitmektedir. Teknoloji merkezli modeller öğretmenin teknoloji kullanımı yeterliliklerini artırmasını hedeflerken, pedagoji merkezli modeller ise öğretim sürecinde teknolojiyi pedagojik bilgiler ile bir araya getirmeyi hedeflemektedir.

Eğitimde teknoloji entegrasyonu ile ilgili pedagoji merkezli modellerin en önemlisi; “teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) modeli”dir (Ay, Karadağ ve Acat, 2015). Mishra ve Koehler (2006)’e göre öğretim aşamasında teknolojiden etkili bir şekilde yararlanılması gerektiği belirtilmektedir. Teknolojik pedagojik alan bilgisinin 7 bileşenden olduğunu bir öneri halinde sunmaktadırlar. Bunlar: Teknoloji Bilgisi (TK), Pedagoji Bilgisi (PB), Alan Bilgisi (AB), Teknolojik Pedagojik Bilgi (TPB), Teknolojik Alan Bilgisi (TAB), Pedagojik Alan Bilgisi (PAB) ve Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB)’dir (Sancar, Konokman & Yelken, 2013).

Teknolojik pedagojik alan bilgisi, derslerin teknoloji ile gösterimi ve bu pedagojik teknikler ile desteklenmesi, teknolojinin doğru bir şekilde kullanılması, öğrenmede neyin kolay neyin zor olduğu ve nasıl bir teknikle öğrencilerin karşılaştığı sorunları çözmeye yardımcı olacağı, öğrencilerin önceki bilgileri ve bilgi teorileri mevcut bilgilere dayanarak yeni bilgilerini geliştirme yada eski bilgileri güçlendirmek için teknolojinin nasıl entegre edileceği hakkında bilgilerinin tümü olarak açıklanmıştır (Timur & Taşar, 2011).



Şekil 1. TPAB ve etkileşimli olduğu bilgi türleri (Koehler & Mishra, 2009: 63'ten aktaran Bilici, Yamak & Kavak, 2012)

Şekil 1.1'de görüldüğü gibi TPAB; alan bilgisi, pedagojik bilgi ve teknolojik bilginin birbiri ile kesiştiği alanda yer almaktadır. Ayrıca teknolojik bilginin alan bilgisi ve pedagojik bilgi ile etkileşimi neticesinde TPAB ile birlikte teknolojik alan bilgisi (TAB) ve teknolojik pedagojik bilgi (TPB) türleri de meydana çıkmıştır. Ancak TPAB ve ilişkili olduğu bu bilgi türleri hakkında yapılan çalışmalarda, araştırmacılar bu bilgilerin arasındaki sınırları tam olarak açıklayamamaktadır (Cox, 2008'den aktaran Bilici, Yamak & Kavak, 2012).

Bu bilgiler doğrultusunda yaşadığımız bilişim çağında tarih öğretmenleri, öğrencilerin tarih derslerine olan ilgilerini arttırmak ve derslerini daha eğlenceli ve anlaşılır kılmak için öğretim araçlarını etkili kullanmalıdır. Öğretmenlerin öğretim teknolojilerinden yararlanmalarının ve teknolojiyi eğitim ortamında kullanmalarının faydalı olacağı düşünülmektedir. Çünkü tarih öğretmenleri için teknoloji kullanımının, tarih öğretim programlarında yer alan hedeflere ulaşmada çok önemli etken olduğu belirtilmiştir (Turan,2012; Demircioğlu, 2012; Kiriş, 2012; Öztaş, 2012).

Milli Eğitim Bakanlığı (2007) 9. Sınıf tarih dersi öğretim programında bilgiye ulaşmak için ve öğretimi gerçekleştirmek için, öğrencide bazı becerilerin geliştirilmesini istenmektedir. Bunun için öğretmenlerin farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmalarını tavsiye ederek farklı öğretim teknolojileri ve materyallerden yararlanılması gerektiği belirtilmektedir.

Yaşadığımız bilişim çağında tarih öğretim programında yer alan niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesinde tarih öğretmenlerine çok önemli sorumluluklar düşmektedir. Tarih öğretmenleri belirlenen nitelik ve becerilere paralel olarak hangi öğretim etkinliklerini kullanacaklarını bilmelidirler (Demircioğlu,2015). Hangi yöntem tekniğin veya teknolojik araç-gerecin kullanılacağını seçebilme yeterliliklerine sahip olmalıdırlar. Örnek verecek olursak bilgisayar, internet ve bilişimin hızlı gelişmesiyle yaygınlaşan sanal arşiv, kütüphane, gazete ve dergilerin dijital kayıtları tarih öğretmenlerinin kullandıkları materyallerdir (Turan, 2015).

Eskiden tarih öğretmenleri bilgilerini sunuş yoluyla öğrencilere aktarmasından ibaretti. Öğrenci bu açıdan çok pasif bir roldeydi ama şimdi öğretmenin işlevinin değişmesiyle öğrenciler birer araştırmacı rolüne geçip bilgiyi oluşturmaya başlamışlardır (Dinç, 2012; Çulha Özbaş,2012). Dolayısıyla öğretmenlere büyük rol düşmektedir etkili öğretim gerçekleştirmeleri için öğretim etkinliklerinde sürekli öğrencileri takip etmeleri gerekir ve rehber görevini üstlenmesi gerekir (Çulha, 2014; Karabağ,2014; Aktekin,2014).

Tarih öğretim programı ve yapılandırmacı yaklaşım teknoloji ile desteklenince tarih öğretim programında yer alan becerilerin öğrencilere kazandırılması daha etkili olmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının öğretmen yetiştirme programlarını çağa uygun olarak geliştirmesi gerektiği ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimde, öğretmenlerin kendilerini tanıma kariyer olarak donanımlı olma alanında uzaman olmak için “Tarih öğretmenliği özel alan yeterlikleri” hazırlamıştır (MEB, 2011). Bu yeterliklerden bir tanesi olan “alan eğitimi bilgisi” maddesinde tarih öğretmenlerinin yapılandırmacı yaklaşım fikirlerine paralel olarak aktif yöntem ve teknikleri uygulayabilen ve bu çerçevede öğretim teknolojilerini etkili kullanabilen bir öğretmen hedeflemektedir. Diğer önemli nokta ise hizmet öncesi öğretmen yetiştirme

programlarından biri olan eğitim fakültelerinin tarih öğretmenliği eğitimi programında öğrenim gören öğretmen adaylarının bu yeterlik bakımında durumlarının tespit edilip hizmet öncesinde yeterli hale gelmeleri gerektiği üzerinde durulmaktadır.

2.1.14. Tarih Öğretiminde Teknoloji Entegrasyonu

Sosyal bilimlerin önemli disiplin alanlarında biri olan tarihin, günümüzde ilk ve ortaöğretim düzeyinde öğretmen merkezli bir yöntem ile öğretilmeye çalışılması bu alanda problemlerin yaşanmasına sebep olmaktadır. Çünkü öğrencilere anlatılan olayların yaşadıkları zaman diliminden çok önce yaşanmış olması ve bunun yanında bu olayların soyut bir şekilde sunuş yoluyla anlatılması öğrencilerin derse yönelik ilgilerinin azalmasına neden olmaktadır. İlköğretimde tarih dersi konuları 4. Sınıftan 7. Sınıfa kadar “Sosyal Bilgiler” dersi kapsamında öğretilmektedir. 8. Sınıfta ise “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” dersi yer almaktadır. Orta öğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaş ortalamalarına bakıldığında teknolojiye meraklı olduklarını söyleyebiliriz. Bu nedenle soyut kavramlardan oluşan tarih derslerinde teknolojik materyallerin kullanılması durumunda öğrencideki teknolojik ilgisi nedeniyle öğrenci de farkındalık yaratacaktır. Eğer dersi somutlaştırma yoluna gidilmezse öğretim programı hedeflerine ulaşamayacaktır. Bu durumda tarih bilinci bakımından nitelikli bireyler de yetiştirilemeyecektir. Bunun için tarih derslerine olan ilginin daha çok artması ve nitelikli bireyler yetiştirmek için öğrencilerin farklı duyu organlarına hitap eden ve öğretim teknolojileri bakımından zengin öğretim ortamları oluşturulmalıdır.

Demirel ve diğ. (2001) öğretimde etkili ortamların oluşturulmasında dikkat edilmesi gerekenleri şöyle sıralamaktadır:

En iyi öğrendiğimiz bilgilerin kendi çabalarımız ile öğrendiğimiz bilgilerdir.

Öğrendiğimiz bilgilerin çoğunu gözlerimiz aracılığıyla öğreniriz.

En iyi öğretim somuttan soyuta, basitten karmaşığa giden öğretimdir.

Öğrenme işlemi gerçekleştirdiğimizde duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise öğrenme o kadar iyi gerçekleşir ve geç unutulur.

Yukarıdaki açıklamalara ek olarak, öğrenmeyle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında; öğrencilerin okuduklarının %10'unu, duyduklarının %20'sini, gördüklerinin %30'unu, hem görüp hem duyduklarının %50'sini, görüp, işitip ve söylediklerinin % 80'ini, görüp, işitip, dokunup ve söylediklerinin % 90'ını öğrendikleri görülmektedir (Demirel 2002). Başka bir ifadeyle öğrencilerde kalıcı ve istendik

davranış değişikliklerinin oluşturulması için, öğretim teknolojileri bakımından zengin aktif öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.

Bütün bu gelişmelerin ışığında günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi en basit öğrenme-öğretme ilişkisini değiştirmiştir. Diğer bir ifadeyle öğretmen merkezli geleneksel yöntemin yerine öğrenci merkezli bir anlayış benimsenmiştir. Özellikle tarihsel olaylar ile ilgili olarak birincil kaynak kullanımı gibi konular hızla değişim yoluna girmiştir. Öğretmenler eskiden öğrencilerden tarihi bir olay için gazete ve dergilerden bir şeyler kesip sınıfa getirmelerini isterken son yıllarda ise web tabanlı sayfaları yada internette bilgiye ulaşp bilgiyi oluşturup sınıfta paylaşımlarını istemektedir. Bundan hareketle eğitimciler medya okuryazarlığının geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedirler (Güven, vd., 2014).

Okullarda öğretim programlarının uygulanmasında teknolojinin entegre edilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Gülbahar ve Güven (2005)'e göre teknolojik araç gereçleri tarih dersinin birçok konu ve başlığına yönelik öğrenmeyi daha fazla desteklemekte ve farklı öğrenme-öğretme stratejilerini kullanmaya zorlamaktadır. Güven ve vd. (2014) göre bu stratejiler şunlardır;

2.1.14.1. Benzeşime Dayalı Problem Çözme Uygulamaları

Tarih dersinin soyut kavramlardan oluşması öğrencilerin konuyu iyi kavrayıp benimsemesini olumsuz etkilemektedir. Bu yüzden benzeşimler ya da teknolojik olarak oluşturulmuş ortamlar sağlanarak öğrenciler daha önce görmedikleri ya da gidemeyecekleri yerlere dijital ortamda görerek farkındalık oluştur hem de bilginin kalıcılığını sağlar. Bu nedenle benzeşim temelli konular bilgisayar teknolojisinin de ortaya çıkmasıyla bütün öğrenciler tarafından büyük ilgi ile karşılanmıştır.

2.1.14.2. Grafik Sunumları

Öğrenciler tarihi devirleri, haritadaki yerleri ve buralarda yaşanan olaylar gibi soyut kavramları anlamada büyük güçlük çekmektedirler. Bu nedenle öğretmenler teknolojik materyaller kullanarak soyut kavramları daha iyi öğrenmeleri için grafik ve zaman şeritleri gibi teknolojik uygulamalar kullanır. Excel gibi çalışma sayfaları, grafik hazırlama gibi paket programları örnek gösterilebilir.

2.1.14.3. Sanal Geziler

Sanal geziler öğrencilerin tarih kitaplarında yer alan mekânları web üzerinde gitmeden sınıf ortamında görüp gezmeleridir. Bir başka ifadeyle öğrenciler tarafından ulaşılamayacak, ziyaret etme olanakları kısıtlı olan tarihsel bir mekânı yerinde ulaşması için yapılan sanal gezilerdir. Çok az gezi yapabilen öğrenciler için sanal geziler büyük fırsatlar sunar. Örnek verecek olursak Topkapı Sarayı'nı sınıf ortamında sanal olarak gösterdiğinizde öğrenci Osmanlı Devleti'nin mimarisi, kültürü dini inanışı ve devlet hakkında birçok konuda bilgi sahibi olmaktadır.

2.1.14.4. Öğrenci Çevrimiçi İşbirliğine Dayalı Öğrenme

Günümüzde bilişimin hızla gelişmesi ve beraberinde internet ile iletişimin gelişmesiyle dünya küçük bir kasaba haline gelmiştir. Bu açıdan internet temelli projeler gündeme gelmiştir. E-posta, Facebook, Twitter, Instagram vb. programlar ile uzak mekânlardaki insanlar ile iletişime geçip bilgi paylaşımında bulunulabilmektedir. Sonuç olarak bakıldığında bu programlarla öğrenciler öğretmenlerinin rehberlik ettiği bir konuda bilgilerini paylaşarak ve işbirliği yaparak ürünler ortaya çıkarabilirler.

2.1.14.5. Dijital Öyküleme

Dijital bir ortamda görüntü, müzik, grafik, resim, ses vb. görsel-işitsel boyutları bir araya getirilerek tarihi dönem açısından farklı zamanda yaşamış insanların öykülerini anlatmayı amaç edinen bir süreçtir. Diğer bir ifadeyle tarih dersi ile ilgili konularda kişisel öyküleri kullanarak tarihsel öyküler oluşturulur. Bu da öğrencinin geçmiş ile günümüzü mukayese edip çıkarımlar yapmasına yardımcı olur. Öğrencide empati bakış açısını geliştirir. Geçmişe ait soyut kavramları somut hale getirir.

2.1.14.6. Dijital Bilgi Eleştirisi

Öğrencilerin gerçek olanı hayalden ayırabilmesi için konu ile ilgili görselleri analiz etmeleri gerekir ve bunu farklı bir biçimde medya okuryazarlığı ile yorumlama becerisini kazanabilirler.

2.1.14.7. Elektronik Araştırma

Öğrenciler tarih dersi ile ilgili bilgi edindiklerinde tarih ile ilgili farklı görüşlerin olduğunu fark ederler. Bu nedenle öğretmen öğrencileri internet ortamında farklı kaynaklara yönlendirerek araştırma ortamı sağlar. Bu da öğrencilere internette daha güvenilir bilgiye nereden ulaşacaklarını, nasıl araştırma yapmaları gerektiğini öğretir.

2.1.14.8. Elektronik Görüntüleme Sistemleri (GPS)

Coğrafi bilgi sistemleri tarihsel mekânların coğrafi olarak belirlenmesini ve coğrafi koşulların farklı biçimde gösterilmesini sağlar. Coğrafi bilgi sistemleri tarihi mekanları görebilmenin yanında sosyal bilimlerin önemli disiplinlerinden biri olan coğrafya dersine çok büyük katkı sağlamaktadır.

2.1.14.9. Olgusal Bilgiye Dayalı Uygulama

Öğrencilerin eğitsel oyun ve yazılım gibi diğer uygulamalarda öğrendiklerini olgusal olarak somutlaştırma yoluna gitmeleridir. Örnek verecek olursak bilmece, yapboz biçimindeki çalışmalardır.

2.2. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Tarih öğretimi ve teknoloji entegrasyonuna ilişkin literatürde yer verilmiş çalışmaları iki grupta değerlendirilmektedir. Bunlar aşağıdaki gibidir:

2.2.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Ertürk (2007) “öğretmenlerin internet kullanma becerileri ve internete yönelik tutumları” adlı araştırmasında öğretmenlerin interneti kullanma becerilerini ve internete yönelik tutumlarını araştırmış ve ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin, ortaöğretimde görev yapan öğretmenlere göre internetten daha çok yararlandıklarını ve internete yönelik tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğunu belirtmiştir.

Adıgüzel (2010) “İlköğretim Okullarında Öğretim Teknolojilerinin Durumu ve Sınıf Öğretmenlerinin Bu Teknolojilerini Kullanma Düzeyleri” adlı araştırmasında, okulların öğretim teknolojileri açısından yeterlik durumlarını ve öğretim teknolojilerini kullanmayı engelleyen faktörleri araştırmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında sınıf öğretmenlerinin okullarda en çok yazılı ve basılı gereçleri, en az ise görsel işitsel

araçları kullandıkları ve okullardaki mevcut öğretim teknolojilerinin öğretmenler tarafından kullanılma düzeylerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir.

Danıştekin (2007) “ilköğretim 1. kademe sınıf öğretmenlerin internet kullanma profilleri” adlı araştırmasında öğretmenlerin % 86’sının internet kullanmakta olduğunu, % 14’ünün internet kullanmadığını belirtmiştir

Akpınar (2003) “öğretmenlerin yeni bilgi teknolojileri kullanımında yükseköğretim etkisi: İstanbul okulları örneği” adlı çalışmasında okulöncesi, ilk ve orta öğretim kurumlarında hizmet veren öğretmenlerin okul etkinliklerinde teknolojik olanaklardan ne kadar yararlandıklarını ve bu konuda aldıkları yükseköğretimin ne denli etkili olduğu belirlenmeye çalışmıştır. Çalışmanın sonucuna bakıldığında, farklı fakültelerden mezun öğretmenlerin sınıftaki öğretim etkinlikleri dışında kalan ve eğitim amacıyla yapmakta olduğu işlerde bilgisayar kullanım dereceleri arasında anlamlı bir fark saptamıştır.

Akbaba ve Kurubacak’ın (1999) “teachers attitudes towards technolog” adlı araştırmalarında öğretmenlerin teknolojiye yönelik tutumları ele alınmıştır. Çalışmanın sonucuna bakıldığında öğretmenlerin teknolojiye yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir.

Öztaş(2008) “tarih öğretimi ve filmler” adlı çalışmasının amacı filmlerle öğrenme etkinliklerinin, lise üçüncü sınıf “T.C inkılâp tarihi ve Atatürkçülük” dersi “Cumhuriyet Dönemi” ünitesinin öğretiminde öğrencilerin başarıları üzerindeki etkisini belirlemektir. Deney grupları ve kontrol grubunun deney öncesi ve deney sonrası öntest ve sontest toplam “Cumhuriyet Dönemi” ünitesi testi başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney grupları öğrencilerinin “Cumhuriyet Dönemi” ünitesi sontest başarı puanları buldukları deney grubuna göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Deney-3 grubunda uygulanan etkinlikler diğer deney gruplarında uygulanan etkinliklere göre daha etkili bulunmuştur.

Sürmeli (2005) “meslek liselerine görev yapan öğretmenlerin internet kullanım profili” adlı araştırmasında mesleki ve teknik lise öğretmenlerinin internet kullanımları ile öğrencileri internet kullanmaya teşvik etme düzeyleri araştırılmıştır. Çalışmanın sonucuna bakıldığında öğretmenlerin % 46,6’sının orta düzeyde, % 25,3 ünün‘ iyi düzeyde ,% 19,7’sinin ise yetersiz düzeyde‘ internet kullandıkları; % 21,7’ sinin

bilimsel amaçlı e-mail grubuna üye olduğu, % 78,3'lük kısmın ise diğer amaçlarla ilgili e-mail gruplarına üye olduğu görülmektedir.

Kaya ve Çengelci (2011) tarafından yapılan “öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitiminde filmlerden yararlanılmasına ilişkin görüşleri” adlı araştırmalarında genel amaç sosyal bilgiler dersinde filmlerden yararlanma konusunu öğretmen adaylarının bakış açısıyla incelemektir. Çalışmanın sonucuna bakıldığında öğretmen adayları filmlerin öğrenme-öğretme sürecinde birden çok duyu organına hitap ettiğinin kalıcı ve eğlenceli bir öğrenmeye destek sağladığının altını çizmişlerdir.

Bahar, İçli ve Gülaçtı (2010) “ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internet tutumlarının incelenmesi (Erzincan Örneği)” adlı araştırmalarında, görev yapan ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumlarının cinsiyet, branş, kıdem durumu, kişisel bilgisayarlara sahip olma bakımından değişip değişmediğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucuna bakıldığında öğretmenlerin kıdem durumu, branş, mezun olunan yükseköğretim kurumu ve evde internet bağlantısı olma durumuna göre puanlarının farklı olduğu bulunmuştur.

Oral (2004) “öğretmen adaylarının internet kullanma durumları” adlı araştırmasında 421 öğretmen adayının interneti kullanma amaçlarını araştırmıştır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında, öğretmen adaylarının interneti en fazla (%51,5) araştırma ve ödev yapma amacıyla kullandıkları görülmektedir.

Gülbahar, Alper (2009) “öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar konusunda bir içerik analizi” adlı araştırmalarında “öğretim teknolojileri” alanında son üç yılda Türkiye’de yapılan çalışmalara ilişkin bir içerik analizi gerçekleştirmek amacıyla yapılmıştır. Öğretim teknolojisi ile ilgili en çok yayın yapan 5 dergi belirlenmiştir. Araştırmanın sonucuna bakıldığında araştırmaların özellikle “e-öğrenme” ve uzaktan eğitim konularında yoğunlaştığı ve kuramsal temel konusunda ise ciddi bir eksik görüldüğünü belirtilmektedir. Bununla birlikte eğitim alanında gerçekleştirilen toplam 700 çalışmanın sadece 149’unun (%21) öğretim teknolojisi ile ilgili çalışmalar olduğunu belirtmişlerdir.

Akıncı ve Dilek (2012) “sosyal bilgiler öğretiminde temsili resim kullanımıyla tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi” adlı araştırmaları sonucunda, temsili resim kullanımı ile öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini, kavrama becerilerini, tarihsel

analiz ve yorum becerilerini, tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma becerilerini geliştirebildiklerini belirtmişlerdir.

Güven ve Taşyürek (2013) “tarih öğretmenlerinin derslerde kullanmış oldukları araç-gereçler hakkındaki görüşleri (Erzurum Örneği)” adlı araştırmalarında, görüşmeye katılan tarih öğretmenlerinin yarısından çoğunun lisans öğrenimleri sırasında bilgisayar ve öğretim teknolojileri derslerini almadıklarını ifade etmektedirler. Ayrıca öğretmenlerin derslerinde en fazla zevk alarak kullandıkları araç-gereçlerin görsel materyaller olduğunu ve bu materyalleri kullanılarak anlatılan konuların daha iyi öğrenildiğini ve anlaşıldığını tespit etmişlerdir.

Özdemir (2014) “ortaöğretim tarih derslerinde kullanılan görsel materyallerin öğrenci akademik başarı ve tutumuna etkisi” adlı araştırmasında, görsel materyal kullanılarak ve görsel materyal kullanılmadan yapılan dersin ardından uygulanan akademik başarı testi sonuçlarına bakıldığında hem taşradaki hem de merkezdeki deney grubu öğrencilerinin, kontrol grubu öğrencilerine göre akademik başarı açısından daha yüksek seviyede oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Şimşek (2003) “tarih öğretiminde görsel materyal kullanımı” adlı araştırmasında tarih öğretiminde iki boyutlu görsel materyal kullanımı ele almıştır. Öğretim materyallerinin öğretim sürecine katkıları hakkında bilgi verilmiştir. Tarih öğretiminde daha önceden yapılmış genel bir materyal çeşitliliğine değinilmiştir..

Sakallı, Hürsen ve Özçınar (2006) “öğretmen adaylarının gözlemine göre öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanma sıklıkları” adlı araştırmalarında öğretmen adaylarının gözlemlerine göre öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanma sıklıklarını belirlemeyi amaçladıklarını belirtmişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında öğretmenler öğretimde modern yöntem ve tekniklerden ziyade klasik yöntem ve teknikleri kullanmaktadırlar.

2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Ury (2003) yaptığı çalışmada Missouri deki resmi okullarda görev yapan okul müdürlerinin bilgisayar kullanım düzeylerini ve teknoloji ile olan uyumları araştırmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında yöneticilerin missouri teknoloji liderliği akademisine (MTLA) devam etmeleri ve eğitim almaları halinde ileri düzeyde bilgisayar ve internet kullanımına sahip olduklarını belirtmektedir.

Ford (2000) Bu çalışmada K-12 okullarında görev yapan yöneticilerin teknolojik liderlik ve yeterlik derecelerini ortaya koymak için ele almıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında teknoloji liderlerinde beklenen teknoloji ile ilgili planlama, uygulama yönleridir ve yeterlik olarak donanımlı olmaları gerektiğini belirtmiştir.

Marri (2005) tarafından yapılan çalışmada öğretmenin öğretim sürecinde teknolojiden yararlanırken yaptığı etkinlikleri tespit etmektir. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında teknoloji kullanımı öğrencilerde eleştirel düşünme, farklı bakış açısıyla düşünme gibi beceriler kazandırdığı görülmüştür.

Li (2007) bu çalışma bir ortaöğretim okulunda görev yapan 15 matematik ve fen bilgisi öğretmeni ile 450 orta öğretim öğrenci katılımı ile yapılmıştır. Li'nin amacı orta öğretim öğretmen ve öğrencilerin teknoloji ile ilgili düşüncelerini ortaya çıkarmaktır. Çalışmanın sonucuna bakıldığında öğretmenlerin teknoloji kullanımına isteksiz oldukları, öğrencilerin ise teknoloji kullanımı ile ilgili istekli oldukları belirtilmektedir.

Lee (2008) yaptığı çalışmada öğrenci ve öğretmenlerin bilgi teknolojileriyle ilgili özyeterlik algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemi 26 öğretmen ve 595 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında; teknolojiyle ilgili verilen eğitimlerin özyeterlik algısını arttırdığı tespit edilmiştir.

Nachmias, Mioduser ve Forkosh-Baruch (2010) İsrail'de eğitimde teknoloji kullanımı kapsamında yapılan çalışma fen bilgisi öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknoloji derslerinde teknolojiyi kullanım oranları matematik öğretmenlerinden daha fazla olduğunu belirlemişlerdir. Yapılan çalışmada öğretmenlerin BİT'i derslerinde kullanmama nedenleri olarak: okuldan kaynaklanan nedenler, öğretmenden kaynaklanan nedenler, öğrenciden kaynaklanan olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır.

Gray, Thomas ve Lewis (2010) Bu çalışmada ilköğretim ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin öğretimde teknoloji kullanım durumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın bulgularına bakıldığında öğretmenlerin çoğu derslerinde bir kez veya daha çok bilgisayarı kullandığını, %50'ye yakını ise derslerine bilgisayarla geldiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler derslerinde internette sık sık yararlandıklarını ve bunun yanında projeksiyon cihazı dijital kameradan yararlandıklarını ifade etmektedirler. İnterneti kullanım amaçları ise genellikle ders notu girmek öğrenci takip kontrolünü yapmak ve veliler ile iletişim sağlamak olmuştur.

Al-Awidi ve Alghazo (2012) öğretmen adaylarının teknoloji kullanım yeterliklerini teknoloji özyeterlik algılarını etkileyip etkilemediğini ortaya çıkarmak amacıyla 73 öğretmen adayı ile bir çalışma yapmıştır. Çalışma başında ve sonunda ön test son test modelli bilgisayar teknolojileri entegrasyon çalışması yapmışlardır. Çalışmanın sonucuna bakıldığında; teknolojik materyallerin kullanımının teknoloji özyeterlik algını etkilediği ve özyeterliğin en çok deneyimlerden etkilendiği ortaya çıkmıştır.



BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada hem nicel hem de nitel araştırma tekniklerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem desenlerinden biri olan açıklayıcı karma yöntem kullanılmıştır. Açıklayıcı karma için farklı çalışmalarda sıralı model (Tashakkori ve Teddlie, 1998), sıralı üçgenleme (Morse, 1991) ve tekrarlayan model (Greene, 2007) gibi isimler kullanılmaktadır.

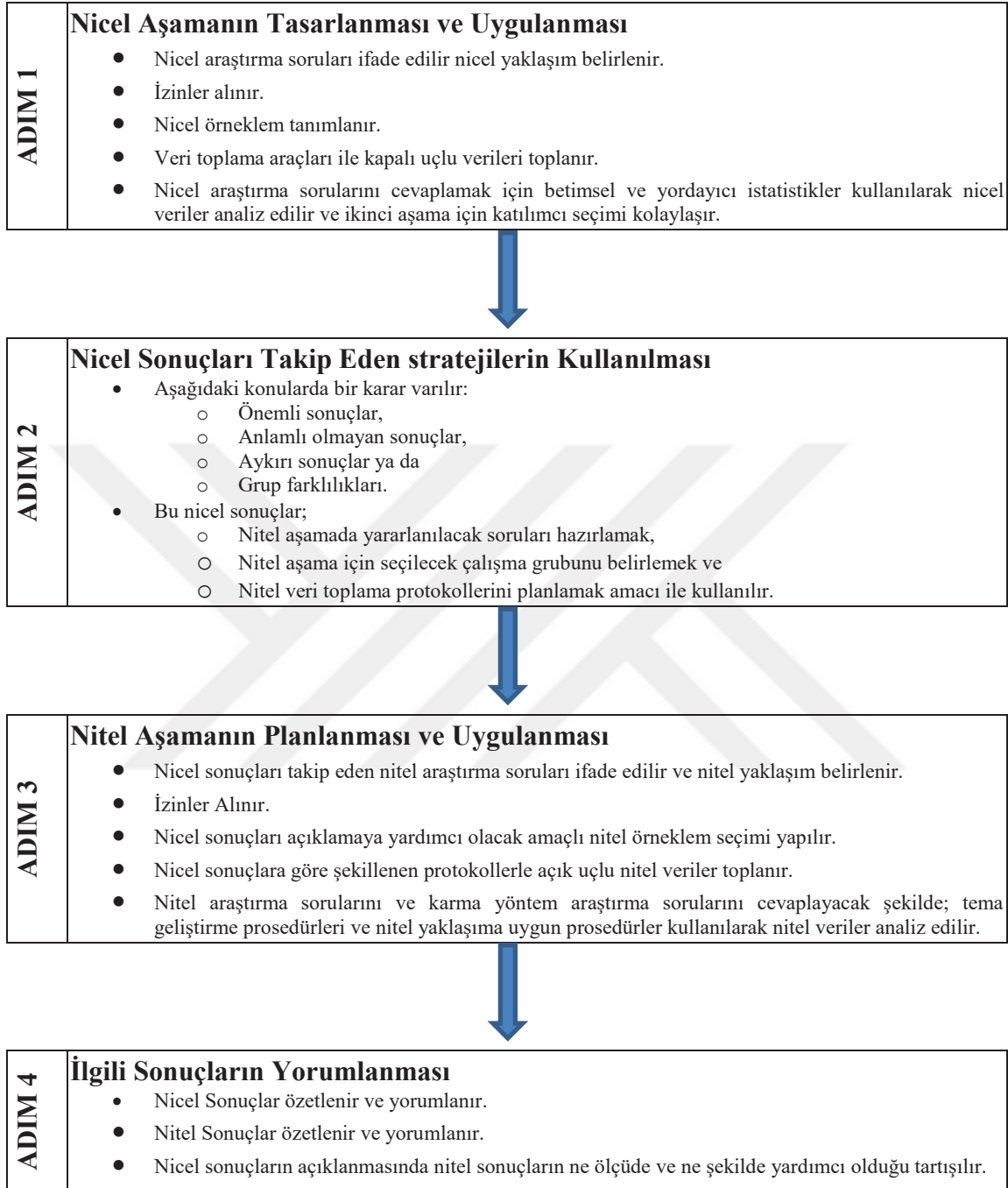
Açıklayıcı desen nicel aşama ile başlayan ve ikinci aşamada nitel veriler ile özel sonuçlar aramaya başladığı bir karma yöntem desendir (Creswell, Plano Clark, ve diğ., 2003). Yani nitel aşama, ilişkili sonuçları daha derin açıklamayı amaçlar (Morgan, 1998). Bu iki aşamalı karma desenin amacı bir örneklemden istatistiksel nicel sonuçlara ulaşmak ve sonrasında nicel verileri daha detaylı incelemektir.

Bu çalışmada ilk aşamada, tarih öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım düzeyleri belirlenerek ve bilgi iletişim teknolojilerini kullanım düzeyleri yaş, mezun olunan okul, mesleki deneyim ve çalışılan kurum değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır Hem nicel hem de nitel verileri toplama nedeni, çalışmadaki problemin daha iyi kavranması için her bir veri türünden ayrı ayrı bilgi elde edilebileceğinden iki veri formunu birleştirip yorumlamaktır.

Açıklayıcı desenin uygulama sıralanışı aşağıdaki çizelgede belirtilmiştir.

Çizelge 1

Açımlayıcı Desenin Uygulama Sıralanışı



Çalışmanın nicel boyutuna bakıldığında tarih öğretmenlerinin BİT kullanım düzeylerini belirlemek amacıyla yani var olan bir durumu olduğu şekliyle ortaya koymak için genel tarama tekniği kullanılmıştır. Genel tarama modelleri “çok sayıda katılımcıdan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlenmeleridir (Karasar, 2011).

Çalışmanın nitel boyutuna bakıldığında nitel araştırmalarda sıklıkla tercih edilen görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği, “insanların neyi neden düşündüklerini, bir duruma karşı hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren etkenleri ortaya çıkarmayı sağlayan bir tekniktir. Kısaca tanımlanacak olursak samimi bir şekilde insanların kalbine ve zihnine girmeyi amaçlayan bilimsel bir yoldur (Ekiz, 2009). Bu çalışmada görüşme tekniğinin kullanılmasının sebebi tarih öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım düzeylerini daha derinlemesine incelemektir. Nitel araştırma tekniklerinden biri olan görüşme tekniği; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış görüşme olarak üçe ayrılmaktadır. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, “hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirmektedir” (Büyüköztürk vd., 2016). Bu amaçlar doğrultusunda tarih öğretmenleriyle yüz yüze görüşülmüştür. Yüz yüze görüşme “görüşmecinin, görüşülen kişi ile olumlu ve samimi iletişim kurmasını sağladığı gibi görüşmeciye hem kendini ifade etme hem dinleme hem de izlenim yapma fırsatı veren bir veri toplama yöntemidir”(Büyüköztürk vd., 2016).

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Isparta, Antalya, Ankara ve Konya'da çeşitli ortaöğretim kurumlarında görev yapan ve Google form üzerinden kendilerine ulaşılan 406 tarih öğretmeninden oluşmaktadır.

Çalışmanın nicel boyutunda kullanılan veri toplama aracının toplam geçerli dönüş sayısına göre nihai uygulamaya katılan örneklem grubunun demografik özellikleri Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2

Katılımcıların Kişisel Bilgilerinin Yüzde ve Frekans Dağılımı

Değişken	Düzyey	f	%
Yaş	20-25	115	28.3
	26-30	107	26.4
	31-35	112	27.6
	36-40	52	12.8
	41 ve üstü	20	4.9
Mezun olunan okul	Eğitim fakültesi	144	35.5
	Fen edebiyat fakültesi	254	62.6
	Öğretmen okulu	6	1.5
	Diğer	2	0.5
Mesleki deneyim	0-5	209	51.5
	6-10	104	25.6
	11-15	55	13.5
	16-20	24	5.9
	21 yıl ve üzeri	14	3.4
Çalıştığı kurum	Devlet okulu	239	58.9
	Özel okul	167	41.1

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın veri toplama araçları, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) kullanım Anketi ve yarı yapılandırılmış görüşme formundan oluşmaktadır.

3.3.1. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanım Anketi

Çalışmada tarih öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım düzeylerinin belirlenmesi için Güven ve Gülbahar Güven (2008) tarafından öğretmenler için geliştirilen 78 maddelik “Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Kullanım Anketi” kullanılmıştır. Anket altı alt boyuttan oluşmaktadır.

Anketin ilk bölümü tarih öğretmenlerin yazılım kullanım düzeylerini belirlemeye yönelik 13 sorudan oluşmakta ve katılımcılardan kendilerine sorulan maddelere yönelik tepkilerini “iyi”, “orta”, “hiç” ifade etmeleri beklenmektedir.

Anketin ikinci bölümü tarih öğretmenlerinin kullandığı öğretim araçlarını ve bunları kullanım düzeylerini belirlemeye yönelik on sorudan oluşmaktadır. Katılımcılardan kendilerine sunulan maddelere yönelik tepkilerini “sık sık”, “ara sıra”, “hiçbir zaman”, şeklinde ifade etmeleri beklenmektedir.

Anketin üçüncü bölümü tarih öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileriyle ilgili mesleki gelişim amacıyla bilgi ve destek kaynaklarını belirlemeye yönelik dokuz maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan kendilerine sunulan maddelere yönelik tepkilerini “Tercih ederim”, “Kararsızım”, “Tercih etmiyorum” şeklinde ifade etmeleri istenmektedir.

Anketin Dördüncü bölümü ise tarih öğretmenlerini teknoloji kullanmaya teşvik eden faktörleri belirlemeye yönelik sekiz maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan kendilerine sunulan maddelere yönelik tepkilerini “Önemli”, “Kararsızım”, “Önemli değil” şeklinde ifade etmeleri beklenmektedir.

Anketin beşinci bölümünde tarih öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri özyeterlik algılarını belirlemeye yönelik on sekiz madde yer almaktadır. Katılımcılardan kendilerine sunulan maddelere yönelik tepkilerini “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” şeklinde belirtmeleri istenmektedir.

Anketin son bölümü olan altıncı bölüme bakıldığında öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde teknoloji kullanımları sırasında karşılaştıkları engelleri tespit etmeye yönelik yirmi madde bulunmaktadır. Katılımcılardan kendilerine sunulan maddelere yönelik tepkilerini “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” şeklinde belirtmeleri istenmektedir.

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket ile elde edilen ölçümlere ait iç tutarlılık Cronbach alfa güvenirlik katsayısına bakıldığında $\text{Alfa}=,83$ olduğu görülmüştür. Bu durumda elde edilen ölçümlerin güvenilir olduğu söylenebilir

3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Çalışmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu, tarih öğretmenlerine uygulanan Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanım Anketi sonuçlarını derinlemesine değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Öğretmenlerle bilgi ve iletişim teknolojileri anketine yazdıkları e-mail adresleri ile iletişime geçilmiştir. Bu yaklaşımın tercih edilme nedeni bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım anketinin sonuçlarını daha da derinleştirip araştırmanın güvenirliğini artırmaktır. Görüşme formu altı sorudan oluşmaktadır. Görüşme soruları araştırmacı ile birlikte 4 uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Görüşme; adaylar tespit edildikten sonra araştırma danışmanlarıyla görüş birliği sağlanarak görüşmelere başlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmadaki veriler bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım anketi ve yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım anketi tarih öğretmenlerine dağıtılırken yapılacak çalışma hakkında kendilerine bilgi verilmiştir. Katılımcılara, toplanacak bilgilerin sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacağı ve isimlerinin e-maillerinin kesinlikle üçüncü bir kişilerle paylaşılmayacağı hassasiyetiyle bildirilmiştir. Verilerin illere dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir. Antalya ilinde 100 tarih öğretmenine ulaşıldı, Konya ilinde 120 tarih öğretmenine ulaşıldı, Isparta ilinde 110 tarih öğretmenine ulaşıldı, Ankara ilinde ise 40 tarih öğretmenine ulaşılmıştır. İller dışında Google form üzerinden farklı illerde yer alan 36 tarih öğretmenlerine Facebook adreslerinden ve Instagram hesaplarından ulaşılarak anketi doldurmaları istenmiştir. Anket uygulanırken tarih öğretmenlerinden e-mail adreslerini yazmaları istenmiştir. Çalışmanın güvenilirliğini artırılması adına öğretmenlerden anket maddelerini samimiyetle cevaplamaları istenmiştir. Veriler araştırmacı tarafında bizzat illere gidilerek toplanmıştır. Sonra analizleri yapılmış ve bilgi ve iletişim teknolojileri anketinin sonuçlarına göre yüksek, orta ve düşük teknoloji kullanım düzeylerine sahip beşer kişi olmak kaydıyla on beş tarih öğretmeni tespit edilerek çalışmanın nitel boyutu olan yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Sadece bir tarih öğretmeni ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilememiştir. Katılımcıdan görüşme sorularını yazılı olarak cevaplandırıp göndermesi istenmiştir katılımcı yarı yapılandırılmış görüşme sorularına yazılı olarak cevaplandırdıktan sonra araştırmacının email adresine göndermiştir. Diğer 14 katılımcı ile yapılan görüşmeler birebir ve yüz yüze yapılmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazıyla kaydedilip ortalama 20-25 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmadaki veri analizi karma yöntem desenlerinden olan açıklayıcı deseninin analiz basamaklarına uygun bir şekilde yapılmıştır. Açıklayıcı desendeki veri analiz süreci birinci basamakta; Nicel verileri toplamayı, toplanan verileri analiz etmeyi ve takip eden nitel veri analiz sürecini şekillendirmek için bulguları kullanmayı içerir.

Çalışmada verilerin analizi dört aşamada gerçekleştirilmektedir. Nicel verilerin elde edilmesi nicel ön verilerin analizi, nitel verilerin uzman görüşleri ile tespit edilip

uygulanarak analizi ve nitel verilerin nicel verileri açıklamak için nasıl yardım ettiğine dair karma yöntem araştırması soruların analiz edilmesidir. Veri analizindeki temel tespitler, yapılan nicel analizler sonucunda nitel sorular için katılımcıları tespit etmek ve nitel bulguların nicel bulguları nasıl açıklayacağına dair karar vermektir (Creswell, J. W., Plano, 2015). Buna göre çalışmada özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım anketinden elde edilen nicel veriler analiz edilmiştir.

Verilerin analizine geçilmeden önce verilere ilişkin özellikler incelenmiştir. Bu çerçevede hatalı girdi, kayıp değer, tek değişkenli uç değer olup olmadığı kontrol edilmiştir. Hatalı girilen veriler düzeltilmiş, kayıp değerlerin az olduğu görülerek bunların yerine ortalamaları atanmıştır.

Tek değişkenli uç değer olup olmadığını belirlemek için Histogram ve Box plot grafikleri incelenmiştir. Ayrıca Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanım Anketi'nin BİT kullanımı ile ilgili algılar alt başlığında yer alan 1, 5, 6, 13 ve 18 numaralı ters maddeler dönüştürülmüştür. Böylelikle analiz öncesinde gerekli kontroller yapılmış, ardından analize geçilmiştir. t testi ve ANOVA analizlerine başlanmadan önce bu testlerin yapılması için gereken varsayımların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmiştir. Testlerin gerektirdiği varsayımlar sağlandığı tespit edildikten sonra analizler uygulanmıştır.

Likert tipi sorulardan oluşan anketin uygulanması sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 20 istatistik paket programı kullanılarak uzman kişinin yardımıyla araştırmacı tarafından çözümlenmiştir. SPSS programına aktarılan veriler yüzde, frekans, Aritmetik ortalama ve standart sapma açısından analiz edilmiştir. Daha sonra öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevaplar arasında çalışan kurum değişkenleri açısından anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için t- testi kullanılmıştır. Yaş, mezun olunan okul ve mesleki deneyim değişkenlerine ilişkin anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek için ANOVA testi kullanılmıştır. Tüm bu çözümlenmeler sonucunda elde edilen sonuçlara bulgular kısmında yer verilmiştir. Nitel verilerin analizinde ise İçerik analiz tekniği kullanılmıştır. Bu nitel yaklaşıma göre elde edilen veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenleneceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler uzmanlar tarafından önce sistematik ve açık biçimde okunup Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi,

anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alır (şimşek ve Yıldırım, 2008).

Görüşmede elde edilen veriler bir katılımcı dışında hepsi ses kaydı ile kaydedilip araştırmacı tarafından transkript edilmiştir. Yüz yüze görüşme gerçekleştirilmeyen bir katılımcı ile imail yoluyla görüşme formu gönderilip cevaplaması istenmiştir. Katılımcı kendisine sorulan sorulara eksiksiz bir şekilde cevaplayarak görüşme formunu taratarak imail yoluyla araştırmacıya yazılı olarak ulaştırmıştır. Görüşmeler dinlenerek çözümlenmiştir. Bu işlem sırasında her öğretmene bir kod verilmiş analiz yapılırken doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bulgular sistematik ve açık bir şekilde betimlenmiş, Ana tema ve alt temalar oluşturulmuştur ve düzenli bir şekilde yorumlanarak sunulmuştur. Bulgular arasındaki ilişkiler meydana çıkarılmış ve araştırmacının yorumuyla bir takım sonuçlara ulaşılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanımlarının Yaşa Göre Dağılımı

Tarih öğretmenlerinin BİT puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tarih öğretmenlerinin yaşlarına göre BİT puanlarının betimsel istatistiği Çizelge 3'te, tek yönlü varyans analizi sonuçları ise Çizelge 4'te sunulmuştur.

Çizelge 3

Tarih Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Yaş	N	\bar{X}	Ss
20-25	114	192.70	13.89
26-30	107	189.42	12.15
31-35	112	185.63	12.10
36-40	52	179.36	10.29
41 ve üzeri	20	170.45	13.02

Çizelge 4

Tarih Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	13052.988	4	3263.247	20.940	0.000
Gruplar içi	62333.829	400	155.835		
Toplam	75386.817	404			

Yapılan ANOVA analizi sonucunda, 20-25 yaş katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=192,70$, $Ss=13,89$), 26-30 yaş katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=189,42$, $Ss=12,15$), 31-35 yaş katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=185,63$, $Ss=12,10$), 36-40 yaş katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=179,36$, $Ss=10,29$) ve 41-üzeri yaş katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=170,45$, $Ss=13,02$) arasında anlamlı bir fark görülmüştür ($F_{(4-400)}=20,940$ $p<0.05$). Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya çıkarmak için yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizi sonucunda anlamlı farkın 36-40 yaş ile diğer

bütün gruplar arasında ve 41-üzeri yaş ile diğer bütün gruplar arasında anlamlı fark görülmüştür. Diğer bir ifade ile yaş gruplarının farklı olmasının katılımcıların BİT puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir. 36 yaş ve üzerindeki öğretmenlerin BİT kullanım düzeylerinin diğerlerine kıyasla daha az olduğu görülmüştür. Bunun nedeni ise genç yaştaki öğretmenlerin teknoloji ile ilgili yenilikleri yakından takip ettiklerini söyleyebiliriz.

4.2. Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanım Düzeylerinin Mezun Olunan Okul Türüne Göre Dağılımı

Tarih öğretmenlerinin BİT puanlarının mezun olunan okul türüne göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tarih öğretmenlerinin mezun olduğu okul türüne göre BİT puanlarının betimsel istatistiği Çizelge 5’de, tek yönlü varyans analizi sonuçları ise Çizelge 6’de sunulmuştur.

Çizelge 5

Tarih Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Okul Türüne Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Mezun olduğu okul	N	\bar{X}	Ss
Eğitim fakültesi	143	190.98	13.65
Fen-edebiyat fakültesi	254	184.88	12.85
Öğretmen okulu	6	181.00	24.41
Diğer	2	203.00	7.07

Çizelge 6

Tarih Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Okul Türüne Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	4137.314	3	1379.105	7.762	0.000
Gruplar içi	71249.503	401	177.680		
Toplam	75386.817	404			

Yapılan ANOVA analizi sonucunda, eğitim fakültesi mezunu katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=190,98$, Ss=13,65), fen-edebiyat fakültesi mezunu katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=184,88$, Ss=12,85), öğretmen okulu mezunu katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=181,00$, Ss=24,41) ve diğer katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=203,00$, Ss=7,07) arasında anlamlı bir fark görülmüştür ($F_{(3-401)}=7,762$, $p<0,05$). Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya çıkarmak için Tukey çoklu karşılaştırma analizi

yapılmıştır. Bu analiz sonucunda anlamlı farkın eğitim fakültesi mezunları ile fen edebiyat fakültesi mezunları arasında olduğu görülmüştür. Veriler incelendiğinde söz konusu farkın eğitim fakültesi mezunlarının lehine olduğu, eğitim fakültesi mezunlarının fen edebiyat fakültesi mezunlarına göre daha fazla teknoloji kullandığı görülmektedir. Eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme temelli eğitim vermesi ve öğretme yöntemlerini pedagojik formasyon derslerini 4 yıl gibi geniş bir zaman diliminde öğretim programlarında yer vermeleri bunda etkili olabilir. Türkiye’de Fen edebiyat fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin pedagojik formasyon derslerini teorik olarak 6 ay gibi kısa bir sürede almaları ve bunun da verimsiz geçmesinden dolayı eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin teknolojik pedagojik alanda daha donanımlı olduğunu söyleyebiliriz.

4.3. Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanım Düzeylerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Dağılımı

Tarih öğretmenlerinin BİT puanlarının mesleki deneyimlerine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tarih öğretmenlerinin mesleki deneyimlerine göre BİT puanlarının betimsel istatistiği Çizelge 7’de, tek yönlü varyans analizi sonuçları ise Çizelge 8’de sunulmuştur.

Çizelge 7

Tarih Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Mesleki deneyim	N	\bar{X}	Ss
0-5	208	191.36	12.68
6-10	104	186.71	12.55
11-15	55	178.53	11.63
16-20	24	180.79	12.61
20 yıl ve üzeri	14	170.14	12.67

Çizelge 8

Tarih Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar Arası	12815.448	4	3203.862	20.481	.000
Gruplar İçi	62571.370	400	156.428		
Toplam	75386.817	404			

Yapılan ANOVA analizi sonucunda, 0-5 yıllık deneyime sahip katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=191,36$, $Ss=12,68$), 6-10 yıllık deneyime sahip katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=186,71$, $Ss=12,55$), 11-15 yıllık deneyime sahip katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=178,53$, $Ss=11,63$), 16-20 yıllık deneyime sahip katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=180,79$, $Ss=12,61$) ve 21-üzeri yıllık deneyime sahip katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=170,14$, $Ss=12,67$) arasında anlamlı bir fark görülmüştür ($F_{(4-400)}=20,481$, $p<0.05$). Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya çıkarmak için yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda anlamlı farkın 0-5 yıllık deneyime sahip gruplar ile 11-15, 16-20, 21-üzeri arasında ve 21-üzeri yıllık deneyime sahip gruplar ile 0-5, 6-10, 16-20 gruplar arasında olduğu görülmüştür. Diğer bir ifade ile 0-5 yıllık deneyime sahip olan öğretmenlerin BİT kullanımı düzeylerinin diğer öğretmenlere nazaran daha fazla olduğu görülmüştür. 0-5 yıllık deneyime sahip öğretmenlerin teknolojiyi diğer gruplara göre daha fazla kullanmalarının nedeni 2012 yılında fatih projesi, EBA gibi paket programların Milli Eğitim bünyesinde desteklenmesi ve bunun yanında öğretmen yeterliklerinde teknolojinin önemine yer verilmesiyle beraber bilişim çağını daha yakından takip eden 0-5 yıllık deneyime sahip öğretmenler teknolojiyi daha çok kullandıklarını söyleyebiliriz.

4.4. Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanım Düzeylerinin Çalışılan Kuruma Göre Dağılımı

Katılımcıların BİT puanlarının çalıştığı kuruma göre anlamlı şekilde farklılaşmış farklılaşmadığını ortaya çıkarmak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testi sonucuna ilişkin bulgular Çizelge 9'da sunulmuştur.

Çizelge 9

Tarih Öğretmenlerinin Çalıştığı Kurumlara Göre BİT Anketi Puanlarına İlişkin İlişkisiz Örneklem T Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Devlet	238	186.99	14,83	403	-.139	0.889
Özel	167	187.18	11,84			

İlişkisiz örneklem t-testi sonuçlarına göre devlet okulunda çalışan tarih öğretmenlerinin puan ortalaması ($\bar{X}=186,99$, $Ss=14,83$) ile özel okulda çalışan tarih

öğretmenlerinin puan ortalaması ($\bar{X}=187,18$, $Ss=11,84$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($t_{(403)}=-,139$, $p>0,05$). Diğer bir ifade ile çalışılan kurumun BİT puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Bunun nedenini şöyle açıklayabiliriz: Türkiye’de 2000’li yıllardan önce özel okullar derslik, materyal ve öğretmen kadrosu olarak daha donanımlı ve teknolojik materyal olarak devlet okullarına göre daha geniş olanaklara sahipken son yıllarda teknolojinin hayatın her alanında olduğu gibi eğitime de olumlu olarak entegre edilmeye başlanması ve milli eğitimin bu alanda Fatih projesi kapsamında akıllı tahta, öğrencilere tablet dağıtımı ve EBA gibi programların farkındalık oluşturarak devlet okullarında kullanılmaya başlanmasıyla devlet okullarında görev yapan tarih öğretmenleri ile özel okullarda görev yapan tarih öğretmenlerinin arasındaki teknolojik yeterlik farkı ortadan kalkmıştır.

4.5. Tarih Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma Düzeylerine İlişkin Bulgular

Çizelge 10

Tarih Öğretmenlerinin Yazılım Kullanımı İle İlgili Betimsel İstatistik Sonuçları

Yazılım Kullanımı Madde	İYİ		ORTA		HİÇ		\bar{x}	Ss
	%	f	%	f	%	f		
Kelime İşlecileri (MS Word, Google Dokümanlar vb.)	34.6	140	51.1	207	14.3	58	2.20	0.67
Hesaplama Tabloları (MS Excel vb.)	20.2	82	50.6	205	29.1	118	1.91	0.70
Sunum Yazılımları (Prezi, MS PowerPoint vb.)	26.7	108	34.8	141	38.0	154	1.89	0.80
Veritabanları (MS Access vb.)	12.1	49	31.6	128	56.3	228	1.56	0.70
Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımları	12.8	52	36.0	146	51.1	207	1.62	0.70
Web Sayfası Geliştirme Araçları (Wordpress, Dreamweaver vb.)	12.8	52	29.6	120	57.5	233	1.55	0.70
Web Tarayıcıları (Chrome, Firefox, Safari, Explorer vb.)	32.6	132	45.9	186	21.5	87	2.11	0.70
Arama Motorları (Google, Yahoo vb.)	36.8	149	46.2	187	17.0	69	2.20	0.70
Elektronik Posta (e-posta)	35.8	145	42.7	173	21.5	87	2.14	0.70
Tartışma Listeleri ve Haber Grupları	26.9	109	40.2	163	32.8	133	1.94	0.80
Sohbet ve / veya Forum	28.4	115	39.3	159	32.3	131	1.96	0.80
Elektronik Ansiklopedi ve / veya Atlas	27.9	113	38.5	156	33.6	136	1.94	0.80
Eğitim Filmleri (video, CD, VCD vb.)	35.6	144	38.5	156	25.9	105	2.10	0.80

Not: Hazırlanan anket formunun yazılım kullanımından alınabilecek en düşük puan 13, en yüksek puan 39’dur.

Öğretmenlerin BİT ile ilgili yazılım kullanımına ilişkin betimsel istatistikler Çizelge 10’da sunulmuştur. Öğretmenlerin yazılım kullanımı olarak en çok kelime işlemeçilerinden ($\bar{x}= 2,20$, $Ss=0,67$), arama motorlarından ($\bar{x}= 2,20$, $Ss=0,70$) ve elektronik postadan ($\bar{x}= 2,14$, $Ss=0,70$), web tarayıcılarından ($\bar{x}= 2,11$, $Ss=0,70$) ve

sohbet ve forumdan ($\bar{x}= 1,96$, $Ss=0,80$) yararlandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin en az kullandığı yazılımlar arasında ise web sayfası geliştirme araçları ($\bar{x}=1,55$, $Ss=0,70$) ve veritabanları ($\bar{x}=1,56$, $Ss=0,70$) gelmektedir. Çizelge 10'a bakıldığında tarih öğretmenlerinin bilgisayar yazılımları ile ilgili genel bilgilere sahip olduklarını görmekteyiz. Web sayfası geliştirme, veri tabanları gibi geniş çaplı bilgilere ise sahip olmadıklarını söyleyebiliriz. Bunun nedeninin ise öğretmenlerin lisans dönemlerinde bilgi ve öğretim teknolojilerine yönelik dersinin az kredide verilmesi ve sadece 1. sınıfta ders almaları dolayısıyla ayrıntılı program bilgisine sahip olamamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Yazılım kullanımlarına ilişkin bulgular bir bütün olarak incelendiğinde öğretmenlerin yazılım kullanımları ortalamasının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Çizelge 11

Tarih Öğretmenlerin Öğretim Araçları ve Malzemelerinin Kullanımı ile ilgili Betimsel İstatistik Sonuçları

Öğretim Araçları ve Malzemelerinin Kullanımı	Sık sık		Ara sıra		Hiçbir zaman		\bar{x}	Ss
	%	f	%	f	%	f		
Madde	%	f	%	f	%	f	\bar{x}	Ss
Yazı tahtası	74.8	303	21.0	85	4.2	17	2.71	0.54
Tepegöz	13.8	56	20.2	82	65.9	267	1.48	0.73
Projeksiyon Cihazı ve / veya Doküman Kamera	21.7	88	39.3	159	39.0	158	1.83	0.76
Çoklu Ortam Bilgisayarı	16.3	66	27.7	112	56.0	227	1.60	0.75
Bilgisayar - Projeksiyon Sistemi	24.0	97	48.6	197	27.4	111	1.97	0.72
İnternet / Web Ortamı	24.7	100	29.9	121	45.4	184	1.79	0.81
Televizyon / Video	18.0	73	38.5	156	43.5	176	1.75	0.74
Radyo Kaset Çalar	14.3	58	15.3	62	70.1	284	1.44	0.73
Video Kamera	19.5	79	25.2	102	55.3	224	1.64	0.79
Basılı Materyaller (dergiler, kitaplar, çalışma kağıtları vb.)	36.0	146	31.6	128	32.3	131	2.04	0.83

Not: Hazırlanan anket formunun öğretim araçları ve malzemeleri kullanımından alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 30'dur.

Öğretmenlerin öğretim araçları ve malzeme kullanımı olarak en çok yazı tahtasından ($\bar{x}=2,71$, $Ss=0,54$), basılı materyallerden ($\bar{x}=2,04$, $Ss=0,83$) ve bilgisayar ve projeksiyon sistemlerinden ($\bar{x}=1,97$, $Ss=0,72$) yararlandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin en az kullandığı öğretim araçları ve malzemeleri arasında ise tepegöz ($\bar{x}=1,48$, $Ss=0,73$) ve radyo kasetçalar ($\bar{x}=1,44$, $Ss=0,73$) gelmektedir. Tarih öğretmenlerinin öğretim araçları ve malzemelerini kullanım düzeylerine bakıldığında öğretmenlerin sadece sınıf içindeki teknolojik materyalleri kullandıklarını görülmektedir. Yazı tahtasını, projeksiyon cihazını ve ders ve çalışma kitaplarını sürekli kullandıkları sonuçları elde edilmiştir. Öğretmenlerin en az kullandıkları araçlara

bakıldığında tepegöz, radyo çalar gibi günümüzde daha az tercih edilen araçlar olduğu görülmektedir. Bu açıdan tarih öğretmenlerinin ellerinden geldiğince teknolojik öğretim araçlarını bilgileri dahilinde kullanmaya gayret ettiklerini söyleyebiliriz. Öğretim araçları ve malzeme kullanımına ilişkin bulgular bir bütün olarak incelendiğinde öğretmenlerin öğretim araçları ve malzeme kullanımı ortalamasının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Çizelge 12

Tarih Öğretmenlerinin BİT ile ilgili Mesleki Gelişim için Bilgi ve Destek Kaynakları Betimsel İstatistik Sonuçları

BİT ile ilgili Mesleki Gelişim için Bilgi ve Destek Kaynakları Madde	Tercih ederim		Kararsızım		Tercih etmiyorum		\bar{x}	Ss
	%	f	%	f	%	f		
İnternet	80.2	325	16.0	65	3.7	15	2.77	0.50
Basılı Materyaller (makale, dergi vb.)	70.6	286	24.2	98	5.2	21	2.65	0.58
Deneme yanılma yöntemi ile	52.8	214	18.3	74	28.9	117	2.24	0.87
Ders Alma ya da Seminere Katılma	77.5	314	16.3	66	6.2	25	2.71	0.57
Hizmet İçi Eğitim Alma	81.7	331	14.8	60	3.5	14	2.78	0.49
BİT konusunda deneyimli öğretmenler	79.0	320	18.0	73	3.0	12	2.76	0.49
Meslektaşlar	71.6	290	22.7	92	5.7	23	2.66	0.58
Farklı okullardaki diğer meslektaşlar	65.4	265	21.0	85	13.6	55	2.52	0.72
Okullardaki teknik destek birimleri	80.7	327	15.8	64	3.5	14	2.77	0.50

Not: Hazırlanan anket formunun BİT ile ilgili mesleki gelişim için bilgi ve destek kaynakları alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 9, en yüksek puan 27'dir

Öğretmenlerin BİT ile ilgili mesleki gelişim için bilgi ve destek kaynakları arasında en çok hizmet içi eğitim almayı ($\bar{x}=2,78$, $Ss=0,49$), okullardaki teknik destek birimlerini ($\bar{x}=2,77$, $Ss=0,50$) ve interneti ($\bar{x}=2,77$, $Ss=0,50$) tercih ettikleri görülmüştür. Çizelgedeki genel istatistiğe bakıldığında öğretmenlerin teknolojik yeterliklerini geliştirmek için kendilerine sağlanan fırsatları değerlendirmeye çalıştıklarını söyleyebiliriz. Elde edilen bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin mesleki gelişim için bilgi ve destek kaynaklarını tercih etme düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Çizelge 13

Tarih Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımını Teşvik Eden Faktörlerin Betimsel İstatistik Sonuçları

Teknoloji Kullanımını Teşvik Eden Faktörler	Önemli		Kararsızım		Önemli değil		\bar{x}	Ss
	%	f	%	f	%	f		
Öğretim etkinliklerinde öğretmenlerin teknoloji kullanımı çabalarını ödüllendirmek	92.8	376	4.7	19	2.5	10	2.90	0.37
Kurumun eğitim teknolojilerinin altyapısı üzerine yaptığı yatırımlar	90.4	366	8.6	35	1.0	4	2.89	0.40
Kurumun eğitim teknolojileri için hizmet içi eğitim programlarına yaptığı yatırımlar	90.4	366	8.4	34	1.0	4	2.90	0.34
Kurumun eğitim teknolojilerinin destek hizmetleri konusunda yaptığı yatırımları	87.9	356	11.1	45	0.7	3	2.87	0.36
Öğretim teknolojilerinin yayılımına yönelik politika ve planların geliştirilmesi	87.4	354	12.1	49	0.2	1	2.87	0.34
Öğretim materyalleri geliştirilmesine yönelik projelere destek sağlanması	88.4	358	10.6	43	1.0	4	2.87	0.36
Teknolojinin Öğretim Programı ile Bütünleştirilmesi için çalışmalar yapılması	90.4	366	8.1	33	1.2	5	2.89	0.35
Öğretim materyalleri geliştirme Sürecinde öğretmenlere fırsat sağlamak için iş yükünün azaltılması	86.4	350	11.4	46	2.2	9	2.84	0.42

Not: Hazırlanan anket formunun teşvik edici faktörler alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 8, en yüksek puan 24'tür.

Öğretmenler, en çok teknoloji kullanımı çabalarının ödüllendirilmesini ($\bar{x}=2,90$, $Ss=0,37$), kurumun eğitim teknolojileri için hizmet içi eğitim programlarına yaptığı yatırımları ($\bar{x}=2,90$, $Ss=0,34$), kurumun eğitim teknolojileri altyapısı üzerine yaptığı yatırımları ($\bar{x}=2,89$, $Ss=0,40$) ve teknolojinin öğretim programı ile bütünleştirilmesi için çalışmalar yapılmasını ($\bar{x}=2,89$, $Ss=0,35$), teknoloji kullanımını teşvik eden unsurlar olarak değerlendirmiştir. Çizelge 13'e bakıldığında tarih öğretmenleri teknoloji kullanımının teşvik edilmesi gerektiği ve bunun için gerekli yatırımların ve çalışmaların yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Çizelgeye bakıldığında en çok öneri olarak öğretmenlerin teknolojiyi kullanma çabaları için ödüllendirme yoluna gidilmesi gerektiğini, kurumlarda teknolojik olarak gerekli yatırımların ve ortamların sağlanması gerektiğini ve teknolojinin öğretim programlarına entegre edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Elde edilen tüm bulgular da incelendiğinde genel olarak öğretmenlerin belirtilen teşvik edici unsurları önemli buldukları söylenebilir.

Çizelge 14

Tarih Öğretmenlerinin BİT Kullanımı İle İlgili Alguları Betimsel İstatistik Sonuçları

BİT kullanımı ile ilgili algılar	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		\bar{x}	Ss
	%	f	%	f	%	f		
Bilgisayarları eğitim amaçlı diğer kaynaklar kadar (kitaplar, tahtalar, projeksiyon cihazları vb.) kullanıyorum.	16.3	66	8.9	36	74.81	303	1.41	0.76
Bilgisayarları öğretim ortamlarında kullanmak için ne yapacağımı biliyorum.	36.3	147	45.9	186	17.8	72	2.19	0.71
Bilgisayarların sunduğu fırsatların farkındayım.	84.2	341	12.8	52	3.0	12	2.81	0.50
Öğrencilerimin bilgisayar hakkında sordukları herhangi bir soruyu yanıtlayabilirim.	31.1	126	55.6	225	13.3	54	2.18	0.64
Sınıfımda bilgisayar kullanabilecek kadar bilgisayar okur- yazarı olduğumdan eminim.	18.8	76	26.4	107	54.8	222	1.64	0.78
Bilgisayarları kullanmak istiyorum.	65.7	266	15.3	62	19.0	77	2.47	0.80
Öğretim teknolojilerini sınıf etkinliklerinde daha etkin bir şekilde kullanabileceğimi düşünüyorum.	43.0	174	47.9	194	9.1	37	2.34	0.60
E-posta, forum ve sohbet gibi araçlar ile meslektaşlarım ve öğrencilerim ile daha kolay iletişim kuracağına inanıyorum.	67.7	274	29.6	120	2.7	11	2.65	0.53
Bence teknoloji destekli öğretim, öğrenmeyi daha etkili hale getiriyor.	74.3	301	23.0	93	2.7	22	2.72	0.51
Bence öğretim teknolojilerinin kullanımı öğrencilerin derslere olan ilgisini artırıyor.	78.0	316	18.3	74	3.7	15	2.74	0.52
Bence öğretim teknolojilerinin kullanımı derslerin kalitesini artırıyor.	75.3	305	21.5	87	3,2	13	2.72	0.52
Öğretim teknolojilerinin ders materyallerini hazırlamayı kolaylaştırdığını düşünüyorum (ödevler, broşürler vb.).	58.3	236	35.1	142	6.7	27	2.52	0.62
Bilgisayar uygulamalarımın kullanımını öğrencilerime açıklamak benim için kolay oluyor.	11.1	45	20.2	82	68.6	278	1.42	0.68
Öğretim teknolojilerini kullanarak farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin farklı öğrenme tercihlerine yanıt verebilirim.	41.7	169	44.4	180	13.8	56	2.28	0.69
Teknolojinin sınıfın etkili bir şekilde kullanılabilceğini düşünüyorum.	51.4	208	42.7	173	5.9	24	2.45	0.61
Öğretim teknolojilerini kullanmamın beni öğretmen olarak daha üretken kıldığını düşünüyorum.	64.0	259	32.8	133	3.2	13	2.61	0.55
Teknolojiyi kullanmanın, öğretim kaynaklarına ulaşmayı kolaylaştırdığını düşünüyorum.	67.9	275	291	118	3.0	12	2.65	0.54
Öğretim teknolojisine dayalı uygulamalar hakkında diğer uzmanlar tarafından değerlendirilmeyi tercih ediyorum.	9.6	39	37.0	150	53.1	215	1.57	0.66

Not: Hazırlanan anket formunun BİT kullanımına yönelik algılar alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 18, en yüksek puan 54'tür. Orijinal Anketin bu bölümde yer alan 1,5,6,13 ve 18. maddeler ters maddedir. Bu ters maddeler okuyucunun daha rahat anlayabilmesi için Çizelgede dönüştürülerek sunulmuştur.

Öğretmenlerin bilgisayarların sunduğu fırsatlara yönelik farkındalığa sahip olma ($\bar{x}=2,81$, $Ss=0,50$), öğretim teknolojileri kullanımının öğrencilerin derslere olan ilgisini arttırdığına inanma ($\bar{x}=2,74$, $Ss=0,52$), öğretim teknolojileri kullanımının öğrenmeyi daha etkili hâle getirdiğine inanma ($\bar{x}=2,72$, $Ss=0,51$), öğretim teknolojileri kullanımının derslerin kalitesini artırdığına inanma ($\bar{x}=2,72$, $Ss=0,52$) gibi olumlu bir

algı içinde oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin öğretim teknolojisine dayalı uygulamalar hakkında diğer uzmanlar tarafından değerlendirilmeyi tercih etme ($\bar{x}=1,57$, $Ss=0,66$), bilgisayar uygulamalarının kullanımını öğrencilerine açıklama ($\bar{x}=1,42$, $Ss=0,68$), bilgisayarları eğitim amaçlı diğer kaynaklar kadar (kitaplar, tahtalar, projeksiyon cihazları vb.) kullanma ($\bar{x}=1,41$, $Ss=0,76$) gibi konularda ise daha az olumlu bir algıya sahip oldukları söylenebilir. Çizelgeye genel olarak bakıldığında tarih öğretmenlerinin teknolojinin öğretim sürecinde hem kendilerine hem de öğrencilere faydalı olacağı algısına sahip olduklarını söyleyebiliriz. Öğretmenler teknolojik materyallerin kullanılmasının öğrencide farkındalık oluşturacağını ve dersin kalitesini arttıracığını belirtmişlerdir. Ancak öğretmenlerin uzman tarafından değerlendirilmeyi istemedikleri ve teknoloji konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin algılarına ilişkin bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin algı düzeylerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Çizelge 15

Tarih Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımına İlişkin Engelleri Belirten Betimsel İstatistik Sonuçları

Teknoloji Kullanımına İlişkin Engeller Madde	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		\bar{x}	Ss
	%	f	%	f	%	f		
Teknolojiye dayalı materyalleri hazırlamak için yeterli zaman olmaması	82.5	334	10.9	44	6.7	27	2.76	0.56
Öğretmenlerin teknik bilgilerinin teknolojiye dayalı materyallerin hazırlanmasında yetersizliği	83.2	337	12.3	50	4.4	18	2.79	0.51
Mevcut donanımına erişmekle ilgili sorunlar (bilgisayar, akıllı tahta, yazıcı vb.)	81.0	328	13.1	53	5.9	24	2.75	0.55
Kurumun bilgisayar laboratuvarı yetersizliği	80.2	325	14.1	57	5.7	23	2.75	0.55
Öğretim teknolojileri ile ilgili kurumun teknik altyapısının verimsizliği	82.0	332	12.8	52	4.9	20	2.77	0.52
Bilgisayarların etkin kullanımı için yeterli donanım (yazıcı, tarayıcı vb.) olmaması	77.5	314	15.8	64	6.7	27	2.71	0.58
Öğretmenlerin kullandığı bilgisayarların yetersizliği	77.8	315	15.3	62	6.7	27	2.71	0.58
Teknoloji kullanımını teşvik etmek için ödül sistemlerinin olmaması	76.3	309	18.0	73	5.7	23	2.71	0.57
Öğrenme ortamlarında zayıf teknik ve fiziksel altyapı yetersizliği.	84.4	342	11.1	45	4.4	18	2.80	0.50
Öğrencilerin kullandığı bilgisayarların yetersizliği	81.2	329	14.1	57	4.7	19	2.77	0.52
Yönetim tarafından rehberlik ve desteğin verimsizliği	82.5	334	13.8	56	3.7	15	2.79	0.49
Teknolojinin öğretim programı ile bütünleştirilmesi için mali kaynak yetersizliği	82.2	333	12.3	50	5.4	22	2.77	0.54
Öğretim yazılımlarının ve dijital içeriğin yetersizliği	80.0	324	15.3	62	4.4	18	2.76	0.52
Bilgiye erişme sürecinde kaynak yetersizliği	78.8	319	14.8	60	6.4	26	2.72	0.57
Bilgi ve beceri kazanmak için mesleki gelişim fırsatlarındaki yetersizlik	82.5	334	12.1	49	5.4	22	2.77	0.54
Materyal geliştirme / teknoloji kullanımı konusunda teknik destek hizmetlerinde eksiklik	83.0	336	13.6	55	3.5	14	2.80	0.48
Teknolojinin doğru öğretim yöntemleri ile kullanılmaması	84.9	344	12.6	51	2.5	10	2.82	0.44
Teknoloji kullanımı için yanlış öğretim yöntemlerinin zorlukları	85.7	347	11.4	46	2.7	11	2.83	0.44
Öğrencilere sunulan teknoloji destekli derslerinin yetersizliği	86.4	350	9.9	40	3.7	15	2.83	0.47
Öğrencilere sunulan bilgisayar bilimi içerikli derslerin yetersizliği	88.4	358	6.4	26	4.9	20	2.84	0.49

Not: Hazırlanan anket formunun teknoloji kullanımına ilişkin engeller alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 60'dır.

Öğretmenler, en çok öğrencilere sunulan bilgisayar bilimi içerikli derslerin yetersizliğini ($\bar{x}=2,84$, $Ss=0,49$), öğrencilere sunulan teknoloji destekli derslerin yetersizliğini ($\bar{x}=2,83$, $Ss=0,47$), teknoloji kullanımı için yanlış öğretim yöntemlerinin

zorluklarını ($\bar{x}=2,83$, $Ss=0,44$) ve teknolojinin doğru öğretim yöntemleri ile kullanılmamasını ($\bar{x}=2,82$, $Ss=0,44$) teknolojinin önündeki engeller olarak nitelendirmiştir. Çizelgedeki verilere bakıldığında öğretim program yetersizliği, bilgisayar dersinin az kredili olması, teknolojinin doğru öğretim yöntemine entegre edilememesi ve öğretmenlerin materyal hazırlama gibi bilgi yetersizliği gibi engeller görülmektedir. Elde edilen bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin söz konusu engelleri teknoloji kullanımına ilişkin engeller olarak gördükleri söylenebilir.

4.6. Araştırmanın Nitel Verilerine İlişkin Bulgular

Çizelge 16

Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Teknoloji Entegrasyonu” Kavramı Sizin İçin Ne Anlama Geliyor? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Temalı Çizelge

Ana Tema	Alt Temalar	(f)
Teknolojinin Her alana Uyumu	İnsan Hayatında, Eğitimde, Zaman Tasarrufu ve Kolaylık Sağlamak	11
	Önemli Güvenilir Dönütler Sağlamak	3
	Diğerleri	1

Çizelge 16'ya bakıldığında “teknoloji entegrasyonu” kavramı sizin için ne anlama geliyor” sorusuna verilen cevapların uzmanlarla birlikte analizi ve araştırmacının görüşme esnasındaki izlenimlerinden hareketle Ana tema "Teknolojinin Her Alana Uyumu” alt temalar ise “insan hayatında, eğitimde, zaman tasarrufu ve kolaylık sağlamak (f 11)”, “önemli ve güvenilir dönütler sağlamak (f 3)” ve” diğerleri (f 1)” olarak belirlenmiştir. Bununla ilgili öğretmenlerinin görüşleri;

“Bilişim teknolojilerinin hayatımızda, iş hayatımızda kullanılması, uyum sağlanması bilişim teknolojilerinin eğitim ortamlarına kaynaştırılması gibi anlamlara geliyor. Ayrıca hayatımızda uzun süre yapılan işleri kısa zamanda halletmemizi sağlar.”(Ö6)

“Teknoloji entegrasyonu: teknolojiye uyum sağlamak, teknolojiyi en iyi biçimde kullanmak, insan hayatında faydalı ve kolaylaştırıcı bir unsurdur.”(Ö7)

“Teknoloji entegrasyonu eğitim açısından bakarsak teknolojinin eğitim ile birleştirilmesi ifade etmektedir. Teknoloji artık hayatımızın her alanına girmiştir. Bu yüzden eskisi gibi teknolojiden uzak eğitim düşünülemez onun illaki eğitim ile kaynaştırılması bütünleştirilmesi gerekmektedir. Sadece ders kitaplarına bağlı kalmamak gerekir. Teknolojiyi eğitime dahil etmek gerekir. Teknolojiyle birlikte daha kolay bir öğrenme gerçekleşir.”(Ö8)

“Teknoloji entegrasyonu teknolojiyle olan uyumu ifade ediyor. Eğitim açısından bakarsak iyi uygulanabilirse öğrenme kolay gerçekleşir.”(Ö9)

“Günümüzde teknoloji hayatımızın her alanında yer almaktadır. Teknoloji insan hayatını kolaylaştıran çağımızın en önemli değişimidir. Eğitim açısından değerlendirdiğim zaman olmazsa olmaz bir kavramdır. Dünyadaki teknolojisi gelişmiş ülkelere baktığımızda hayatın her alanında teknolojiye entegre olduklarını görüyoruz.”(Ö4)

“Teknoloji entegrasyonu, eğitim alanında teknolojik gelişim sonucu elde edilmiş gelişmelerin adapte edilme sürecidir. Eğitim ile teknolojinin bütünleştirilmesi teknolojinin eğitimin farklı kademelerinde kullanılmasıdır.”(Ö5)

Yukarıda çizelgede tespit edilen ilk tema ve öğretmen görüşlerine bakıldığında tarih öğretmenleri için “teknoloji entegrasyonu” kavramı insan hayatının her anında yer alan ve insan hayatını kolaylaştırıcı, büyük fayda sağlayıcı bir unsur olarak görülmektedir. Bilişim çağında olduğumuz için insanın gelişen bu teknolojik faaliyetlere entegre olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler eğitim açısından teknolojinin günümüzde olmazsa olmazlar arasında olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler eğitimin teknoloji ile bütünleştirilmesi ve çağa uygun bir yöntem izlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak bakıldığında tarih öğretmenleri teknoloji entegrasyonu kavramını insan hayatını kolaylaştıran ve her alanda faydalı bir araç olarak görmüşler ve yaşadığımız çağa uyum sağlamak için teknoloji kullanımının önemini belirtmişlerdir.

“Özellikle son yıllarda teknolojinin gelişmesiyle birlikte teknolojinin okullardaki kullanımı da geliştirilmeye çalışılıyor. Bu da öğrencilerin bilgiye anlık olarak ulaşmasını ve anlık geri bildirim olanağı sağladığı için bence önemli bir gelişmedir.”(Ö2)

“Teknolojiye adapte olmak demektir. Teknolojiyi yararlı kullanarak verimli sonuçlar almaktır.”(Ö15)

“Teknoloji entegrasyonu yapılan iş ve mesleklerde teknolojinin kullanılması için kolaylaşması, sonuçların kesinleşmesi güvenilirliğin artması anlamına gelmektedir.”(Ö1)

Çizelgedeki ikinci temaya ve öğretmen görüşlerine bakıldığında teknoloji sayesinde güvenilir sonuçların elde edildiği ve kısa süreli dönütlerin önemi dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin tespitlerine bakıldığında eğitim teknolojiye iyi adapte

edilirse daha kısa sürede dönütlere ulaşılır ve verimli, güvenilir sonuçlar elde edilir görüşünü ifade ettikleri görülmektedir.

“Teknoloji entegrasyonunu öğretmenler açısından bakarsak akıllı tahta kullanımı, fatih projesi gibi çalışmalar aklıma geliyor.”(Ö11)

“Teknoloji entegrasyonu dediğimizde eğitim- öğretim faaliyetlerinin teknoloji ile yapılması yani teknoloji destekli yürütülmesidir. Bu amaçla fatih projesi kapsamında akıllı tahtalar takıldı. İnternet bağlantısı sağlandı, tablet dağıtıldı öğrencinin eğitimde teknoloji ile etkileşimi sağlandı”(Ö3)

Çizelgedeki üçüncü temaya bakıldığında öğretmenlerin biraz daha özele inerek eğitim açısından teknoloji kullanımının çok gerekli olduğunu ve akıllı tahta kullanımı ve Fatih Projesi gibi uygulamaların önemli adımlar olduğunu düşünmektedirler.

Çizelge 17

Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Pedagojik Açıdan Teknoloji Entegrasyonunu Nasıl Değerlendirirsiniz”? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Temalı Çizelge

Ana Tema	Alt Temalar	(f)
Teknoloji öğrenimi kalıcı ve eğlenceli hale getirir	Bilgide kalıcılığı artırarak, kaliteli, eğlenceli ve kolay öğrenmeyi sağlar.	13
	Öğrenmede daha fazla duyu organlarına hitap eder	2

Çizelge 17'ye bakıldığında “pedagojik açıdan teknoloji entegrasyonunu nasıl değerlendirirsiniz” sorusuna verilen cevapların uzmanlarla birlikte analizi ve araştırmacının görüşme esnasındaki izlenimlerinden hareketle Ana tema “Teknoloji Öğrenimi kalıcı ve eğlenceli hale getirir” alt temalar ise “Bilgide kalıcılığı artırarak, kaliteli, eğlenceli ve kolay öğrenmeyi sağlar(f 13)” ve “Öğrenmede daha fazla duyu organlarına hitap eder(f 2)” şeklinde belirlenmiştir. Bunlarla ilgili öğretmenlerin görüşleri;

“Eğitsel ve pedagojik olarak yapılan teknolojik gelişmeler bireylerin gelişimi, öğrenme kolaylığı, merak ve güncel modern bir ilgi uyandırmaktır. Farkındalık oluşturarak bilginin kalıcılığını sağlar.”(Ö1)

“Çocukların teknolojiyi aktif olarak kullanmaları derslerimi daha eğlenceli geçmesini sağlıyor bu da öğrencide bilginin kalıcılığını sağlıyor.”(Ö2)

“Bilginin bu kadar hızlı arttığı ve değiştiği günümüzde elde edilen bilgilerin eğitim alanında kullanılması ancak hızlı ve etkili yöntemler sayesinde olacaktır. Bu hızlı ve etkili yöntemlerin en başında hiç kuşkusuz ki teknoloji gelmektedir. Derslerin daha eğlenceli olması, daha çok kalıcı olmasını sağlamaktadırlar.”(Ö5)

“Bilişim teknolojilerinin eğitim ortamlarında kaynaştırılması ile birlikte, bilgiye kolay ulaşma, dersi sıkıcı olmaktan çıkarma gibi kolaylıklar sağlıyor. Filmler, videolar, smilasyonlar özellikle tarih dersinde faydalı olabiliyor.”(Ö6)

“pedagojik açıdan değerlendirdiğimizde teknoloji entegrasyonu oldukça azdır. Geçmişten gelen insanların bu konuda eksiklikleri çok fazladır. Ancak artık günümüzde teknolojiyi hiçe sayarak ders işleyemezsiniz. O yüzden teknolojiyi eğitime entegre etmek mecburidir. Dersler daha eğlenceli ve kalıcı olabilsin.”(Ö8)

“Öğretmen öğretimi ve tecrübesinde teknoloji son derece yararlıdır. Hem anlatımı kolaylaştırır, hem de bilginin kalıcılığını arttırır. Pedagojik öğretim süreçlerinde kesinlikle kullanılmalıdır.”(Ö10)

“Pedagojik açıdan bakılırsa, öğrencinin seviyesine ve ihtiyacına yönelik bir program geliştirilmelidir. Öğrenciyi de bu çalışmanın içine almak teorik öğretimden çok pratikte verim daha iyi alınabilir bu da teknolojinin kullanılması ile olur öğrenciyi merkeze alan daha kaliteli ve kalıcı bir eğitim verirsiniz.”(Ö11)

Yukarıda çizelgede tespit edilen ilk tema ve öğretmen görüşlerine bakıldığında tarih öğretmenleri pedagojik açıdan teknolojiyi değerlendirirken şu yorumlara yer vermişlerdir; teknolojinin derslerde kullanılması bilginin öğrenilmesini daha kolay ve kalıcı olmasını sağladığını ve bunu öğrencilerde farkındalık oluşturduğunu ifade etmektedirler. Bunun içinse öğretim programı hazırlanırken teknoloji kullanımına uygun olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

“Pedagojik bakımından teknoloji entegrasyonu günümüzde olmazsa olmazlar arasındadır. Daha etkili bir öğrenme için teknolojiden yararlanmak zorundayız. En basitinden akıllı tahtayı kullanmak öğrencide görsel işitsel olarak birden fazla duyu organlarına hitap eder.”(Ö13)

“Pedagojik olarak baktığımızda öğretmen merkezli sunuş yolu her öğrenciye uygun değil çünkü kimi öğrenci görsel olarak daha iyi öğreniyor kimi işitsel olarak öğreniyor bunları tek tip öğretim yöntemi olan sunuş yolu öğrenciyi yok sayıyor ama teknolojiyi işin içine kattığınızda hem işitsel hem görsel öğrenci merkezli bir anlayışı meydana getirip öğrencinin tüm duyularına hitap ediyorsunuz.”(Ö3)

Çizelgedeki ikinci temaya ve öğretmen görüşlerine bakıldığında teknolojinin öğretim sürecinde kesinlikle olması gerektiğini belirtmişlerdir. Sunuş yoluyla öğrencileri tektip hale getirip pasif bir şekilde öğretim gerçekleştirmeye karşı oldukları ve teknolojiyi kullanarak öğrencinin tüm duyu organlarına hitap edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Buna yönelik olarak da akıllı tahtanın önemini vurgulamışlardır.

Çizelge 18

Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Sizce Teknolojinin Öğretim Sürecindeki Rolü Nedir”? Sorusuna İlişkin Görülerini Belirten Çizelge

Ana Tema	Alt Temalar	(f)
Teknoloji öğretim sürecini nitelikli hale getirir.	Öğretim sürecini kolay, eğlenceli ve kaliteli hale getirir.	8
	Öğretim tekniklerini geliştirir.	7

Çizelge 18’de bakıldığında “sizce teknolojinin öğretim sürecindeki rolü nedir?” sorusuna verilen cevapların araştırmacının görüşme esnasındaki izlenimlerinden hareketle Ana tema “Teknoloji öğretim sürecini nitelikli hale getirir” alt temalar ise “Öğretim sürecini kolay, eğlenceli ve kaliteli hale getirir(f 8)” ve “Öğretim tekniklerini geliştirir(f 7)” temaları belirlenmiştir. Bunlarla ilgili öğretmenlerin görüşleri;

“Daha etkili ve kalıcı bir öğrenme sağlar.”(Ö5)

“Teknoloji ile birlikte eğitim- öğretim sıkıcı olmaktan çıkıyor, dikkat çekici hale geliyor. Öğretim sürecini kalite olarak üst seviyeye çıkartarak öğrenmeyi kolaylaştırıyor.”(Ö6)

“Teknolojinin öğretim sürecindeki rolü oldukça fazladır. Öğrencilerin daha kolay anlaması, kavraması sürecinde teknolojinin önemi büyüktür. Videolar, slaytlar sayesinde daha kalıcı eğitim sağlanabilir.”(Ö8)

“Teknoloji çağında yaşadığımızı düşünürsek en etken rollerden birini üstlenir. Teknoloji faydalı kullanıldığı zaman öğretimin kaliteli olmasında da daimi olmasında büyük rol oynar.”(Ö10)

“Geçmişte teknolojinin eğitim üzerindeki en önemli rolü matbaadır. Eğitime katkısı büyüktür. Günümüzde ise eğitim ve teknoloji birbirlerinden ayrılmamaktadır. Mesela öğretmenlerin tamamı meslekleri gereği bilgisayar kullanmaktadırlar bu da kaliteli eğitim vermelerine katkı sağlıyor.”(Ö13)

Yukarıda çizelgede tespit edilen ilk tema ve öğretmen görüşlerine bakıldığında tarih öğretmenleri teknolojinin öğretim sürecindeki rolünü şu şekilde ifade etmişlerdir; öğretmenler eğitimde teknoloji kullanımını ifade ederken teknolojinin öğretim sürecini nitelikli bir hale getirdiğini belirtmişlerdir. Teknolojinin daha etkili ve kaliteli bir öğrenmeyi sağladığı, derslerin sıkıcılıktan çıkıp daha eğlenceli hale geldiği ve öğrenme seviyesini üst seviyeye çıkararak öğrenmeyi kolaylaştırdığını belirtilmiştir.

“Öğretim sürecinde teknolojinin birçok pozitif yanı bulunuyor. Çocukların güncel bilgilere daha kolay ulaşmasını konuyu tam kavramalarını, meraklı bir şekilde incelemelerine neden olur. Teknolojiyle öğrenmedeki görsel işitsel algısal boyutsal konuları görerek öğrenmelerini sağlar ve bu öğretim tekniği ile öğretmenin işlerini daha da kolaylaştırır.”(Ö1)

“Teknoloji Öğrenim Sürecini kısaltır ve kolaylaştırır. Görsel ve işitsel kaynaklara ulaşmak kolay olduğu için öğrenmeyi hızlandırır.”(Ö3)

“Teknolojinin öğretimdeki rolü; öğrencinin ilgisini toplayarak derse adapte etmek, görsel materyallerle öğrenim sürecini hızlandırmak bu tekniklerle bilgiyi daha güncel olarak sunmaktır.”(Ö15)

“Son yıllardan artan teknoloji kullanımı eğitim bakımında bakıldığında ders anlatım tekniğini etkilemiştir. Derslerimde görsel materyalleri kullandığımda veya film, video gibi materyalleri kullandığımda ders daha zevkli hale geliyor. Ders anında bir bilgi tereddüdünde bulunsak bile anında internet aracılığıyla doğru bilgiye ulaşıyoruz hep beraber.”(Ö2)

Çizelgedeki ikinci temaya ve öğretmen görüşlerine bakıldığında teknolojinin öğretim süreçlerinde kullanılmasıyla öğretim tekniklerinde olumlu gelişmelerin ortaya çıktığını ifade etmişlerdir. Öğretim sürecinde çocukların güncel bilgilere daha kolay ulaşmasını, konuyu tam kavramalarını, meraklı bir şekilde incelemelerine neden olur. Bununla birlikte Teknoloji sayesinde öğrencinin birden fazla duyu organı aktif olarak çalışır ve öğrenme daha kolay gerçekleşir. Öğretmenin ifadelerine bakıldığında son yıllardan artan teknoloji kullanımı eğitim bakımında bakıldığında ders anlatım tekniğini etkilemiştir. Derslerimde görsel materyalleri kullandığımda veya film, video gibi materyalleri kullandığımda ders daha zevkli hale geliyor görüşünü ifade etmiştir.

Çizelge 19

Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Ders Öncesinde, Sırasında Ve Sonrasında Teknolojiden Ne Şekilde Yararlanıyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Çizelge

Ana Tema	Aşama	Alt Temalar	(f)
Teknoloji öğretme sürecine katkısı	Ders öncesinde	Slayt ve internetten hazırlanmak	9
	Ders sırasında	EBA ve Akıllı tahta kullanmak	10
	Ders sonrasında	EBA'dan değerlendirmek	6

Çizelge 19'a bakıldığında “ders öncesinde, sırasında, ve sonrasında teknolojiden ne şekilde yararlanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların uzmanlarla birlikte analizi ve araştırmacının görüşme esnasındaki izlenimlerinden hareketle ana tema “Teknoloji öğretme sürecine katkısı” alt temalar ise “EBA ve Akıllı tahta kullanmak(f 10)” “Slayt ve internetten hazırlanmak(f 9)” ve “EBA'dan değerlendirmek (f 6)” olarak belirlenmiştir. Bunlarla ilgili öğretmenlerin görüşleri;

“Ders öncesinde konu ile ilgili materyallerimi hazırlıyorum slaytımı hazırlıyorum. Ders sırasında EBA da bulunan kısa videoları pekiştireç olarak kullanıyorum ders sırasında sınıf içinde doğaçlama gelişen bir ortamda internetten istediğimiz bilgiye hemen ulaşabiliyoruz. Dersin sonuna doğru konu

pekiştirmek için flash-bellek'te bulunan test sorularını veya yine EBA'da bulunan test sorularını sınıfta açarak birlikte çözüyoruz.”(Ö3)

“Ders öncesinde internette araştırma yapıp slayt hazırlıyorum, konu ile ilgili video hazırlıyorum ders esnasında akıllı tahta kullanıyorum dersin sonunda zaman kalırsa EBA'dan veya benim slayttan hazırladıklarım soruları çözüyoruz.”(Ö7)

“Her dersten önce o günün konusunu slayt yaparak hazırlanıyorum konuyla alakalı videolar bularak slaytta ekliyorum ders sırasında akıllı tahta aracılığıyla bunu anlatıyorum. Böylece daha kalıcı oluyor. Ders sonrasında isteyen öğrencilerimle bunu paylaşıyorum daha sonra haftaya anlatacağım konu ile ilgili hazırlık yapıyorum.”(Ö8)

“Ders öncesinde güncel kaynak araştırması yapıyorum. slaytımı hazırlıyorum Ders sırasında akıllı tahta ile sınıfa yansıtıyorum paylaşıyorum ders sonunda öğrencilere EBA'dan test ödevi vererek onları takip ediyorum.”(Ö9)

“Ders öncesinde araştırma yaparak slaytımı hazırlıyorum ders esnasında bilgilerimi akıllı tahtaya yansıtarak paylaşıyoruz. Görsel video vb.. unsurları da kullanıyoruz ders sonunda işlediğim konu ile alakalı soru-cevap ve test çözümleri yapıyoruz EBA'dan.”(Ö10)

“Ders öncesinde derse hazırlık yapmak için yeni bilgileri öğrenmeye ve bilgilerimizi tazelemeye ihtiyacımız var. Bu yüzden bilgisayar aracılığıyla internette araştırma yapıyorum. Ders sırasında öğrencilere çoklu öğrenme sağlayabilmek için çeşitli teknoloji materyalleri kullanıyoruz. Akıllı tahta, EBA vb..”(Ö13)

“Ders öncesi anlatılacak konu hakkında internet ve EBA bilişim ağından faydalanıp derse hazırlanıyorum ders esnasında akıllı tahtayı farklı görsellerde kullanıyorum ders sonunda ise öğrencilere araştırmaları için ödev veya test dağıtıyorum.”(Ö14)

“Ders öncesinde işlenecek konu ile ilgili internette araştırma yapıyorum görsel materyaller kullanmayı tercih ediyorum ders esnasında slayt gösterimi kısa kısa video kullanıyorum ders sonunda vakit kalmazsa araştırma ödevi veriyorum zamanımız kalırsa EBA'dan gerekse kitaptan benim hazırladığım soruları çözüyoruz.”(Ö15)

“Ders öncesinde eğitim sitelerinden, EBA'dan konu ile ilgili araştırma yaparak hazırlık yapıyorum. Ders sırasında okulumuzdaki internet, sınıfımızdaki akıllı tahta sayesinde bu hazırlıklarımı öğrencilerime gösterebiliyorum. Ders sonrasında değerlendirme sorularını EBA üzerinden öğrencilere gönderebiliyor, takip edebiliyorum.”(Ö6)

“Son dört-beş yıldır sınıflarda akıllı tahtayı kullanmaya başladım tarih derslerinde genelde akıllı tahtayı kullanmayı tercih ediyorum çünkü bu ders için görselleri kullanmak çok önemli öğrenci geçmişte yaşanmış olayı canlandırabiliyor ders esnasında akıllı tahtayı kullandıktan sonra ders sonunda öğrencilerime ödevden ziyade tarihi film, belgeseller ve akademik kimliğe sahip tarihçileri okumalarını tavsiye ederim.”(Ö4)

Çizelge 20 de tespit edilen temalar ve öğretmen görüşlerine bakıldığında tarih öğretmenleri ders öncesinde, ders sırasında ve ders sonrasında teknolojiden yararlandıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir; ders işerken çeşitli teknolojik araçlardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ders hazırlık aşamasında anlatacakları konu ile alakalı bir internet araştırması yaptıklarını ve genel itibarıyla akıllı tahtada göstermek amacıyla slayt hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Bazı öğretmenlerin ise kısa film ve belgesel hazırladıklarını belirtmişlerdir. Ders aşamasına bakıldığında tarih öğretmenleri daha çok akıllı tahta ve EBA'dan yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca ders aşamasında kısa video ve internet kullanımından yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Dersin sonrasında kullandıkları teknolojik araçlara bakıldığında öğretmenler dersin sonunda vakit kalırsa hocanın kendi hazırladığı veya EBA üzerinden test çözdüklerini ve öğrencilere EBA'dan test ödevi vererek onları takip ettiklerini ifade etmişlerdir.

Çizelge 20

Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Ders Öncesinde, Sırasında Ve Sonrasında Öğrencileriniz Teknolojiden Ne Şekilde Yararlanıyor”? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Çizelge

Ana Tema	Aşama	Alt Temalar	(f)
Teknoloji öğrenme sürecine katkısı	Ders öncesinde	İnternette hazırlanmak	8
	Ders sırasında	EBA ve Akıllı tahta kullanmak	6
	Ders sonrasında	Test çözmek	3

Çizelge 20'ye bakıldığında “ders öncesinde, sırasında ve sonrasında öğrencileriniz teknolojiden ne şekilde yararlanıyor?” sorusuna verilen cevapların uzmanlarla birlikte analizi ve araştırmacının görüşme esnasındaki izlenimlerinden hareketle ana tema “Teknoloji öğrenme sürecine katkısı” alt temalar ise “İnternette hazırlanmak(f 8)” “EBA ve Akıllı tahta kullanmak(f 6)” ve “Test çözmek (f 3)” temaları olmuştur. Bunlarla ilgili öğretmenlerin görüşleri;

“Ders öncesinde yapılacak konuyu araştırmalarında interneti kolaylıkla kullanıp derse gelmelerini istiyoruz tabii interneti güvenli bir şekilde kullanmalarını tavsiye ediyoruz ders sırasında ise tabletlerle veya akıllı tahta aracılığıyla konularını sunabiliyorlar. Ders sonunda benim verdiğim konu ile

alakalı görsel işitselliği yüksek bilgi düzeyi yüksek sunumlar hazırlayabiliyorlar.”(Ö1)

“Öğrenciler Ders öncesinde hazırlanması gereken konu ile alakalı internette araştırma yapıp hazırlık yapmasını isterim ders sırasında soru-cevap tekniği ve akıllı tahta aracılığıyla dersimi anlatırım öğrencilerimde çok aktiftir. Ders sonunda işlediğimiz konu ile ilgili zaman kalırsa kısa video görseller izletirim.”(Ö2)

“Öğrencilerimi derslerimde teknolojiyi daha çok sosyalleşmek adına kullanıyorum ders dışında ders esnasında akıllı tahta video vb. Görsellerde destekliyorum ama ders dışında araştırma ödevleri, kütüphane, internet araştırmaları gibi etkinliklere öğrencileri yönlendiriyorum.”(Ö5)

“Öğrencilere gelecek ders ile ilgili konuyu veriyorum onlar internet, EBA ve ders kitabında hazırlanarak gelirler ders esnasında öğrenci merkezli teknikler kullanıp öğrencilerle soru- cevap ve canlandırma kısa video ile ders işleriz bu sürekli olmaz tabi ama akıllı tahta görsel olarak çok yardımcı olur. Ders sonuna EBA ve benim hazırladığım testleri çözeriz.”(Ö6)

“Ders öncesinde araştırmamı istediğim konuları internette araştırırlar ders esnasında video, kısa film gösterimi çoğunlukla akıllı tahtayı kullanırız ders sonunda çocuklara araştırmaları için performans ödevleri veririm.”(Ö7)

“Derse gelmeden önce öğrencilerime haftaya işleyeceğimiz konuyu söylüyorum. Öğrencinin araştırma yapmasını sağlıyorum. Konuyla ilgili filmler söylüyorum ve izlemesini sağlıyorum. Ders sırasında da akıllı tahtayı kullanıyorlar. Ders sonunda gelecek haftanın konusunu söyleyerek internette tavsiye ettiğim sitelerden araştırma yapmalarını isteyerek teknolojiyi kullanmalarını sağlıyorum.”(Ö8)

“Konuyla ilgili dersin öncesinde internette araştırma yapıyor. Ders sırasında internet kullanımını serbest bırakıyorum ders sonunda test çözüp araştırma ödevi veririm gelecek haftaya işleyeceğim konu için.”(Ö10)

“Ders öncesinde öğrencilerim, önceden vermiş olduğum ödevleri internet aracılığıyla yapıyorlar. Ders sırasında akıllı tahta, harita, slayt gösterisi, video aracılığıyla teknolojiden yararlanıyorlar. Ders sonrasında test çözüp vermiş olduğum ödevleri EBA üzerinden yapıyorlar teknoloji sayesinde onları ders dışında da kontrol edebiliyorum.”(Ö1)

Yukarıda çizelgede tespit edilen temalar ve öğretmen görüşlerine bakıldığında öğretmenler, öğrencilerin dersin öncesinde, sırasında ve sonrasında teknolojiden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler öğrencilerin teknoloji kullanımı için ders öncesinde öğrencilere bir sonraki konuyu önceden söyleyip onları internet, EBA gibi programlara yönlendirdiklerini ve dersten önce slayt hazırlattıklarını ifade etmişlerdir.

Ders sırasında ise öğrencilerin araştırdıkları konunun slayt yoluyla akıllı tahta aracılığıyla paylaşmasını sağladıklarını belirtmişlerdir. Ders sırasında akıllı tahtadan soru-cevap tekniğini kullanarak ve EBA'dan yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Dersin sonrasında öğrencilerin teknolojiden nasıl yararlandıkları sorusuna öğretmenler öğrencilere EBA üzerinden ödev verdikleri ve öğrencilerin takibini sağladıkları bir sonraki konunun araştırılması ve bu konu ile ilgili teknolojiden yararlanmayı gerektiren etkinlikler istedikleri yanıtını vermişlerdir.

Çizelge 21

Tarih Öğretmenlerine Yöneltilen “Sistemde Nasıl Bir Değişiklik Olsa Teknolojiyi Daha Verimli Kullanırdınız”? Sorusuna İlişkin Görüşlerini Belirten Temalı Çizelge

Ana Tema	Alt Temalar	(f)
Hizmet içi eğitim ve öğretim programı uyumsuzluğu,	Öğretmenlerin teknoloji yeterliliklerini yükseltmek için bilgilendirme seminerleri yapmak	12
	Öğretim programının içeriğinden dolayı teknoloji kullanımı güçleşiyor	6

Çizelge 21'e bakıldığında “sistemde nasıl bir değişiklik olsa teknolojiyi daha verimli kullanırdınız?” sorusuna verilen cevapların uzmanlarla birlikte analizi ve araştırmacının görüşme esnasındaki izlenimlerinden hareketle Ana tema “Hizmet içi eğitim ve öğretim programı uyumsuzluğu”, alt temalar ise “Öğretmenlerin teknoloji yeterliliklerini yükseltmek için bilgilendirme seminerleri yapmak (f 12)” ve “Öğretim programının içeriğinden dolayı teknoloji kullanımı güçleşiyor(f 6)” olarak belirtilmiştir. Bunlarla ilgili öğretmenlerin görüşleri;

“Sisteme göre öğrenci- öğretmen bira kısıtlanmakta teknoloji konusunda bence öğrenciler tüm derslerde teknoloji ile yararlanmalı örneğin okullarda telefon yasak olmamalı derslerin süreleri teknoloji kullanımı ile tekrar düzenlenebilir öğretmenlerin teknoloji yeterliliklerini üst seviyeye çıkarmak için belli aralıklarla seminerler yapılmalıdır.”(Ö2)

“Teknoloji eğitimi noktasında öğretmenlere hizmetiçi eğitim süreleri artırılması, öğretmenlerin verimini olumlu yönde etkileyecektir.”(Ö5)

“Okullarda eğitimin etkili bir şekilde kullanılması eğitim-öğretimin tüm kademelerindeki öğretmenlere hizmet içi eğitim, seminerler verilmesi gerekir bununla yaptırımı olması gerekir.”(Ö7)

“Ders kitaplarının yanında teknolojiyi teşvik edecek sistemler kurulsa daha verimli olur. Akıllı tahta kullanımı mesela tarihi somutlaştırıcı film, video gösterimi gibi etkinlikler yapılabilir. En önemlisi öğretmenlerimizin teknoloji yeterlik seviyeleri yaşça büyük olan hocalarımız hiç bilmiyorlar bu açıdan sistemli bir bilgilendirme seminerleri yapılmalıdır. Öte yandan oyun hamuruna

dönmüş eğitim sistemimiz her şeyin azar azar yarım yamalak olan bir baştan savma bir sistem olur.”(Ö8)

“Bence teknolojinin daha faydalı olması için öğretmenlere teknolojinin kullanımı öğretilmeli yaşlı öğretmen arkadaşlarımızın teknoloji ile hiç alakası yok öğrencilerden önce öğretmenlere teknolojinin nasıl kullanılması gerektiği öğretilmeli.”(Ö10)

“teknolojik uygulamalar daha kapsayıcı olması gerekir. Daha açık olmalı gereksiz dokümanlar ile sistemi zorlaştırmamak gerekir. Öğretmenlere teknoloji ile ilgili eğitim verilmelidir.”(Ö14)

“Sistemden ziyade öğretmenlere okullarda kullanacakları teknoloji araçlarla ilgili seminerler verilmeli hizmet içi eğitim diyoruz ya! Bide öğrencileri bilinçlendirmeliyiz. Öğretmen bilinçli değil öğrenci ne yapsın değil mi?.”(Ö15)

“Eğitimin her şeyden önce önemli olduğunu kavranması gerekir, ikincisi siyasetten ayrı bağımsız bir kurum olması gerekir. Bütçede geniş pay verilmesi gerekir. Teknoloji için alt yapı, süreklilik ve öğretmen yeterlilikleri için hizmet eğitimi verilmesi gerekir.”(Ö4)

Yukarıda çizelgede tespit edilen ilk tema ve öğretmen görüşlerine bakıldığında öğretmenlere sistemde nasıl bir değişiklik olsa teknolojiyi daha verimli kullanırdınız sorusu sorulduğuna şu yanıtlar alınmıştır: İlk temaya bakıldığında ve öğretmen görüşleri de ele alındığında öğretmenlerin teknoloji yeterliliği konusunda öğretimde yetersiz kaldıklarını ve bunun için de bilgilendirme seminerleri yapılması gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir. Yaşça büyük olan öğretmenlerin teknoloji kullanımı seviyelerinin oldukça düşük olduğunu ve seminerlerde verilecek eğitimin belli sıklıkla yapılması gerektiğini katılım mecburiyeti sağlanması ve katılmayanlar için ciddi yatırımlar yapılmasını paylaşmışlardır. Devlet bütçesinin bu konuda geniş bir finans kaynağı ayırması ve eğitim sisteminin siyasetten ayrı olarak düşünülmesi ve eğitiminde gerçekleştirilecek reformların politikadan bağımsız olması gerektiğini belirtmişlerdir.

“Müfredat programı çok ağır olduğu için özellikle tarih dersi 9. ve 10. Sınıf müfredatları konuları yetiştirmek için teknolojiyi bazen kullanamayabiliyoruz. Öğrenciler ellerinde yazılı not olmasını istiyorlar. Hem görsellikleri izlettirip hem de yazamayabiliyorlar EBA’ da yeterli materyal olmaması gibi kısacası müfredatı yetiştirmede teknoloji benim için zaman kaybına sebebiyet verebiliyor bu yüzden müfredatı teknoloji endeksli sade bir şekilde revize edilmesi gerektiğini düşünüyorum.”(Ö6)

“İlk olarak eğitim sistemi öğrencileri ezbere dayalı bilgiyi edinmekten vazgeçirmeli. Konu ezbere dayalı değil de anlamaya, yorumlamaya ve öğrenmeye dayalı olmalı çocuklara hazır bilgi yerine onlara ancak araştırarak, kendi çabalarıyla bilgiyi edinecekleri anlatılmalı ve teknolojinin içinde olduğu bir müfredat programı hazırlanmalı ve emin olun biz öğrencileri araştırmaya yönlendirdiğimizde göreceksiniz çağına hitap eden teknoloji ile bir bütün olmuş bireyler yetişecektir.”(Ö13)

“Teknoloji boyutu sadece müfredata biraz daha dahil edilmeli ve okulda bitmemeli öğrencinin hayatına girmeli müfredatlar bu istikamette revize edilmelidir.”(Ö9)

“Merkezin teknoloji ile ilgili doküman oluşturması gerekiyor belgeselinden tutun videosuna kadar bu dokümanları milli eğitim hazırlaması gerekiyor öğretmene böyle bir kolaylık sağlaması gerekiyor. Müfredatı buna göre oluşturması gerekiyor yoksa bu uyumsuzluk tarih dersi için teoride kalmaya devam eder.”(Ö12)

Çizelge 22'deki ikinci temaya ve öğretmen görüşlerine bakıldığında öğretmenlerin öğretim programının içeriğinden dolayı teknoloji kullanımının güçleştiğini ifade etmiş oldukları görülmektedir. Öğretmenler, öğretim programının belli kademelerde çok ağır olduğunu, çok kapsamlı tutulduğunu ve bundan dolayı teknolojiyi her zaman kullanamadıklarını ifade etmişlerdir. Yani öğretim programı ile teknoloji uyumsuzluğunu dile getirmişlerdir. Öğretim programının bilgiyi ezbere dayalı olarak verdiği için yeniden revize edilmesi gerektiği akademik olarak daha hafif ve sade olması gerektiği ve teknolojik araçların kullanımına olanak sağlanması önerilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın buna yönelik olarak ortaöğretim tarih öğretim programını tekrar teknolojiye uygun olarak revize etmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından yola çıkarak araştırmanın alt problemlerinin sonuçlarına ve elde edilen bu sonuçlara paralel olarak önerilere yer verilecektir.

5.1. Sonuç

1. Tarih öğretmenlerinin BİT kullanımı mesleki deneyim değişkenine göre incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı fark görülmüştür. Diğer bir ifade ile 0-5 yıllık deneyime sahip olan öğretmenlerin BİT kullanımı düzeylerinin diğer öğretmenlere nazaran daha fazla olduğu görülmüştür.

2. Tarih öğretmenlerinin BİT kullanımı yaş değişkenine göre incelendiğinde gruplar arasında anlamlı fark görülmüştür. Yaş gruplarının farklı olmasının katılımcıların BİT puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir. 36 yaş ve üzerindeki öğretmenlerin Bit kullanım düzeylerinin diğerlerine kıyasla daha az olduğu görülmüştür.

3. Tarih öğretmenlerinin BİT kullanımı mezun olduğu okul türü değişkenine göre incelendiğinde gruplar arasında anlamlı fark görülmüştür. Anlamlı farkın eğitim fakültesi mezunları ile fen edebiyat fakültesi mezunları arasında olduğu görülmüştür.

4. Tarih öğretmenlerinin BİT kullanımı çalıştığı kurum değişkenine göre incelendiğinde gruplar arasında anlamlı fark görülmemiştir. Diğer bir ifade ile çalışılan kurumun BİT puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

5. Tarih öğretmenlerinin yazılım kullanımlarına ilişkin bulgular bir bütün olarak incelendiğinde öğretmenlerin yazılım kullanımları ortalamasının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6. Tarih öğretmenlerinin öğretim araçları ve malzeme kullanımı ortalamasının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

7. Tarih öğretmenlerinin mesleki gelişim için bilgi ve destek kaynaklarını tercih etme düzeylerinin iyi olduğu görülmüştür.

8. Tarih öğretmenlerinin belirtilen teşvik edici unsurları önemli buldukları söylenebilir.

9. Tarih öğretmenlerinin BİT kullanımına yönelik algı düzeylerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

10. Tarih öğretmenleri teknoloji kullanımına ilişkin engellere bakıldığında ve elde edilen bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin BİT anketinde yer alan engelleri teknoloji kullanımına ilişkin engeller olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Genel itibariyle bakıldığında öğretmenlerin teknoloji bilgisinin orta düzeyde olduğu ve teknoloji algılarının iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonucun sebebinin ayrıntılı olarak öğretmenlerle yapılan görüşme sırasında ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Öğretmenlerin derslerinde teknolojiyi aktif olarak kullanmak istemektedir. Fakat öğretmenler teknoloji konusunda bilgi eksikleri olduğunu ve teknolojiyi nasıl öğretime entegre edeceği hakkında yeterlilik sıkıntısı çektiklerini dile getirmektedir. Öğretmenler teknolojinin eğitime entegre sürecinde ciddi ve kısa zaman aralıklarıyla hizmet içi eğitim seminerlerine benzer seminerler verilmesi gerektiğini ifade etmektedirler.

Öğretmenler teknoloji kullanımının öğretim programından dolayı zaman kaybına neden olduğunu belirtmişlerdir. Yani teknolojiyi kullanmak istediklerini ama buna akademik bilgi yoğunluğundan dolayı tam ve donanımlı şekilde gerçekleştiremediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler öğretim programının çok yoğun olduğunu, 9. ve 10.sınıf kademelerinde özellikle bu yoğunluğun azaltılıp programın biraz daha sadeleştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler teknolojinin öğretim sürecinde kesinlikle olması gerektiğini belirtmişlerdir. Sunuş yoluyla öğrencileri tek tip hale getirip pasif bir şekilde öğretim gerçekleştirmeye karşı oldukları ve teknolojiyi kullanarak öğrencinin tüm duyu organlarına hitap edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler teknolojinin öğretim sürecini nitelikli bir hale getirdiğini belirtmişlerdir. Teknolojinin daha etkili ve kaliteli bir öğrenmeyi sağladığı, derslerin sıkıcılıktan çıkıp daha eğlenceli bir ders haline geldiği ve öğrenme seviyesini üst seviyeye çıkararak öğrenmeyi kolaylaştırdığını belirtilmiştir.

Tarih öğretmenleri son yıllarda yapılandırmacı yaklaşımla beraber teknolojinin az da olsa programlara dahil edildiğini ama yetersiz olduğunu söylemektedirler. Fatih Projesi kapsamında akıllı tahtanın tüm sınıflara konulması ve öğrencilere tablet verilmesinin yetersiz de olsa faydalı olduğunu ifade etmekle birlikte, yatırımların biraz daha sistematik ve kapsamlı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin genel söylemlerine bakıldığında derslerinin her aşamasında İnternetin başat güç olduğunu ifade etmektedirler.

Bu araştırmanın sonuçlarına benzer araştırmalara bakacak olursak; teknolojik araçların derslerde kullanımının önemli olduğunu ve kullanılması gerektiğini düşünen Demircioğlu (2007), öğretmenlerin interneti öğretim amaçlı kullandıklarını belirten Erdem (2008), öğretmenlerin interneti kullanma amacının bilgiye ulaşmak için olduğunu belirten Atav, vd. (2006), öğretmenlerin bilgisayar özyeterlik inançları ve bilgisayar öğretimine yönelik tutumlarının oldukça yüksek ve cinsiyete göre değişmemesi, kıdem artarken bilgisayar destekli öğretim yeterliklerinin düşmesi bakımından Kuş (2005), öğretmenlerin ders materyalleri bulma, hazırlama ve araştırma aracı olarak interneti kullanma oranının yüksek olduğunu belirten Özbisirci (2006) gibi araştırmaların sonuçları bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

5.2. Öneri

- Tarih öğretmenlerin derslerde teknolojiyi daha rahat ve verimli bir şekilde kullanması için sınıf ortamı ve teknolojik materyaller eksiksiz olarak temin edilmeli ve sınıflardaki öğrenci sayıları düşürülmelidir.
- Araştırmanın sonuçlarına paralel olarak FATİH projesinin içeriği öğretmenlerin önerileri ile her yıl geliştirilerek yenilenmelidir.
- Araştırmanın sonuçlarına paralel olarak teknolojiyi eğitime entegre etmede dezavantajlı grup olan 36-40 yaş aralığını kapsayan tarih öğretmenlerine teknoloji entegrasyonu eğitimi acil olarak verilmelidir.
- Eğitime yönelik teknolojik yatırımlar sistemli ve planlı olarak yapılmalı ve sürekli olarak takip edilerek ve eksikler giderilmelidir.
- Şuan ki programda “Bilgisayar bilimi” olarak geçen dersin seçmeli dersler arasından çıkartılıp dersin zorunlu hale getirilerek kredisi

arttırılmalıdır. Ayrıca öğrencinin bu dersi sadece bir kere alma gibi kısıtlamalar getirilmemelidir. Ders kapsamında öğrencilere akıllı tahta kullanımı ve EBA programına dair kapsamlı bilgi verilmelidir.

- Tarih dersi öğretim programını akademik olarak özellikle 9. ve 10. sınıf düzeylerinde sadeleştirme yoluna gidilmelidir.
- Okullardaki teknolojik materyalleri, çocuklara verilen tabletler vb. Materyallerin eksikliklerini giderilmesi ve okul idarecileri tarafından takip-kontrol sisteminin olması gerekir.
- Tarih dersi açısından EBA programının içeriği zenginleştirilmelidir.
- Üniversitelerin özellikle eğitim fakültelerinde öğretmen adayları için ve dışarıdan formasyon alan öğretmen adayları için eğitim fakültesi ve formasyon birimi öğretim programlarına eğitimde teknoloji entegrasyonu dersi getirilmelidir.
- MEB her ilde öğretmenlerin teknoloji bilgilerini tespit için il milli eğitim bünyesinde öğretmenlere teknoloji ön bilgi testi yapmalıdır ve öğretmenlerin teknoloji yeterliliklerini tespit ettikten sonra o ildeki üniversitede eğitim fakültelerinde görev yapan BÖTE ve Eğitim bilimleri öğretim üyelerinin öğretmenlere eğitimde teknoloji entegrasyonu seminerleri verilmeleri sağlanmalıdır.
- Ortaöğretim tarih dersine giren öğretmenlerine belirli sıklıkla eğitimde teknoloji kullanımı adı altında hizmet içi seminerlerine benzer eğitimde teknoloji entegrasyonu eğitimi verilmelidir. Bu sadece sıkıştırılmış bir program olarak verilmemeli ve hatta tarih öğretmenlerine teknolojik yeterlik belgesi zorunlu kılınmalıdır.
- Ortaöğretim tarih dersi öğretim programı teknolojik materyallerle zenginleştirilmelidir.

Araştırmacılar için öneriler:

- Eğitim fakültelerinde görev yapmakta olan öğretim elemanlarının, MEB'de görevli öğretmenlerin ve öğretim programı hazırlayan personelin eğitimde teknoloji kullanma düzeylerinin belirlenmesi amacıyla kapsamlı araştırmalar yapılabilir.
- Farklı sınıf kademelerindeki öğretmen veya eğitim fakültelerindeki öğretmen adaylarına yönelik olarak teknolojinin başka bir boyutu olan teknoloji okuryazarlığı ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
- Bir ortaöğretim okulunda öğretim elemanları kontrolünde öğretmenlerle birlikte eğitimde teknoloji entegrasyonu adı altında deneysel bir çalışma yapılabilir.
- Çalışma bakımından farklı bölgedeki illerde görev yapan öğretmenlere bu çalışma geliştirilerek yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. Ü. (1996). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Adıgüzel, A. (2010). İlköğretim okullarında öğretim teknolojilerinin durumu ve sınıf öğretmenlerinin bu teknolojileri kullanma düzeyleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Dergisi*, 15 (1), 1-17
- Akbaba, S., ve Kurubacak, G. (1999). Teachers' Attitudes towards Technolog. *CSS Journal Computers in the Social Studies (Computers in the Social Studies: A Journal for Teacher)*, 7(2), 833-836.
- Akıncı, B. & Dilek, D. (2012). Sosyal bilgiler öğretiminde temsilî resim kullanımıyla tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı: 36, 5-23.
- Akpınar, Y. (2003). Öğretmenlerin yeni bilgi teknolojileri kullanımında Yükseköğretimin etkisi: İstanbul okulları örneği. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(2), 79-96.
- Aksoy, H. H. (2005). Medya ve Bilgisayar Teknolojisinin Eğitimde Kullanımının Etkileri Üzerine Eleştirel Görüşler. *Eğitim Bilim Toplum*, ss.54-67. 01.01.2017 tarihinde http://edebiyatvetasarim.blogspot.com.tr/2007/07/medya-ve-bilgisayar-teknolojisinin_18.html adresinden alındı
- Aktekin S. (2014). *Hayat Boyu Öğrenme ve Sürekli Mesleki Gelişim*. M, Safran (Ed.). Tarih Nasıl Öğretilir? İstanbul: Yeni İnsan Yayınları. s. 441-448.
- Al-Awidi, H. M. ve Alghazo, I. M. (2012). The effect of student teaching experience on preservice elementary teachers' self-efficacy beliefs for technology integration in the UAE. *Educational Technology Research and Development*, 12.08.2017 tarihinde <http://www.springerlink.com/content /883683300x8u6t76/fulltext.pdf> adresinden alınmıştır.
- Alazcıoğlu, H. (2016). Öğretmen Adaylarının TPAB Yeterlik Düzeyleri ile WEB 2.0 Araçlarını Kullanım Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Mevlana Üniversitesi*, Konya.
- Alessi, S. M. ve Trollip, S. R., 2001, *CBI: Methods and Development*. Prentice Hall, NJ. ABD, 418 p.
- Alıçgüzel, İ. (1979). *İlk ve Orta dereceli okullarda öğretim*. Ankara: İnkılap ve Aka Kitabevi.
- Alkan, C. (1977). *Eğitim teknolojisi: kuramlar yöntemler*. Ankara: Yargıçoğlu Matbaası.
- Alkan, C. , 2011, *Eğitim Teknolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara, 226 s.

- Atav E., Akkoyunlu B., Sağlam N., (2006). Öğretmen adaylarının internete erişim olanakları ve kullanım amaçları. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(30). 37-44.
- Ay, Y., Karadağ, E. & Acat, M.B. (2015). The Technological Pedagogical Content Knowledge-Practical (TPACK-Practical) model: Examination of its validity in the Turkish culture via structural equation modeling, *Computers & Education*, 88, 97-108. DOI: publication/276533957_The_Technological_Pedagogical_Content_Knowledge-practical adresinden 14. 10. 2016. Tarihinde ulaşılmıştır.
- Bahar H.H., İçli H.H., Gülaçtı F., "An investigation of the computer and internet attitude on high school teachers (sample of Erzincan)", *Milli Eğitim*, pp.50-67, 2010
- Bilici, S. C., Yamak, H. ve Kavak, N. (2012). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi İmajları. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Niğde (http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek/dosyalar/tam_metin/pdf/sonx.pdf) adresinden 27. 10. 2016. Tarihinde ulaşılmıştır.
- Bilici, S., C., Baran, E. (2015). Fen Bilimleri Öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisine yönelik öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi: Boylamsal Bir Araştırma *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (GEFAD)*, 35(2): 285-306
- Brown, C., and Renwick, J. (1996). Alignment of the IS organization: The special case of corporate acquisitions. *The Database for Advances in Information Systems*, 27(4), 25–33.
- Burmabıyık, Ö. (2014). Öğretmenlerin Teknolojik Pedagojik İçerik Bilgilerine Yönelik ÖzYeterlilik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Sakarya.
- Büyükkaragöz, S., ve Çivi, C. (1999). *Genel öğretim metodları* (9 b.). İstanbul: Öz Eğitim Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., vd. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Carr, Edward Hallet, *Tarih Nedir?* İletişim yay, İstanbul 2005
- Chow, A. S. (2013). One educational technology colleague's journey from dotcom leadership to university e-learning systems leadership: Merging design principles, systemic change and leadership thinking. *TechTrends*, 57(5), 64-73.
- Creswell, J. W., Plano Clark, V. L., Gutmann, M., & Hanson, W. (2003). Advanced mixed methods research designs. In A. Tashakkori & C. Teddlie(Eds.), *Handbook of mixed methods in social & behavioral research* (pp. 209 240). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Creswell, J. W.; Plano Clark, V. L. (2015). Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi. Y. Dede, S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çoklar, N. A., 2008, Öğretmen Adaylarının Eğitim Teknolojisi Standartları ile ilgili Özyeterliliklerinin Belirlenmesi, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü 200s (yayınlanmış).
- Çulha Özbaş, B. (2012). *Tarih Öğretiminde Gerçek Nesnelerin Kullanımı*. İ. H. Demircioğlu ve İ. Turan (Ed). Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (s.117-133). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Çulha Özbaş, B. (2014). *İyi Bir Tarih Öğretmeninin Nitelikleri*. M, Safran (Ed.). Tarih Nasıl Öğretilir? İstanbul: Yeni İnsan Yayınları. s. 431-436.
- Danıştekin, B. (2007); İlköğretim 1. Kademe sınıf öğretmenlerin internet kullanma profilleri. *İstanbul Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Demiral, H., Baydar, F. & Gönen, İ. (2010). Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlilikleri Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri, *9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, 20-22 Mayıs 2010. Elazığ Fırat Üniversitesi <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/70519> adresinden 12.12.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Demiraslan, Y. ve Usluel, Y. , 2005, Bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme öğretme sürecine entegrasyonunda öğretmenlerin durumu, *The Turkish Online Journal of Educational Techonology (TOJET)*, 4(15):1303–6521 s
- Demiraslan, Y., & Usluel, Y. K. (2006). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonunun etkinlik kuramı'na göre incelenmesi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 23, 38-49.
- Demircioğlu, İ. H. (2012). *Tarih Öğretimi, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. İ. H. Demircioğlu ve İ. Turan (Ed.). Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (s. 1-12). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Demircioğlu, İ. H. (2015). *Tarih Öğretimi ve Öğrenme Teorileri*. M. Demirel (Ed.) Tarih Öğretim Yöntemleri. (s. 168-188). Ankara: Pegem A yayınları.
- Demircioğlu, İ. H.(2007). *Tarih öğretiminde filmlerin yeri ve önemi*, Bilig, Yaz, 42:77-93
- Demircioğlu, İsmail Hakkı (2005); *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*, Ankara, Anı Yayıncılık
- Demirel, Ö. (2001), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Pegem A.
- Demirel, Ö. (2006). *Planlamadan değerlendirmeye öğretim sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde yeni yönelimler* (10 b.). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM). *Avrupa Birliği ve Türkiye*. Ankara: 1999Ve AB-Türkiye İşbirliği Derneği (TURKAB) *Şu AB Neyin Nesi?* İstanbul: 2002 15.03.2017 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/tuzcu.htm adresinden alınmıştır.
- Dinç, E. (2012). *Tarih Öğretiminde Yazılı Kaynakların Kullanımı*. İ. H. Demircioğlu ve İ. Turan (Ed). *Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (s. 75-115). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Dönmez, B., 2008, A Study about the Effects of Constructivist Learning Approach Practices on Classroom Management, *Elementary Education Online*, 7(3):664-679 s.
- Earle, R. S. (2002). The Integration of Instructional Technology into Public Education: Promises and Challenges. *ET Magazine, Vol. 42, No. 1*, 5-13. 10 02, 2017 tarihinde <http://bookstoread.com/etp/> adresinden alındı
- EKİZ, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, M. (2008) ; Teachers's Use of Internet in Teaching: A Case Study in Turkey on Certain Variables. *Pakistan Journal of Social Sciences*, 5(1), 23-30.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Ertürk, R. (2007). Öğretmenlerin internet kullanma becerileri ve internet'e yönelik tutumları. *Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Fidan, N. , 2008, ilköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Kuramsal Eğitimbilim*, 1(1):48-61 s.
- Ford, Jody I., *Identifying Technology Leadership Competencies For Nebraska's K-12 Technology Leaders*, Nebraska, 2000
- Giacomazzi, F., Panella, C., Pernici, B., and Sansoni, M. (1997). Information systems integration in mergers and acquisitions: A normative model. *Information & Management*, 32, 289-302.

- Gray, L., Thomas, N. ve Lewis, L. (2010). Teachers' use of educational technology in U.S. Public Schools: 2009 (NCES 2010-040). National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education. Washington, DC. 12.08.2017 tarihinde <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED509514.pdf> adresinden alınmıştır.
- Greene, J. C. (2007). *Mixed methods in social inquiry*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Güven, I., ve Gulbahar, Y. (2005). Social Studies Teachers' ICT Usage in Turkey. *ICT in Teacher Education*, 198.
- Gülbahar, Y. ve Alper, A. (2009) Öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar, *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, year: 2009, vol: 42, no: 2, 93-111
- Gülbahar, Y. ve Güven, I. (2008). Bilişim teknolojileri kullanımı üzerine bir araştırma ve Türkiye'de sosyal bilgiler öğretmenlerinin algıları. *Eğitim Teknolojileri ve Toplum*, 11 (3).
- Güven, A. ve Taşyürek, Z. (2013). Tarih öğretmenlerinin derslerde kullanmış oldukları araç-gereçler hakkındaki görüşleri (Erzurum Örneği). *Turkish Studies*, Cilt: 8/11, 149-162.
- Güven, İ. (Ed.) (2014). *Tarih öğretimi kuramdan uygulamaya*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık
- Hew, K. F. and Brush, T., 2007, Integrating technology into K-12 teaching and learning: Current knowledge gaps and recommendations for future research. *Education Technology and Research Development*, 55:223-252 s.
- ISTE, 2002, "National Educational Technology Standards and Performance Indicators for All Teachers", <http://www.iste.org/standards/standards> (Erişim Tarihi:15.02.2017).
- İslam Ansiklopedisi, "Tarih" maddesi, M.E.B yay., C:11,
- İşman, A., ve Kıyıcı, M., 2005, İnternet Destekli Eğitimde web sayfası tasarımı, *V. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu*, Sakarya.
- Karabağ, Ş. G. (2014). *Tarih Öğretmeninin Mesleki Becerilerini Şekillendiren Unsurlar*. M, Safran (Ed.). Tarih Nasıl Öğretilir? İstanbul: Yeni İnsan Yayınları. s. 437-440.
- Karasakaloğlu, N., Saracaloğlu, S., ve Uça, S. (2011, Aralık). Türkçe öğretmenlerinin teknoloji tutumları ile bilgi teknolojilerini kullanma düzeylerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 26-36.
- Karasar, N. (2011). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi.

- Kaya, B. (2008). Sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımı GÜ, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 189-205
- Kaya, E. ve Çengelci, T.(2011). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitiminde filmlerden yararlanılmasına ilişkin görüşleri, *Journal of Social Studies Education Research*, 2(1):
- Kaya, Z., Yılayaz Ö, (2013). Öğretmen eğitime teknoloji entegrasyonu modelleri ve teknolojik pedagojik alan bilgisi, *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi (BAED)*, 1308 – 8971, 57-38
- Kiriş, A. (2012). *Öğretim Araçları ve Öğretimdeki Yerleri*. İ. H. Demircioğlu ve İ. Turan (Ed). Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (s.29-37). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Knapper, C. (2008). Changing Teaching Practice: Strategies And Barriers. U. o. Guelph (Dü.), *Symposium on teaching and learning research in higher.* içinde Ontario.
- Koehler, M. J., & Mishra, P. (2005). What happens when teachers design educational technology? The development of technological pedagogical content knowledge. *Journal of Educational Computing Redearch*, 32 (2), 131-152.
- Korkmaz, Ö. ve Usta,E. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar yeterlikleri ve teknoloji kullanımına ilişkin algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1335-1349.
- Kuş, B. B. (2005). *Öğretmenlerin Bilgisayar Öz-Yeterlik İnançları ve Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Tutumları*. Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Lee, Y. (2008). A study on the effects of information technology-applied instructions on self-efficacy of students. Master's Thesis. 11.08.2017 tarihinde <http://140.133.6.46/ETD-db/ETD-search/getfile?URN=etd-0720109-155301&filename=etd-0720109-155301.pdf> adresinden alınmıştır.
- Li, Q. (2007). Student and teacher views about technology: a tale of two cities? *Journal of Research on Technology in Education*, 39(4), 377-397
- Marri, A. R. (2005). Educational technology as a tool for multicultural democratic education: the case of one us history teacher in an underresourced high school. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 4(4). <http://www.citejournal.org/vol4/iss4/socialstudies/article1.cfm> adresinden 11.08.2017 tarihinde edinilmiştir.
- Mazman, S. G. ve Usluel, Y.K., 2011, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Öğrenme-Öğretme Süreçlerine Entegrasyonu: Göstergeler ve Modeller, *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 1(1): 62-80 s.

- MEB (2007). *Temel eğitim projesi II. fazı BT entegrasyonu temel araştırması*. Ankara: Bilgitek Eğitim Danışmanlık ve Taahhüt A.Ş.
- MEB (2007). *Tarih dersi öğretim programı (9.sınıf)*, s.4
- MEB (2008). *Öğretmenlik Yeterlikleri*, Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2009), *Öğretmen Yeterlikleri*, 12.02,2017 tarihinde <http://portal.ted.org.tr> adresinden alındı
- MEB (2009). *Tarih dersi öğretim programı (9.sınıf)*, s.4
- MEB(2011). *Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü*, http://www.etarih.com/tarih/EROL_KOMUR/tarih_ogretmeni_ozel_alan_yeterlikleri_etarih.pdf 10.10. 2016. Tarihinde ulaşılmıştır.
- MEB, (2002). Öğretmen yeterlikleri. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, 105-118, Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973, Türk Milli Eğitiminin Amaçları, 11.01.2017 tarihinde http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html adresinden ulaşılmıştır.
- Mishra, P. & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108 (6), 1017–1054.
- Morgan, D. L. (1998). Practical strategies for combining qualitative and quantitative methods: Applications to health research. *Qualitative health research*, 8 (3), 362-376
- Morse, J. M. (1991). Approaches to qualitative quantitative methodological triangulation. *Nursing Research*, 40, 120-123.
- Nachmias, R., Mioduser, D. ve Forfosh-Baruch, A. (2010). ICT use in education: Different uptake and practice in Hebrew-speaking and Arabic-speaking schools in Israel. *Journal of Computer Assisted Learning*, 26, 492-506
- Odabaşı, F., ve Namlu, A. G. (1998). *Türkçe öğretiminde ortamlar (7. Ünite)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Oktay, A. & Unutkan, Ö. P. (2008). Çağdaş Bir Okul Veya Kurum Olma Sürecinde Öğretmenlik. Kültür Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Psikoloji Sempozyumu, 22 Mart, İstanbul.
- Oral, B., (2004), Öğretmen adaylarının internet kullanma durumları, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(10),1-10

- Ozan, C., 2009, İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Açısından Yeterlilikleri (Erzurum İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 86s.
- Özbisirici, S.(2006). Öğretmenlerin internet Kullanımı. Ankara: *Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi.
- Özdemir, K. (2014), Ortaöğretim tarih derslerinde kullanılan görsel materyallerin öğrenci akademik başarı ve tutumuna etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Öztaş, S. (2012). *Tarih Öğretiminde Film ve Belgesel Kullanımı*. İ. H. Demircioğlu ve İ. Turan (Ed). Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (s. 163-182). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Öztaş, S.(2006). T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi Konularının öğretiminde filmlerin kullanılması, Türk eğitim sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet tarihi öğretimi, *Hacettepe Üniversitesi Yayınları*, 131-150.
- Özüt, A. ve Tuncer, M. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının eğitsel İnternet kullanımına yönelik öz-yeterlik inançları. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 1079-1091.
- Perkmen, S. ve Tezci E., 2011, *Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu*, Pegem Akademi, 246s.
- Quality Education Data (2004). *Technology purchasing forecast, 2003-2004*. Denver, CO: Scholastic, Inc.
- Robbins, S. S., and Stylianou, A. C. (1999). Post-merger systems integration: The impact on IS capabilities. *Information & Management*, 36, 205–212.
- Roblyer, M. D., 2006, *Integrating Educational Technology Into Teaching*, Merrill Prentice Hall. , New Jersey, 483p.
- Sağlam, M. & Kürüm, D. (2005). Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve öğretmen adaylarının secimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(167).http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/167/index3kurum.htm adresinden 17.11.2016 tarihinde indirilmiştir.
- Sakallı, M., Hürsen, Ç.ve Özçınar, Z. (2006). Öğretmen adaylarının gözlemine göre öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanma sıklıkları. 6. *International Educational Teknology Conference: KKTC, Doğu Akdeniz Üniversitesi*. <http://www.world-education-center.Org/index.php/cjes/article/...13/10> adresinden 01.10.2017 ‘ da alınmıştır.

- Sancar Tokmak, H. Yavuz Konokman, G. & Yanpar Yelken, T. (2013). Mersin Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) Özgüven Algılarının İncelenmesi. *Kırşehir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 35-51.
- Seferoğlu, S. S. (2004). *Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim*. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 58, 40-45.
- Senemoğlu, N. (2007), *Kuram ve Uygulamada Gelişim*, Öğrenme ve Öğretim, Ankara: Gönül, Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Simon, Y. R. (1983). *Pursuit of happiness and lust for power in technological*. 17 09, 2017 tarihinde <http://www3.nd.edu/Departments/Maritain/etext/pdg-5c.htm> adresinden alındı
- Sürmeli, A., (2005). Meslek liselerine görev yapan öğretmenlerin internet kullanım profili. İstanbul: *Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Şahin, A., ve Maden, S. (2011). *Dil Bilgisi Öğretiminde materyal tasarımı*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Şahin, N., 2010, 6. Sınıf Bilişim Teknolojileri Dersinde Ağ Araştırması (Webquest) Aracı Kullanarak Oluşturulan Eğitim Ortamının Akademik Başarı ve Derse Karşı Olan Tutuma Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 79 s.
- Şimşek, A.(2003). Tarih öğretiminde görsel materyal kullanımı, *G.Ü. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4: 1
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology : Combining quantitative and quantitative Approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Tezcan, M. (1981). *Eğitim sosyolojisine giriş*. Anakara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 91, 4.
- Tezci, E. ,2003, Constructivist Instructional Design and Creativity, *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(1);157-160 s.
- Timur, B. ve Taşar, M. F. (2011). Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeğinin (TPABÖGÖ) Türkçe'ye Uyarlanması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (2): 839 -856.

- Tor, H. ve Erden, O., 2004, İlköğretim Öğrencilerinin Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma, *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 3(1): 16 120-130 p.
- Tosun, N. (2006). *Bilgisayar Destekli ve Bilgisayar Temelli Öğretim Yöntemlerinin Öğrencilerin Bilgisayar Dersi Başarısı ve Bilgisayar Kullanım Tutumlarına Etkisi "Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği"*. Edirne: Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Turan, İ. (2012). *Tarih Öğretiminde Bilişim Teknolojileri*. İ. H. Demircioğlu ve İ. Turan (Ed). Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (s. 207-223). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Turan, İ. (2015). *Öğretim Yöntemleri*. İ. H. Demircioğlu ve İ. Turan (Ed). Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (s. 190-215). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Turan, R. “*Kültür Alanındaki Gelişmeler*”, Türkiye Cumhuriyet Tarihi (Komisyon), C.II, Atatürk Araştırma.Merkezi yay. Ankara 2002
- Türk Dil Kurumu, *Entegrasyon sözcüğünün anlamı* 01.01.2017 tarihinde http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_karsilik&arama adresinden alındı.
- Ulusoy, K. ve Gülüm, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde tarih ve coğrafya konuları işlenirken öğretmenlerin materyal kullanma durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 85-99
- Ury, Gary G., Missouri Public School Principals’ Computer Usage and Conformity To Technology Standards, Columbia, 2003.
- Uşun, S. (2000). *Dünyada ve Türkiye’de bilgisayar destekli öğretim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ünal, E. (2013). Öğretmen adaylarının teknoloji entegrasyonu özyeterlik algıları ve teknolojik pedagojik içerik bilgisi yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi*, Ankara.
- Varış, F. (1991). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Yanpar Yelken, T. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Yılmaz, M., 2007, Sınıf öğretmeni yetiştirmede teknoloji eğitimi, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1):155-167 s.
- Yücel, Y. & Yediyıldız, B. (1990). *Tarih ve Kültür, milli kültür unsurlarımız üzerine genel görüşler*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

EK.A. Anket Formu

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Kullanım Anketi

Saygıdeğer Öğretmenler,

Bu anket “Tarih öğretmenlerinin teknoloji entegrasyonuna ilişkin bilgi birikimlerini” araştırma amacıyla hazırlanmıştır. Ankete vereceğiniz yanıtlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Anketi size en uygun gelen tek bir seçeneği işaretleyerek yanıtlayınız. Çalışmaya gösterdiğiniz duyarlılık ve ilgiye teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Mahmut TAŞ (mahmuttas@sdu.edu.tr)

Demografik Bilgiler

1) Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

2) Yaşınız

20-25 26-30 31-35 36-40 41 ve üstü

3) Mezun olduğunuz okul

Eğitim Fakültesi Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretmen Okulu Diğer (lütfen belirtiniz):

4) Mesleki deneyiminiz

0-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl 16-20 yıl 21 yıl ve üstü

5) Çalıştığınız Kurum

Devlet Okulu Özel Okul

Kendi bilgisayarınız var mı? Evet Hayır

Okulda bilgisayarınız var mı? Evet Hayır

Evde internet bağlantınız var mı? Evet Hayır

Okulda İnternet bağlantınız var mı? Evet Hayır

Günlük Bilgisayar Kullanımınız:

Bir saatten az 1-3 saat 3-5 saat 5 saatten fazla

Yazılım Kullanımı	İyi	Orta	Hiç
Kelime İşlemcileri (MS Word, Google Dokümanlar vb.)			
Hesaplama Tabloları (MS Excel vb.)			
Sunum Yazılımları (Prezi, MS PowerPoint vb.)			
Veritabanları (MS Access vb.)			
Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımları			
Web Sayfası Geliştirme Araçları (Wordpress, Dreamweaver vb.)			
Web Tarayıcıları (Chrome, Firefox, Safari, Explorer vb.)			
Arama Motorları (Google, Yahoo vb.)			
Elektronik Posta (e-posta)			
Tartışma Listeleri ve Haber Grupları			
Sohbet ve / veya Forum			
Elektronik Ansiklopedi ve / veya Atlas			
Eğitim Filmleri (video, CD, VCD vb.)			
Öğretim Araçları ve Malzemelerinin Kullanımı	Sık sık	Ara sıra	Hiçbir zaman
Yazı tahtası			
Tepegöz			
Projeksiyon Cihazı ve / veya Doküman Kamera			
Çoklu Ortam Bilgisayarı			
Bilgisayar - Projeksiyon Sistemi			
İnternet / Web Ortamı			
Televizyon / Video			
Radyo Kaset Çalar			
Video Kamera			
Basılı Materyaller (dergiler, kitaplar, çalışma kağıtları vb.)			

BİT ile ilgili Mesleki Gelişim için Bilgi ve Destek Kaynakları	Tercih ederim	Kararsızım	Tercih etmiyorum
İnternet			
Basılı Materyaller (makale, dergi vb.)			
Deneme yanılma yöntemi ile			
Ders Alma ya da Semineye Katılma			
Hizmet İçi Eğitim Alma			
BİT konusunda deneyimli öğretmenler			
Meslektaşlar			
Farklı okullardaki diğer meslektaşlar			
Okullardaki teknik destek birimleri			
Teknoloji Kullanımını Teşvik Eden Faktörler	Önemli	Kararsızım	Önemli değil
Öğretim etkinliklerinde öğretmenlerin teknoloji kullanımı çabalarını ödüllendirmek			
Kurumun eğitim teknolojilerinin altyapısı üzerine yaptığı yatırımlar			
Kurumun eğitim teknolojileri için hizmet içi eğitim programlarına yaptığı yatırımlar			
Kurumun eğitim teknolojilerinin destek hizmetleri Konusunda yaptığı yatırımları			
Öğretim teknolojilerinin yayılımına yönelik politika ve planların geliştirilmesi			
Öğretim materyalleri geliştirilmesine yönelik projelere destek sağlanması			
Teknolojinin Öğretim Programı ile Bütünleştirilmesi için çalışmalar yapılması			
Öğretim materyalleri geliştirme Sürecinde öğretmenlere fırsat sağlamak İçin iş yükünün azaltılması			
BİT kullanımı ile ilgili algılar	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
Bilgisayarları eğitim amaçlı diğer kaynaklar kadar (kitaplar, tahtalar, projeksiyon cihazları vb.) kullanmıyorum.			
Bilgisayarları öğretim ortamlarında kullanmak için ne yapacağımı biliyorum.			
Bilgisayarların sunduğu fırsatların farkındayım.			
Öğrencilerimin bilgisayar hakkında sordukları herhangi bir soruyu yanıtlayabilirim.			
Sınıfta bilgisayar kullanabilecek kadar bilgisayar okur- yazarı olduğumdan emin değilim.			
Bilgisayarları kullanmak istemiyorum.			
Öğretim teknolojilerini sınıf etkinliklerinde daha etkin bir şekilde kullanabileceğimi düşünüyorum.			
E-posta, forum ve sohbet gibi araçlar ile meslektaşlarım ve öğrencilerim ile daha kolay iletişim kuracağına inanıyorum.			
Bence teknoloji destekli öğretim, öğrenmeyi daha etkili hale getiriyor.			
Bence öğretim teknolojilerinin kullanımı öğrencilerin derslere olan ilgisini artırıyor.			
Bence öğretim teknolojilerinin kullanımı derslerin kalitesini artırıyor.			
Öğretim teknolojilerinin ders materyallerini hazırlamayı kolaylaştırdığını düşünüyorum (ödevler, broşürler vb.).			
Bilgisayar uygulamalarımın kullanımını öğrencilerime açıklamak benim için zor oluyor.			
Öğretim teknolojilerini kullanarak farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin farklı öğrenme tercihlerine yanıt verebilirim.			
Teknolojinin sınıfın etkili bir şekilde kullanılabilmesini düşünüyorum.			
Öğretim teknolojilerini kullanmamın beni öğretmen olarak daha üretken kıldığını düşünüyorum.			
Teknolojiyi kullanmanın, öğretim kaynaklarına ulaşmayı kolaylaştırdığını düşünüyorum.			
Öğretim teknolojisine dayalı uygulamalar hakkında diğer uzmanlar tarafından değerlendirilmeyi tercih etmiyorum.			

Teknoloji Kullanımına İlişkin Engeller	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
Teknolojiye dayalı materyalleri hazırlamak için yeterli zaman olmaması			
Öğretmenlerin teknik bilgilerinin teknolojiye dayalı materyallerin hazırlanmasında yetersizliği			
Mevcut donanımına erişmekle ilgili sorunlar (bilgisayar, akıllı tahta, yazıcı vb.)			
Kurumun bilgisayar laboratuvarı yetersizliği			
Öğretim teknolojileri ile ilgili kurumun teknik altyapısının verimsizliği			
Bilgisayarların etkin kullanımı için yeterli donanım (yazıcı, tarayıcı vb.) olmaması			
Öğretmenlerin kullandığı bilgisayarların yetersizliği			
Teknoloji kullanımını teşvik etmek için ödül sistemlerinin olmaması			
Öğrenme ortamlarında zayıf teknik ve fiziksel altyapı yetersizliği.			
Öğrencilerin kullandığı bilgisayarların yetersizliği			
Yönetim tarafından rehberlik ve desteğin verimsizliği			
Teknolojinin öğretim programı ile bütünleştirilmesi için mali kaynak yetersizliği			
Öğretim yazılımlarının ve dijital içeriğin yetersizliği			
Bilgiye erişme sürecinde kaynak yetersizliği			
Bilgi ve beceri kazanmak için mesleki gelişim fırsatlarındaki yetersizlik			
Materyal geliştirme / teknoloji kullanımı konusunda teknik destek hizmetlerinde eksiklik			
Teknolojinin doğru öğretim yöntemleri ile kullanılmaması			
Teknoloji kullanımı için yanlış öğretim yöntemlerinin zorlukları			
Öğrencilere sunulan teknoloji destekli derslerinin yetersizliği			
Öğrencilere sunulan bilgisayar bilimi içerikli derslerin yetersizliği			

EK.B. Görüşme Soruları**GÖRÜŞME SORULARI**

1. “Teknoloji entegrasyonu” kavramı sizin için ne anlama geliyor?
2. Pedagojik açıdan teknoloji entegrasyonunu nasıl değerlendirirsiniz?
3. Sizce teknolojinin öğretim sürecindeki rolü nedir?
4. Ders öncesinde, sırasında ve sonrasında teknolojiden ne şekilde yararlanıyorsunuz?
5. Ders öncesinde, sırasında ve sonrasında öğrencileriniz teknolojiden ne şekilde yararlanıyor?
6. Sistemde nasıl bir değişiklik olsa teknolojiyi daha verimli kullanırdınız?



EK.C. İzin Dilekçesi

T.C.
İSPARTA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27749142-44-E.4018390
Konu:Anket İzni

27/03/2017

VALİLİK MAKAMINA

Süleyman Demirel Üniversitesinde Yüksek Lisans Öğrencisi Mahmut TAŞ'ın, Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği ile Tarih Öğretmenlerine yönelik yarı yapılandırılmış görüşme sorularını ilimiz Merkezindeki Ortaöğretim Okullarında yapmak istediği ile ilgili adı geçen Üniversitenin 04/02/2017 tarihli ve 21837 sayılı yazısı ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Söz konusu anket çalışmasını yukarıda adı geçen kişinin, yasal mevzuat çerçevesinde okul idaresinin denetiminde eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde ilimiz merkezindeki liselerde yapması Müdürlüğümüze uygun mütalaa edilmektedir.

Makamunuzca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Şahan ÇÖKER
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
27/03/2017

Fevzi GÜNEŞ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Resmî Elektronik İmza
Tarih: 27/03/2017

Türkân YÜMAZ
Millî Eğitim Personel Şefi

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Mahmut TAŞ

Doğum Yeri ve Yılı : Kars - 1992

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi : Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat
Fakültesi, Tarih Bölümü

Yabancı Diller :

İngilizce ve Orta Düzey (YDS:72,5)

İş Deneyimi :

Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Araştırma Görevlisi

Bilimsel Yayın ve Çalışmalar: